populi illi
k
Videre rheti be'l a ſub alpibus
l
Druſum gerentem vindelici (quibus
.i.conſuetudo
m
Mos vnde deductus per omne
.i.tali ſecuri quali amazones vtebantur
Tempus amazonia ſecuri
n ego horatius
Dextras ob armet querere diſtuli)
licitum eſt
o p
Nec ſciri fas eſt omnia: ſed diu
ſcʒ rheti
Lateqꝫ victrices caterue
druſi ſubiugate
Conſilijs iuuenis reuicte.
ꝓbauere virtutem ꝛ inſtitutõem romanam
q
Senſere quid mens rite quid indoles
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
.ſ.poſſet
r
Poſſet: quid auguſti paternus
In pueros animus neronis.
pulchra ſententia
ſ
Fortes creantur fortibus & bonis.
ꝓbat a ſimili
Eſt in iuuencis. eſt in equis patrum
t
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerat aquile columbam
in melius auget
v naturalem
Doctrina ſed vim promouet inſitam
q.d.colendo rectum pectora corroborantur
Rectiqꝫ cultus pectora roborant.
x
Vtrumqꝫ defecere mores
deturpant
Dedecorant bene nata culpe:
y
Quid debeas o roma neronibus:
frater hanibalis
z
Teſtis metaurum flumen & haſdrubal
Deuictus: & pulcher fugatis
hoſtibꝰ.
Ille dies latio tenebris

k VIDERE rheti. Hyperbaton longum ſuperiori ſenſu reſpondet. Qualem aquilam vel leonem in bellis preda. talem druſum videre rheti vindelici barbarorum gentes.

l DRVSVM. Fuit is tyberii neronis et liuie druſille filius. fraterqꝫ tyberii ceſaris. & auguſti priuignus qui rhetos & vindelicos alpium populos domuit de quibus etiam Suetonius & Strabo lib.iiii.

m MOS vnde deductus &c. Hi vindelici ab amazonibus eiecti e ſuis ſedibus et ex thracia in exiliũ ſe contuliſſe alio inque iugis inſediſſe dicuntur et quod potiſſimum in ſe tela ſecureſqꝫ amazonũ exptos fuiſſent ipſos vſum earum in bello accepiſſe.

n QVERERE diſtuli. Dicit autẽ poeta diſtuliſſe querere vnde illis mos ideſt conſuetudo deductus per omne tempus ſubarmet dextras amazonia ſecuri. quia nefas ſit ſcire omnia. Sed ſatis ſibi eſſe ſcire. quod ipſi hactenus victores concilio druſi ſuperati ſint.

o NEC ſcire fas. Sẽſus eſt. fas eſt non omnia ſcire. ideſt licet aliquid ignorare. conſiliis iuuentis repreſſe. eo pertinet quod victrices late dixerat.

p SED diu lateqꝫ. Magna ergo laus eius victorie. qua infinita hominũ multitudo que ſemper victrix fuiſſet ſuccubuerit.

q QVID indoles. Non poteſt poeta Druſum laudare vt filiũ Auguſti. ab eo educatum inſtitutumqꝫ dicit.

r QVID auguſti &c. Duo fuerũt nerones priuigni auguſti quorum vnum in domo tyberii claudii nerõis mariti liuia peperit. alterum in vtero ad auguſtum attulit. horum alter in germania morbo extinctus alter ad optatus ab Auguſto ſucceſſor principatus eius fuit vocatuſqꝫ eſt tiberius ceſar.

ſ FORTES creãtur fortibus Laudat domum claudiorum ex qua iſti orti ſunt.

t NEC imbellem feroces. prouerbialis ſententia.

v DOCTRINA ſed vim. Sententia eſt. Valere quidem multũ in homine vim a natura inſitam Sed tamen opus eſſe dicit vt ingenium illud naturale bonarũ artium diſciplina colatur nõ enim virtutes in nobis a natura ſunt. Sed vt ait Cicero. Extant igniculi ſeminaqꝫ virtutum. que & ſi efficaciſſima ſint tñ niſi doctrina optimiſqꝫ moribus excitent̃ augeanturqꝫ facile extinguuntur.

x VTCVMQVE defecere. Sẽſus eſt. Quod ſi boni mores quibus ſemina virtutum ad habitum, perfectum producũtur deficiant culpe. ideſt vitia dedecorant & deturpãt bene nata, ideſt illam probam vim nobis inſitã quam ſeminat apollo quoniam deprauati mores illam obruũt Non enim ſunt a natura virtutes. ſed per bonos mores ex frequentatis actibus fiunt habitus qui virtutes ſunt.

y QVID debeas o roma. Poeta in laudem druſi maiorũ quoqꝫ geſta commemorat.

z METAVRVM flumen. Metaurus fluuius eſt in vmbria vt ſcribit Pli.li.iii. ingrediturqꝫ mare adriaticum. Apud metaurũ deniqꝫ M. Liuius et claudius nero conſules Aſtrubalem hanibalis fratrem vt illi ſe coniungerent ex hiſpania venientem occiderunt. ceſis etiam. lvi. milibus hoſtiũ. Captis quinqꝫ milibus & quadringentis cum magna preda tum omnis generis tũ auri argentiqꝫ. Ciuium etiã romanorũ qui capti apud hoſtes erãt ſupra quattuor milia capitũ recepta. ſed octo ferme milia romanorum ſociorumqꝫ occiſa. plura etiam liuius li. vii. de bello punico ſecundo.

a ALMA adorea. ideſt laude et gloria. nam adoream laudem ſiue gloriam dicebant. qui glorioſum eum putabant eſſe qui farris copia abundaret vt feſtus ait.

☞ b DIRVS p vrbes. Sẽſus eſt quod hanibal victo Aſtrubale per italas vrbes fugit vti flamma per tedas. & eurus per mare ſiculum Quid autem actum ab hanibale deuicto aſtrubale ſit. vide Liuium li. vii, ix. & x.

c POST hoc ſecundis. In laudẽ druſi qui de Neronis genere deſcẽdit commemorat ex quo haſdrubal occiſus eſt & a nerone hanibalem iam mortuum fuiſſe & creuiſſe romanos.

d DIXITQVE tandem. Verba ſunt hanibalis cum coactus eſt de fuga cogitare.

e PERFIDVS. Quia ipſius inſtinctu poſt primum bellum fractis pacis conditionibus in bellũ reditum eſt.

☞ f CERVI luporũ. Optime fugientes ceruis. raptores lupis comparat.

g FALLERE & effugere. Senſus eſt. FALLARE romanos et effugere illos erat aphris ſumme triumphus.

victoria
a
Qui primus alma riſit adorea
crudelis hanibal
b
D.rus per vrbes afer. vt italas
ſicut ventus ille
Ceu flamma per tedas vel eurus
ſiculum mare.
.i. quam celeriter equitandus aufugit
Per ſiculas equitauit vndas
c proſperis
Poſt hoc ſecundis vſq; laboribus
iuuentus
Romana pubes creuit: & impio
clamore bellico
Vaſtata penorum tumultu
propicios
Fana deos habuere rectos.
e
d poſt diuturnum bellum
Dixitq; tandem perfidus hanibal
f
Cerui luporum preda rapacium ☜
Sectamur vltro: quos optimus
romanos
g
Fallere & effugere eſt triumphus
troia
h
Gens que cremato fortis ab ilio
Iactata tuſcis equoribus ſacra
eneam & aſcanium anchiſen & eneam.
Natoſq; maturoſq; patres
italicas
Pertulit auſonias ad vrbes.
ilex enim cęſa ferro
i melius pullulat
Duris vt ilex tonſa bipennibus
.i. virides vmbroſe.
Nigre feraci frondis in algido
Per damna per cedes ab ipſo
vires audaciam
Ducit opes animumq; ferro
k
Non hydra ſecto corpore firmior
nam iniquo animo
fert vinci vir fortis.
Vinci dolentem creuit in herculem
populi illi
l
Monſtrumue ſubmiſere colchi
m
Maius. echioniq; ue thebe.
ſ romanum ferocior
Merſes profundo pulchrior euenit ☜

h. GENS que cremato. Ordo eſt gens que fortis ab ilio cremato iactata a tuſcis equoribus pertulit auſonias ad vrbes ſacra & natos & maturos patres per damna. per cedes ab ipſo ferro ducit opes animumq; &c. Sic Vir. Quos mille fatigant prelia nec victi poſſunt abſiſtere bello.

i DVRIS vt ilex. Senſus eſt. Vt ilex quantomagis ſecuribus ceditur tantomagis corroboratur ac reuiuiſcit. Ita romani per damna cedis ſuę fortiores effecti ſunt. Ordo eſt. vt ilex nigra eſt frondis in algido feraci duris bipẽnibus tõſa

k NON hidra. Exemplo hydrę etiam que exciſis ſub hercule ſerpẽtum capitibus numeroſior excreſcebat oportuna comparatio. quia romanos vult intelligi cęde ſui potentiores fieri.

l MONSTVMVE ſubmiſere. Colchorum quoq; monſtro eos comparat. de qua re vide Ouidiũ li. vii. metha.

m ECHIONIEVE thebę. Simile et aliud exemplum draconis thebani quem cadmus occidit. cuius ſatis dentibus armati prodierunt ex quibus aliquos in ſocietate condende vrbis cadmus dicitur aſciuiſſe. de qua re Latius in. iii. metha. Hoc autem intelligi vult mirabile eſſe non deeſſe romanos tot bellorum cladibus acceptis.

n LVCTERE. Pro luctéris ideſt ſi etiam luctéris. et pugnes. ipſe proruet te victorem ideſt qui antea viceris.

o PRELIA coniugibus loquẽda. hinc Ouidius ait. grata ferunt nymphe pro ſaluis dona maritis. Illi victa ſuis troica facta canunt. Et poſtea narrantis coniunx. pendet ab ore viri.

p OCCIDIT occidit ſpes &c. Hec reuera frequenter dixiſſe dicitur hanibalem cum caput fratris ſui haſtrubalis vidiſſet quod nero de induſtria allatum ex gallia ante caſtra eius nihil adhuc ſcientis de hac cęde proiici iuſſerat

q SPES omnis. erat enim Aſtrubal patre eodem amilcare genitus.

euincet antea inuinctum

n Luctere multa proruet integrum

quia ita pruet vt laudem mereatur

Cum laude victorem: geretq́

verum que ipſi romani milites apud coniuges ſuas oſtentẽt. an que coniuges eorũ de maritis predicent

o Prelia coniugibus loquenda

ego hanibal

Carthagini iam non egó nuntios

ex victoria. vt poſt trebienſem traſimenenſe. cauenſemq́ cõflictu miſit.

p Mittam ſuperbos: occidit occidit

q Spes omnis: & fortuna noſtri

Nominis haſtrubale interempto:

r Nil claudię non perficient manus:

auguſtũ intelligit

Quas & benigno numine iuppiter

ipſius auguſti conſilia

ſ Defendit: & cure ſagaces

explicant periculoſiſſima

Expediunt peracuta bella.

ęque dux impiger per tot in hiſpania annos. bello ro. exercitatus. gemina victoria inſignis duobus ducibus cum exercitibus deletis vt liuius ſcribit li. vii. de bel. pu. ſecũdo.

r NIL claudię. Poetę verba ſũt in laudem druſi domus claudię.

ſ CVRE ſagaces. Occulte oſtendit ad res magnas pagendas opus eſſe diuino auxilio. ſed illud nunquam affuturum. niſi ſummam ſolertamq́ curam adhibeamus. Naʒ vt ẽ apud Salu Non votis neq́ ſuppliciis mulieribus auxilia deorum parantur. ſed vigilando agẽdo. & recte conſulendo proſpere omnia cedunt.

Argumentum odes. V.

a Bſentem ab vrbe Auguſtum ad reditum exhortatur. cuncti enim ipſum optabant cum preſertim iam omnia bella quieuiſſent & pax vbiq́: nec timenda regio vlla romanis eſſet iam cunctis pene ſubactis. eum poſtea vti deum coli omnibus ſcribit: quod quidem ex hiſtoria ſumpſit. nã Suetoni⁹ ait prouinciarũ pleraſq́ ſup templa & aras ludos q̄q́ quinquennales pene oppidatim auguſto. conſtituiſſe. Hoc dicit.

Ode V ad Auguſtum ceſarem

ꝓpter eneam romulum ⁊ ceſarem
a q̄ ingenre iulia dii fuerunt. vocatiui caſus
d Iuis orte bonis optime romule
totius
Cuſtos gentis. abes iā nimiū diu
celerem;
b
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto conſilio: redi
plus dixit, quam ſalutem;
Lucem redde tuę dux bone patrię
ad ſimilitudinem ꝑſentia tua
c
Inſtar veris. enim vultus vbi tuus
romano
Affulſit populo gratior it dies
contra vſum ſoleo ſplendent
Et ſoles melius nitent.
ſicut .i. odioſo
d
Vt mater iuuenē quem not⁹ inuido
e
Flatu carpathij trans maris equora
demorantem
Cunctantem ſpacio longius annuū
ſ. matris
Dulci detinet a domo:
nam precatur deos. ⁊ vota concipit
f
Votis omnibuſq; & precibus vocat:
g
Curuo nec facilem littore dimouet.
ꝑcuſſa
h
Sic deſiderijs icta fidelibus
auguſtum
Querit patria cęſarem:
oſtendit cauſam tanti amoris eſſe, q° terra mariq;
i omnia ceſaris virtute pacata ſunt
Tutus bos & enim rura perambulant
dat vim rura qua rura fertileſcant
noue felicitas dicta
Nutrit rura ceres almaq; fauſtitas
compreſſi enim ab eo fuerant pirate
Pacatum volitant per mare nauitę
omnes iam fidi ſunt
Culpari metuit fides.
adulterijs
Nullis polluitur caſta domus ſtupris
.i. conſuetudo que a lege ꝓuenit
k l
Mos & lex maculoſum edomuit nefas:
partu lauatam
m ſignificat
Laudantur ſimili prole puerperę:
q. d. nec differendo vindictam
preſtat peccandi licentiam
Culpam pœna premit comes

a DIVIS orte. Ordo eſt. O optime romule orte bonis diuis &c. Eſt enim Auguſtus ortus ab ęnea romulo & iulio cęſare per ad optionem. nam reuera fuit filius acię filię iulię ſororis cęſaris. Maxime autem laudes Auguſti in hac ode exprimuntur. cū tanto deſiderio populum ex illius abſentia affici oſtēdat. quod nūquā eſſet niſi ſua multa maximaq; merita in patriam extarent. Miſerat ſenatus. populuſq; ro. legationes ad Auguſtum in tranſmarinis partibus diutius morantem vt quam primum reuerteretur ſupplicantes. verum cum diutius opinione moreretur. ſcripſit ad eum poeta.

b POLLICITVS. id per litteras vel oratores actū intelligamus

c INSTAR veris. Pro ſimilitudine veris. quia lux dixerat ſuperius. ideo comparationem verni tēporis poſuit. Videtur autem non formam demonſtrare. ſed quantitatem hinc Virgili⁹ Inſtar montis equum diuina palladis arte. ędificant. Non enim formam montis. ſed magnitudinem equum habuiſſe demonſtrat. Eſt ergo poetę ſententia. quod Auguſti vultus tantum ſplendoris afferat. quantum affert ver i anno. veluti dicat quod abſente Auguſto fuerit hyems. in qua omnia tenebre ſunt. reuertente autem illo redeat ver. in quo & dies gratior eſt. & ſoles melius nitent ſcilicet quam cum abeſt.

d VT mater. Ordo eſt. Vt mater & votis omnibus & precibus vocat iuuenem cunctantem longius annuo ſpatio quem notus inuido flatu trans equora carpathii maris detinet vel deſtinat ideſt diuidit a dulci domo. Senſus autem eſt. ita patriā Auguſti deſiderare preſentiā. ſicut a matre reditus abſentis filii conſueuit.

e CARPATHII maris. Id marē tendit vſq; rhodum cretamq; ac ciprum vt Strabo docet li. iii.

f VOTIS omnibuſq;. Tanquā vota pro reditu faceret. & omnia aduerſa timeret.

g CVRVO nec facilem. Vt affectum deſiderantis oſtenderet. eas partes ſollicite dixit attendi. a quibus ſperat reuerti.

h SIC deſideriis. Adaptat comparationem. Ordo autem eſt. Patria icta fidelibus deſideriis ſic querit ceſarem. vt mater vocat iuuenē. quem notus deſtinet. cunctantem.

i TVTVS bos. Oſtendit per cęſarem auguſtum omnia tuta eſſe. & crimina cuncta fugata Florus enim ſcribit quod auguſtus clauſo iani templo conuerſus ad pacē primum in omnia mala & in luxuriam fluens ſeculum grauibus ſeueriſq; legibus coercuit.

k MOS & lex. Mos eſt inſtitutū patrum maxime pertinens ad e religionem cerimoniaſq; deorum vt Feſtus ait. quod idem Macrobiuſ li. iii. Lex eſt recta ratio in iubendo & vetando vt ſcribit Tul. libro. i. de legibus.

l MACVLOSum nefas. idē ſtupra & adulteria, nam eam legē tangit quam de adulteriis coercendis ſanxit ea erat lex iulia vnde Trāquillus de auguſto ita ſcribit leges retractauit. & quaſdam ex integro ſanxit. vt ſumptuariam & de adulteriis. & de pudicitia de ambitu de maritandis ordinibus. De lege autem iulia Latius legito in Iuuenalis ſatyra ſecunda ibi ſcilicet vbi nunc lex iulia dormis.

m LAVDANTVR ſimile probe. Non enim nothi non ſpurii generantur. verum legittimi & genitoribus ſimiles.

timeat
Quis parthũ paueat: q̃s gelidũ ſcythen.
n
Quis germania quos horrida parturit
auguſto bellicoſe
Fœtus incolumi cęſare quis fere.
hiſpanie
Bellum curet iberie
finit
o
Condit quiſq; diem collibus in ſuis
ſine viribus
Et vitem viduas ducit ad arbores.
p ad cõuiuia q
Hinc ad vina redit letus: & alteris
r
Te meoſis adhibet deum
auguſtum
Te multa prece te proſequitur mero
penatibus
Diffuſo pateris & laribus tuum
ſ. quemadmodũ
ſ
Miſcet numen vti grecia caſtoris:
Et magni memor herculis
r .i. dies feſtos
Longas o vtinam dux bone ferias
toto die.
Preſtes heſperie dicimus integro
ſobrij poti ac madidi
Sicci mane die dicimus vuidi
ſubter eſt .i. in occaſum conditur
Cum ſol oceano ſubeſt.

n QVIS parthum. Per auguſtũ prouincias deuictas enumerat Sẽſus autem eſt. nullas gentes incolumi cęſare formidare. Laudauit autem quod auguſtus tranquillitatem peperit. propter quã rura optime culta fertilem ferunt annonam Laudauit quod optimis legibus rem adminiſtrat laudat nũc quod non ſolũ bella ceſſant verum etiã quod omnis belli metus remotus ſit. Nam & parthos & ſcytas & germanos & hiſpanos ita cohercuerat. vt nihil inde tenendum ſit.

o CONDIT quiſq; & c. ſic Vir. cantando longos memini me condere ſoles. Condit diem abſcondit ſolem & finit diem colendo agros ſuos. Id autẽ pacẽ vbiq; eſſe idicat

p HINC ad vina. ideſt a labore ad conuiuia.

q ALTERIS menſis. ideſt ſecũdis que in honorem deorum exhibebantur Duas enim menſas adhibebant antiqui primam carnibus ſimilibuſq; rebus dabant. ſecunda vero pomis appellabantq; has ſecundas menſas bellaria. Et quia tunc optima vina dabantur appellabant vina precioſa bellaria bachi. Vir. Nõ ego te menſis et diis accepta ſecundis trãſierim rhodia:

r TE deum. Nam viuenti adhuc Auguſto diuini honores inſtituti ſunt. Vnde alibi. Preſentiq; tibi maturos largimur honores.

ſ VTI grecia. Sic a romanis promittit Auguſtum diis penatibus ſociandum. ſicut a grecis hercules caſtor & pollux.

t LONGAS o vtinam. Ordo eſt. Sicci mane integro die dicimus o vtinã bone dux vel o bone dux vtinam preſtes heſperie longas ferias vuidi cum ſol oceano ſubeſt dicimus o bone dux vtinam & c.

Argumentum odes. VI.

a Ppollinis hymnum poeta ſcribit: laudat enim illũ niobes prolem et tytion in latone matris vltõnem peremerit. quod item achillem cęteris maiorem militibus apud troiam occiderit. commendat deindi apollini ſua lyrica: nam phœbus ſpm̃ phœbus carminis artem; phœbus poete nomen dederat ſibi. hortat̃ poſtea pueros puellaſq; nobiles in apollinis & dyane laudes ſua carmina decãtare. h. d.

Ode VI. De laudibus Apollinis.

☞ DIVE quem proles &c. Sunt qui credūt in ludis ſecularibus carmen hoc in apollinis honorem a poeta ſcriptū. ſed ludis in ſuo loco dicet. Interim quid ſibi velit poeta inueſtigemus. laudat Apollinem et in primis a pietate quā in matre vlciſcenda adhibuerit.

a NIOBEA proles. Fuit niobe tantali filia que filios ſeptem todidemqꝫ filias peperit ſummo decore preſtantes. tali prole ſuperbiens admodum gloriabatur ſe latone preferens numero filiorum. itaqꝫ ira motam fabulę latonam ferunt apollini vt niobes filios diane vt filias arcu interficerent mandaſſe. quibus matri obtēperantibus contigit eodem tempore & abundare filiis nioben & carere. de quo ad plenum li.vi.metha. & diodo.li.v. & Gellius multa. ☞ Niobes autē funeribus ſuperſtes vidua meſtaqꝫ in tam grandem atqꝫ obſtinatam taciturnitatem deuenit vt potius immobile ſaxum videretur quam femina. Quam obcauſam a poetis fictum eſt. eam apud ſiphilum. vbi ſepulti fuerant filii in lapideam ſtatuam fuiſſe conuerſam. durum eſt & odioſum plurimū ſuperbos non dicam tollerare ſed ſpectare homines mulieres autem faſtidioſum. & importabile. (cum cente Iuuenale intollerabilius nihil quam femina diues) cum illos feruentis animi atqꝫ elati vt plurimum natura produxerit. has vero mitis ingenii & remiſſe virtutis lauticiis potius quam imperiis aptas produxit. quamobrem mirabile minus ſi in elatas dei procliuior ira ſit. & iudicium ſeuius. quotiens eas ſue debilitatis contingat excedere terminos. vt inſipiens Niobes fecit fortune luſa fallacia et ignara. quoniam ample prolis parentem fore non virtute parientis. ſed nature opus eſſe in ſe celi benignitatem flectentis. Satis igitur illi ymo debitum erat. deo ex cōceſſis egiſſe gratias. quam ſibi diuinos qualeſcumqꝫ honores queſiſſe. tanquam ſui fuiſſet operis tam numeroſam prolem atqꝫ conſpicuā peperiſſe. Que dum ſuperbe potius quam prudenter operata eſt. egit vt infortunium viua fleret. & poſt multa ſecula ſuum nomen poſteritati foret exoſum.

b MAGNE lingue. ideſt ſuperbię. vnde li.vi.metha. Niobe. Quis furor auditos inquit preponere viſis. Celeſtes. aut cur colitur latona per aras. Numen adhuc ſine ture meum eſt.

magnifice
a b
d Iue quem proles niobea magnę
vltorem ſtuprator
ntūs grecus
c
Vindicem lingue: tytioſqꝫ raptor
fere quaſi.
Senſit & troię prope victor alte
ex phthia vrbe theſſalie
d
Phthius achilles.
militibus
Ceteris maior tibi miles impar
ſ. dee
Filius quamuis thetidis marine
troianas
Dardanas turres quateret tremenda
Cuſpide pugnax.
achilles ſicut comparatio pulchra
e
Ille mordaci velut icta ferro
illa arbor arbor alta vento illo
Pinus: aut impulſa cupreſſus euro
Procidit late poſuitqꝫ collum
Puluere teucro.
achilles.
f g
Ille non incluſus equo mineruę
ociosos & quietos
Sacra mentito male feriatos
de hoc late li.ij.aene
Troas & lętam priami choreis
ꝑ fefelliſſet
h
Falleret aulam.
Sed palam captos grauis heu nefas heu
grecis
Neſcios fari pueros achiuis
Vreret flammis etiam latitantem
Matris in aluo.
i
Ni tuis victus veneriſqꝫ grate
Vocibus diuum pater annuiſſet
tertius caſus melior
Rebus ęnee potiore ductos
auſpicio
Alite muros.

c TyCIOSQVE raptor. quia voluit latone vim inferre. de quo vide ode.xiii.li.ii. Item li.iiii.ode iii.

d PLITHIVS achilles. Ordo eſt. & plithius achilles ꝓpe victor altę troię miles ceteris maior tibi impar quamuis filius thetidis marinę. poſtea ſequitur pugnax tremēda cuſpide quatere dardanas turres. Pithius autem dicitur ab vrbe phithia pue achilli ſubiecta fuit. de qua vide Strabonem lib.ix. & plinium li.iiii.

e ILLE mordaci. Achilles ruēs cadenti arbore comparaē. de achillis autem morte vi.ode.xv.li.i.

f ILLE non incluſus. Ordo eſt. Ille achilles non incluſus equo mētito ſacra mineruę &c. Oſtendit autem achillem nō fraude et clam. ſed aperte troianos potuiſſe opprimere. niſi apollo eum occidiſſet.

g EQVO mineruę. Euerſionem troie cū ſinone ſuo & equo ligneo ceteriſqꝫ omnibus que librum ſecūdum faciūt eneidos a piſandro pene ad verbum tranſcripſit Maro inquit Macrobius li.v.ſat.

☞ MALE feriatos. Feriati ſūt qui ferias & dies feſtos celebrant. ergo male ideſt in perniciem ſuam Nā celebrant eum diem in quo perituri erant. Virg. Nos delubra deū miſeri. quibus vltimus eſſet ille dies feſta velamus fronde per vrbem. laudat autem Achillis fortitudinem vt oſtendat maius in troianos beneficium Apollinis fuiſſe.

h FALLERET aulam. Aulam ſine dubio pro toto ilio poſitū eſt. necqꝫ enim ſolum regem fefellerant greci adhibitus inſidiis. verum totum populum.

i NI tuis victus. Senſus eſt. Viuētem achillem potuiſſe troianos ad vnum interimere ita quod nec valuiſſet ęneas in latiū pergere & vrbis rome conditores perducere verum diuum pater apollinis precibus & veneris motus ꝑmiſit achillis interitum. quo ęneas romā vrbi fundatores generaret. Ordo autem eſt. ni diuum pater victus tuis vocibus o apollo & grate veneris annuiſſet rebus enee muros ductos potiore alite.

sonore
h nam ꝛ citharam pulsas ꝛ alios pulsare docea.
Doctor argute fidicen thalię
fic vir. pantiq; fluenta deserit ac
delon maternam inuisit apollo.
Phœbe qui xantho lauis amne crines
apulie.ꝛ vese intelligit q̄ pmus sit apud latinos lyricus
Daunię defende decus camenę
imb.rbis
l
Leuis agileu.
q.d. diuinū illum furorem
m n
Spiritum phœbus mihi phœbus artem
Carminis nomenq; dedit poetę
primarie
Virginum primę puerique claris
Patribus orti.
diane
o
Delię tutela deę fugaces
Lyncas & ceruos cohibentes arcu
lyricum carmen
p
Leſbium ſeruare pedem meiq;
.i. modulatōem ly
rici carminis
Pollicis ictū.
appollinem latone filium
Rite latone puerum canentes
quia creſcat ꝛ decreſcat lunā q. nocte lucentem
Rite creſcentem face noctilucam
rore nocturno nutrientem
q
Proſperam frugum celeremq; pronos
.i. ſua reuolutione pficere
r
Voluere menſes.
amabile
s
Nupta iam dices ego dijs amicum
t die ſingulo feſtum referente
Seculo feſtas referente luces
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis horati.

☞ k DOCTOR argutę thalię li. i. ode autē. xxxiii. dictum eſt apollinem citharę eiuſq; muſicę inuentorem fuiſſe. thalia autem dici pōt capacitas. ſeu celebritas. quod in longum tempus poetarum laus parta vireſcat.

l LEVIS agileu. Agyla grece via dicitur. Porphirio autem ſcribit Varronem dicere quod ex reſponſo oraculi in viis publicis vrbis ſue athenienſes ſtatutis altaribus ſacrificare apollini inſtituerunt. & agyleum appellauere.

m SPIRITVM phœbus. Ordo eſt. O prime virginum & pueri orti claris patribus. appoſitio tutela delię de arcu cohibētis fugaces lyncas. & ceruos & c.

n ARTEM & nomen. Ergo omnia recognoſcit ab apolline.

o DELIE tutela. Nam in tutela dianę. ideſt lune dicūtur pueri propter vim vegetatiuam que ita ab illa eſt. vt ſenſitiua a ſole.

p LESBIVM pedem. Hortatur enim illos cantare ſuum carmen in apollinis & dianę laudes.

q PROSPERAM frugum. Luna enim noctorno temperamento maturandis frugibus moderatur vt Macrobius edocet. Virg. Quantum longis carpent armenta diebus. Exigua tantum gelida ſe nocte reponit.

r VOLVERE menſes. Nam vt ad curſum ſolis annus. ita ad curſum lune menſis inſtituitur.

ſ NVPTA iam. ideſt poſtquam nupta eris. nam virgines grece & latina carmina & peanas canebāt.

t SECVLO feſtas & c. de ſeculari carmine. & ludis ſecularibus Latius videto poſt carmen epodon in carmine ſeculari.

Argumentum odes. VII.

☞ Ac ode veris aduentus deſcribitur. Oſtenditur inde nil immortale & perpetuum eſſe ab exemplo varietatis temporum: ver enim hiemem fugat: ver eſtatem: eſtatem autumnus. autumnum iems: que tamen omnia viciſſim redeunt: homines vero vbi ſemel occiderint perpetuo iacent in puluerem verſi redituri nunquam. Cūq; etiam mortalium vita ſit incerta & longe breuiſſima torquatū hortatur ad liberalitatem. nam illa ſola hęredis manus effugiunt: que amicis donantur. Cū itaq; ab inferis reditū ſperare nō poſſit bonis ſuis nō amplius potietur: amicis ergo donandū donec vixerit. Hoc dicit vſq; ad finem

Ode. VII. ad Torquatum de liberalitate.

a DIFFVGERE niues. Non ſolum deſcribit verum etiã depingit q̃ȝ volatile ſit tempus. & quam momentaneo interuallo fluat.

b MVTAT terra vices. Per rationem temporum dixit etiam ipſam naturam mutari.

c ET decreſcentia ripas &c. Preter ripas eunt flumina quod ſignificat ripas ſuas non excedere ſed intra alueum labi.

d IMMORTALIA ne ſperes. Nil eſſe perpetuum exemplo varietatis temporum probat.

e FRIGORA miteſcũt. Mirum poete ingenium qui cum ver ad voluptatem legentis latius deſcripſerit. nunc velocitate orationis velociſſimum temporis curſum ante oculos ponit.

quia aduentu veris fugatur hiems — que hiemali tempore aruerant.

a

d Iffugere niues redeũt iã gramina cãpis

Arboribuſq̃ȝ come

longiuſcule pſequitur veris deſcriptionem

b c

Mutat terra vices & decreſcentia ripas

inter ripas labuntur

Flumina pretereunt

de gratijs multa videto li.i. ode iiij.

Gratia cũ nymphis geminiſq̃ȝ ſororib⁹ audȝ

quia iam frigora excluſa ſunt

Ducere nuda choros.

quia olat

d

Immortalia ne ſperes monet ann⁹ & almũ

Que rapit hora diem.

p hieme poſuit — q enim veris initium p̃bene

e

Frigora miteſcunt zephiris ver pterit eſtas

Interitura ſimul.

Pomifer autumnus fruges effuderit. ⁊ mox

hiems — ab effectu

Bruma recurrit iners.

reſtaurãt

f — .i. vna cum ſuis curſibus celerrimis

Damna tamen ſceleres reparãt celeſtia lune.

homines — ad inferos

Nos vbi decidimus

p vbi — g — de his late ſuperius

Quo pius eneas. quo tullus diues & ancus

nam corpus in puluerem redit

Puluis & vmbra ſumus.

Eſt enim boni poetę & in rebus ocioſis ociari; & in his que raptim geſta ſunt precipiti quadã oratione ipſam celeritatem exprimere.

f DAMNA tamẽ. Senſus eſt. Quod temporum viciſſitudines certo ſpatio menſium redeunt & reparantur. homines vero vbi ſemel occiderint nunquã redierint. Ordo autem eſt. tamẽ nos vbi dedicimus lunę celeres reparant celeſtia dãna. ideſt ipſorum temporum viciſſitudines.

g TVLLVS diues. Propter amplam victoriam. quam de albanis reportauit nam & po. ro. ex albanis ciuibus quos in ciuitatem romanam recepit vehementer auxit. de quo Liuius.

h QVIS ſcit. Vite breuitatem & incertitudinē indicat.nam nemo in hoc orbe naſcit qui non aſſidue videat mortē ſibi paratiſſimā eſſe. niſi hoc ordinaſſet ille opifex reꝝ mūdi melioris origo aut nos in hoc orbe felicitatē nobis omnē propoſitā exiſtimaremus.aut quantū ſenſu moueremur tantū ſaperemus & intelligeremus.preſentibus intēdendētes. & paululū vel preterita vel futura ſentientes. vt inquit Cicero. Corruūt ergo que ſūt in hoc orbe ſingula. Nec cuiqꝫ ſue vite certus eſt dies vnus. Quid quod ea que videntur diutius duratura continuo dilabuntur. Cuncta deſloreſcunt. & a mane ad veſperum concidunt.atqꝫ alia vite pars aliam inſectatur & pellit infantia.q.lepus puericiam quaſi venatorem effugit puericiam pellit adoleſcentia. huic inuidet iuuentus hanc inſequitur virilitas.hec a ſenectute fugatur ſenectutem predatur decrepitas. in quam fit vt deueniat vita noſtra ſuccumbetqꝫ deniqꝫ morti.

☞ i CVNCTA ma. Torquatum ad liberalitatem hortatur. Illa enim ſola heredis manus effugiunt.que amicis donātur cū qꝫ ab inferis reditū minime ſperare poſſit bonis ſuis non amplius potietur ergo amicis donādum.donec vixerit.

k CVM ſemel. Senſus eſt. Nō aliqua generis nobilitate. nō eloquentia non pietate ab inferis reuocaberis inquit.non aliquorū

q.d.quis ſcit an eras victurus ſit.

h

Quis ſcit an adijciant hodierne craſtina vite

Tempora dij ſuperi.

q.d.illud tuum erit tantum quo du n viuis fruitus fueris.

i

Cuncta manus auidas fugiet heredis amico

Que dederis animo.

k l iudex apud inferos

Cū ſemel occideris.&.de te ſplendida minos

Fecerit arbitria

ſpecies ꝑ genere nobilitas eloquentia poteſt

Non torquate genus.nō te facundia. non te

Reſtituet pietas.

m caſtum

Infernis neqꝫ enim tenebris diana pudicum

p.n.

Liberat hippolitum:

n p.n. dilecto

Nec lethea valet theſeus abrumpere charo

ſuo amico

Vincula perithoo.

deorum fauore.

l SPLEDIDA arbitria. Nō dicit cum ſplendidum ornatūqꝫ fecerit minos indicio ſuo. ſed cū de te ſplendide ac digne iudicauerit minos ita ſplendida arbitria.ad minois laudem & gloriam pertinet iudicantis non ad eū de quo iudicat Nō torquate genus.ideſt nobilitas.Nobilitas autem nihil aliud eſt quam quoddā ſplendidū decus in recte proſpicientium oculos morum facecia & affabilitate refulgens ſurgēs ex alicuius habituata animi voluntate.et opere pro viribꝰ exercutioni mādata.ſpernendi vitia imitandeqꝫ virtutes quod non aliter poſteris hereditario vel legatario.ſeu quouis iure alio liqui pōt. quā ſcientia aut ingeniū reliquatur. hec non (vt rentur ſtolidi plurimi) regias inhabitat domos. ſeu in in diuitiis et ſplendore veſtiū delectatur.Nec ob preteritorum famoſas imagines lares ſucceſſorum incolit. ſola quidem mentis puritate letatur et quocūqꝫ vel vbicūqꝫ ſit.

m NEQVE in tenebris diana liberat appollitū. Fabuloſe dicit hippollitū ab inferno reuerſum. Aut nihil ad condicionē mortalitatis ꝓfuiſſe.quia ab equis ſuis tractus vite reſtitutus eſt dū in eandē fuiſſet ſortē reuerſus nec mortē ꝑpetuo potuiſſet effugere.

n NEC valet. & c. Theſeus & perithous amici fuerūt.quos dicit coniurata amicitia morti eripi nō poſſe. nā volētes ꝓſerpinā rapere apud inferos remāſerunt.

Argumentum odes. VIII.

a Sſerit hic poeta ſe non pateras non era non tripodas non ſtatuas donaturum. ſed carmina tantū quibus ſane perpetua maiorqꝫ laus acquiritur: nam dignū laude virum muſa emori vetat. H.d

Ode. VIII. Ad Cenſorinum.

n DONAREM pateras. Argumētū poteſt hic eſſe. nihil eſſe quod mortales homines magis immortales reddere poſſit quã carmina. Poetarum enim tantū fuit ingenium vt ab homero fateatur Strabo. vel hiſtoricos vel philoſophos vel legum latores ſuarum artiū vſurpaſſe primordia. Tanta deinceps facta carminis celebritas. vt ſine carminib⁹ vel ipſa quidem ſacra in templis non ſint pretermiſſa Quod vt inſtituit apud ſuos Dauid ille rex deo gratiſſimus ſic & in hodiernum vſq; diem obſeruant omnes criſtiani.

o TRIPODAS. Trium pedum menſas pulcherrimas. vnde Agamennon inter alia dona achilli miſerat ob briſeida Tripodas ſeptē pondere & arte pares. Erat autem donū apud grecos egregium.

p PESSIMA. Vilia de carminibus dicit. ideſt ſi diuicias haberem. carmina non donarem.

q PARRHASIVS. athenienſis pictor ac primus qui capillos in picturis diſtingueret. et varios in faciis vultus faceret. et modo acrem modo letum pingeret & currentes ita vt in curſu ſudorem emittere videretur vide Pli. li. xxxv. c. ix.

r SCOPAS Fuit is marmorarius optimus certans cū praxitele fecit autē digniſſima opa de qbus legito Pli. li. xxxvi. c. v.

ſ HEC vis. vt predicta donarequeam.

t NEC tibi ãnimus taliū & c. Senſus eſt. nec ego talia largiri poſſum nec ſi poſſem tu ea deſiderares vt qui carmina diuitiis omnibus anteferas.

vaſa argentea
n
d Onarem pateras grataq; cõmodis
ſtatuas
Cenſorine meis era ſodalibus
menſas
o ephe:geſtis.
Donarem tripodas premia fortium
grecorū operata liprote.
p
Graiorum neq; tu peſſima, numerum:
ſi eſſem diues .i. rerum arte fabricatarum
Feres diuite me ſcilicet artium
athenienſis pictor ſignorū.
q hoibus dimulgauit ſculptor
r
Quas aut parrhaſius protulit aut ſcopas
ſcopas parrhaſius
Hic ſaxo liquidis ille coloribus
peritus pingere
Solers nunc hominem ponere nunc deū.
pingendi
ſ t
Sed non hec mihi vis nec tibi talium
Res eſt: aut animus delitiarum egens
ſ. tu cenſorine. nos poete
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
.i. quam precioſum munus ſit
t
Donare: & precium dicere muneris
litteris palam potentibus
Non inciſa notis marmora publicis
carmina p carmina
v
Per que ſpiritus & vita redit bonis
x
Poſt mortem ducibus: non celeres fuge
ducis carthaginenſis
Reiecteq; retrorſum hannibalis mine
Non incendia carthaginis impie
ſcipionem ſignificat
y
Eius qui domita nomen ab africa
quia africanus dictus eſt. vt ſaluſt. cui poſtea
africano cognomen ex virtute fuit.
Lucratus rediit: clarius indicant
muſe
z
Laudes quam calabre pierides: neq;
ſi non contineantur chartis vel libris
Si charte ſileant quod bene feceris
a b
Mercedem tuleris: quid foret ilie
martis
romulus c
Mauortiſq; puer ſi taciturnitas
Obſtaret meritis inuida romuli?

t ET preciū dicere muneris ideſt dicere carmina eſſe preciū muneris. ac ſi diceret precioſum munus aiteni Oui. li. i. de amore. Ergo cū ſilices cum dens patientis aratri depereant euo. carmina morte carent. Cedant carminibus reges. regumq; triumphi. Cedat & auriferi ripa beata tagi.

v PER que ſpiritus & c. Per titulos enim ſepulchrorum viuere quodammodo videntur ſtrenuiſſimi viri. Senſus autem eſt. quod neq; tituli neq; arcus triūphales tantum valent ad laudes preclarorum virorum. quantū carmina. Ergo ſcipionis aphricani laudes maxime claruerunt muſis calabris. i. verſib⁹ Ennii.

x NON celeres fuge. Oſtendit benefacta parum eſſe niſi fuerint carminibus apte repoſita. de hanibale multa ſuperi⁹ legito

y EIVS qui domita & c. Scipionem africanū ſignificat. qui africanus dictus eſt. vt Salu. Cui poſtea africano cognomē ex virtute fuit.

z QVAM calabre pierides. Enniū ſignificat. qui iacta africani deſcribit. oriundum de rhodino oppido calabrie. ideo calabre muſe.

a MERCEDEM tuleris. Senſus eſt. niſi carminibus tua geſta narrentur laudis mercedem & premium non habueris. Nam carmine fit virtus viuax.

b ILIE puer. De romulo Latius ode. ii. li. i.

c TACITVRNITAS inuida. Nam ſilentium de rebus magnis videtur inuidere glorie illorum de quibus ſiletur.

☞d EREPTVM ſtigiis. Mira varietate narrationẽ diſtiguit. nam cum idem de ſcipione romulo & ęaco dicat. non tamen eodem modo dicitur varietate ipſa et tedium amoueatur & ornatus orationi augeatur.

☞e FAVOR vatũ potentiũ. Nam magna vis eſt in ipſa perfecta eloquentia. vnde & alexander magnꝰ cũ ad Achillis ſepulchrum perueniſſet. felicem iudicauit qui homerum tantum vatem ſuarum laudum preconũ ſortitus eſſet.

ob inferis ⁊ a morte liberatũ
d de hoc ſuperius
Ereptum ſtygijs fluctibus ęacum
e
Virtus & fauor & lingua potentium
poetarum .i. fortunatis inſulis ⁊ campo elyſeo
Vatum diuitibus conſecrat inſulis.
ꝓhibet
f
Dignum laude virũ muſa vetat mori ☜
g bearum reddit pũs eſt
Celo muſa beat. ſic iouis intereſt
Optatis epulis impiger hercules
caſtorem ⁊
h pollucem dicit
Clarum tyndaride ſydus ab infimis
ꝓ nauibꝰ.
Quaſſas eripuit ęquoribus rates:
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

f DIGNVM laude. Expolitio eſt in eo enim perſiſtit vt demõſtret carmina poetarum homines immortales reddere Veta ergo muſa mori eum qui dignus laude eſt.

g CELO muſa bea. id eſt beatum reddit. diis illum inferendo. nam ſoli poetę herculem & dioſcoros & bachum immortales reddiderunt. cum illos ad celum aſcendiſſe. & auxilium hominibus preſtitiſſe ſcribant.

h CLARVM tyndaride ſydus. Ephexegeſis qui tyndarida ſydus aiunt. ſepe autẽ dictũ eſt ſtellas caſtoris ac pollucis nauigantibus ſpem meliorem oſtẽdere.

Argumentum odes. IX

ſ Cribit minores non debere a ſcribendo abhorrere timentes eorum ſcripta non fore perpetua: Cum doctiſſimi viri ſcripſerint & laudem maximam fuerint conſecuti. Itaqꝫ probat exemplo poſteros etiam non deterritos laudem quoqꝫ meruiſſe: vt pindarum & alios plures poſt homerũ poetarum ſummũ. Pollicetur exinde lollij laudes ſuis carminibus celebrare quod vbi egit oſtendit beato eſſe non multa poſſidentem: ſed qui deorum muneribus vtitur ſapienter: & pauperiem pati neſcit timens flagitia magis quam mortem vllam paratus pro charis amicis & patria mori. Hoc dicit.

Ode. IX. Ad Lollium ſcribendum eſſe

h NE forte In iis ꝓfecto enumerãda eſt huiuſcemodi ode. q̃ artificio ſũmo ſcripte dici poſſũt ꝓmittit aũt lolliũ ſuis carmibus imortalẽ redditurꝫ. ſed ne videatͣ nimis ſuo ſtilo arrogare exẽplo aliorꝫ poetarꝫ ꝓbat qd' et ſi primꝰ nõ ſit neqꝫ homero aut pindaro ſiſis. tũ ita viuẽt ſua carmia. vt vixerũt carmia illorũ poetarꝫ q nõ

h
n E forte credas interitura que
i
Longe ſonantem natus ad aufidum
k ſcꝫ latinas
Non ante vulgatas per artes
.i. cithare
Verba loquor ſocianda chordis

primũ locũ tenuerũt. ordo eſt ne forte credas iteritura verba. quę natus ego aufidũ longe ſonãtẽ loquor ſocianda chordis per artes non ante vulgatas.

☞i AVFIDVM. Flumẽ apulię. de quo latius ſupra.

k NON ante vulgatas primꝰ enim latinorum Horatius lyrica laude digna ſcripſit.

Non ſi priores meonius tenet.

Sedes humerus. pindarice latent

.i. ſimonidis
l m
Ceęq; & alcei minaces
muſe
n
Terſichoriq; graues camenę.
lyricus poeta
o
Nec ſi quid olim luſit anacteon
receptus eſt
Deleuit ętas: ſpirat adhuc amor
pro amoribus
Viuunt commiſſi calores:
leſbie
p
Aeolię fidibus puelle.
amauit paridis
q
Non ſola comptos arſit adulteri

Crines. & aurum veſtibus illitum
quia priami regis filius fuit
Mirata regaleſq; cultus

Et comites helene lacena
ſpecies pro genere
r ſ
Primuſue theucer tela cydonio
t
Direxit arcu: non ſemel ilios
v
Vexata: non pugnat ingens
qui cretenſibus imperauit
Idomeus ſthelenuſue ſolus
fortis
x
Dicenda muſis prelia: non ferox
filius priami regis frater hectoris
Hector vel acer deiphobus grauis

Excepit ictus pro pudicis
vxoribus
Coniugibus pueriſq; primus.
y
Vixere fortes ante agamennona
quoniam nulla eorum memoria eſt
Multi: ſed omnes illachrymabiles
premuntur
z
Vrgentur: ignotiq; longa
a poeta b
Nocte. carent quia vate ſacro

l CEEQVE. Hoc ait propter ſimonidem lyricum poetam qui de Cea inſula. de qua meminit pli. lib. iiii. vnde & Pindarus.

m MINACES. autem alcei camenę dicti ſunt. quoniã adeo amarus fuit. vt auſteritate carminis ſui multos de ciuitate eiiceret.

n TERSICHORI graues. Magne profunde. & ipſe bellorũ poeta ſcriptor.

o NEC ſi quid olim luſit. Anacron. Ideo luſit quia iocis & conuiuiis digna cantauit vt carmina qui luſi paſtorum &c. Anacron autem ſatyram ſcripſit amicus liſandri. alii dicunt quod ſcripſit circen & penelopen in vno laborantes vnde in li. i. in oda Velox. Dices laborantes in vno penelopen vitreamq; circen.

p AEOLIE puellę. id eſt ſaphus leſbie. nam vt ſupra oſtenſum eſt. in ęolia regione leſbos eſt.

q NON ſola comptos. Ordo eſt non ſola helene lacena arſit cõptos crines adulteri & aurum illitũ veſtibus. mirata & cultus regales & comites. Hic vero carminũ vim oſtẽdit. Sẽſus aũt eſt. quod nõ ſola helene que pulcherrima fuit amauit paridem ſed alie plures ante eã. At quoniã poete aliqui de illis ſcripſere nihil latent ac ſi non fuiſſent carminum igitur benificio memoria rerum & bene geſtorũ laudes perpetue fiunt hinc helene. quia homeri preconio & aliorum vatum cantata eſt perpetuo celebrat.

r PRIMVSVE teucer. Sẽſus eſt Quod teucer thelamonius primus optime vſus eſt ſagittis ſed multi ante ipſum. attamen ac ſi non fuiſſent latent. Teucer vero in hominũ ore verſatur homeri preconio.

ſ CYDONIO arcu. id eſt cretenſi nam cydonia ciuitas vna eſt e tribus crete eximiis vt ſcribit Strabo

t NON ſemel ilios. Senſus eſt. quod pluries ilios bella vexata fuerat ſed quia nulli vates ſcripſere nulla eſt memoria niſi quando ab agamẽnone & id propter homerum. Ergo carmine fit viuax virtus.

v NON pugnat. Sẽſus eſt. quos non ſolum Idomeus & ſthelenus cantanda prelia pugnarũt. ſed plures alii tamen perpetuo latent. carẽtes poetarum munere &c.

x NON ferox hector. Senſus eſt quod non primus hector & deiphobus pro patria pugnarunt. ſed multi alii. tamẽ perpetuo latent carentes poetarũ munere quod non euenit hectori & deiphebo. maxime enim ab homero laudantur.

y VIXERE fortes. Sẽſus eſt. multi ante agamennonem fortes fuerunt. ſed nemo lachrimat illos in prelio cęſos quoniam nullus poeta eos deſcripſit.

z IGNOTI nocte &c. magna obſcuritatẽ. nam queadmodũ illuſtres dicimus eos quorum nomen celebratur ſic nocte opprimi eos q ſine noie ſunt & fama. et quorum nulla memoria extat.

a CARENT. Ratio quare ſint in obliuiõe. quia nõ habuerũt poetã

b SACRO vate. Ouidius de arte li. iii. ait. adde quod inſidie ſacris a vatibus abſunt. Et facit ad mores ars quoq; noſtra bonos. Eſt deus in nobis ſunt et cõmertia celi ſedebus ethereis ſpiritus ille venit.

c
Paulum ſepulte diſtat inertię
occultata
d
Celata virtus non: ego te meis
illaudatum
Chartis inornatum ſilebo.

Totue tuos paciar labores
ſqualidas
Impune lolli carpere liuidas
e
Obliuiones: eſt animus tibi
hoc eſt philoſophie. pſperis
f
Rerumq; prudens: & ſecundis
aduerſis
Tmporibus dubijſq; rectus:
liberator
Vindex auarę fraudis. & abſtinens

Ducentis ad ſe cuncta pecunię

Conſulq; non vnius anni
g fidelis
Sed quotiens bonus atq; fidus
plus dilexit honeſtatem quam vtilitatem
Iudex honeſtum prętulit vtili
prudenti noxiorum
h
Reiecit alto dona nocentium
cupiditatum ſcilicet
Vultu: per obſtantes cateruas
conſilia ſuam; virtutem
i
Explicuit ſua victor arma.
contra auaros
k
Non poſſidentem multa vocaueris
l tenet habet
Recte beatum: rectius occupat

Nomen beati. qui deorum
vt ſunt diuitie amici & huiuſmodi
Muneribus ſapienter vti
ſecure nouit
m
Duramq; callet pauperiem pati
morte delictum
Peiuſq; leto flagitium timet.
ſerte
Non ille pro charis amicis
mori
Aut patria timidus perire.

c PAVLVM ſepulte. Sēſus eſt quod virtus nō celebrata carminibus ignauie ſimilis eſt. ac ſi nulla fuerit. Sentētia aūt vera eſt quātū ad famā i ceteris aūt falſa.

d NON ego te. Pollicetur iam lolii laudes ſcribere.

e EST animus tibi. Pollicitus eſt illū laudaturū. Nunc oſtēdit ſuas laudes per adulationē. ſed illum eas mereri propter vtrūq; virtutis genus quod in illo ſit. Nam quod ſibi ſit animus prudens rerum poſuit prudentiam vnam ex virtutibus intellectiuis pro ceteris omnibus que ſunt intelligentia. ſcientia. ſapientia. prudentia & ars. Ergo laudat eum a philoſophia ſpeculatiua quod autem ſit rectus in temporibus ſecundis et dubiis id eſt aduerſis notat in illo philoſophiam moralem que maxime cōſtat ex iuſticia adhibito freno temperātie & ſtimulo fortitudinis. quam ergo laudem nō meretur ille qui & virtutibus intellectiuis quarum finis eſt rerum. & moralibus que rectum equumq; proponunt inſignitus eſt.

f ET ſecundis tēporibus &c. Senſus eſt. & ita vitam agit vt neq; rebus ſecundis elatus neq; aduerſis factus a recto honeſto q; deflectat.

g SED quotiens. Senſus eſt. Quotiēs inquit iudex bonus es honeſtum vti preponis vel quotiens bellorum victoriis reipublice conſulis totiens cōſulari vteris poteſtate & virtute tua preditus perpetuus conſul efficieris.

h REIECIT. Noluit corrumpi muneribus.

i EXPLICVIT ſua victo. q. per medios hoſtes victor euaſit. Nam crudeliſſimi hoſtes ſunt qui nos in iudicio temptant.

k NON poſſidentem. Sententia in hoc poeta tritiſſima. vt nō quia diuites ſumus beati poſſumus dici ſed quia diuitiis que munera deorum ſunt ſapienter vti ſciamus & paupertatem pati et mori q; flagitium malimus Ergo qui ita animum inſtituit pro patria & pro amicis mori non dubitauit.

l BEATVM. Seneca in epiſtolis beatū appellat animo bono cuncta retinentem. Tullius vero beatum vocat qui bona multa retinens abſq; malo degit. Ipſe vero horatius alibi inquit neue putes aliū ſapiēte bonoq; beatū.

m CALLET pauperiem. Sapiens equo animo fert paupertatem. Stultus vero omnino arcere et fugare ſolet pauptatis onuſ O male cognita plurimis humilis & appetenda paupertas. Tu ſola dum nature leges obſeruas, nocuas ſolercias ſubigis. caducos vilipendis honores. diſcurſus hominum varios trāſferationes nauticas. & ſudores rides armorum. & dum ſupernataanea deſpicis. eſtiuos ſoles nuda facie pateris hyemales brumas ſūma pacientia ſuperas. vmbris cōtēta nemorū. Quid queſo aliud ſumma. ſecum ferunt imperia. preter mordaces curas. pauores noxios multorum inuidiam, caſus altiſſimos. & perſepe flebiles exituſ atq; ignominoſos. auro purpura gēmis & inani quadam gloria tectos. hec inter ſuſcipientium periculo maximo blandus ſe cupide inſerit. et laxatas epulis. & leticia mentes venenis ſuis īficit facile. que quot flammas. quot excidia. quot occiſiones intulerint ſi troia ſatis oſtendere non poteſt. Agamennon inſuper truncatus oſtendat.

Argumentum odes. x

ſ Cribit ligurinũ quandoq; fore vt poeniteat ſue ſuperbię. Idq; agebat vt ſibi moriger eſſet. H. d.

m O CRVDELIS. Ita ſe philoſophum profitetur poeta. vt tamen ſe poetam eſſe non ſit oblitus. Ergo inſeriis & grauibus rebus triſticiam hilaritate adimit. Et quamuis res laſciua ſit. tamen hoc inde percipit. neque momētanea ſunt diuturna ſperemus ordo eſt lo crudelis & adhuc potens & c.

n INSPERATA. putas enim ſemper habere adoleſcentiā. ſed veluti Ouidius. Naſo inquit. forma bonum fragile eſt quantumcumq; accedit ad annos fit minor & ſpatio carpit ipſa ſuo.

Ode x. Ad Ligurinum

m grata forma

o Crudel' adhuc & veneris muneribꝰ potēs

n lanugo & pili ipſi.

Inſperata tuę cum veniet pluma ſupbię

o

Et q̄ nūc humeris inuolitat deciderint comę

ſanguinei coloris pulchrior

Nunc & q̄ color eſt. puniceę flore prior roſę

hirſutam

Mutatus ligurinū in faciem verterit hiſpidā

p

Dices heu quotiēs te in ſpeculo videris alterū

voluntas

Que mens eſt hodie cur eadē puero non fuit

voluntatibus obſequendi aliis

Vel cur his animis icolumes nō redeūt genę.

o DECIDERINT comę. nā teſte Acrone vſq; ad pubertatē pueris comę nutriri cōſueuerūt.

p DICES heu quotiēs. Mutationem formę per etatem aſpectam dolebis in ſpeculo.

P ii

Argumentum odes. XI.

h Ac ode phyllida inuocat. vt ſecū mecœnatis natale celebrare velit. nec ſperet telephum amplecti poſſe. ille nāq; a ditiore puella tenetur; ita horatiū ipm eius. amatorē potiꝰ adire debet. Hoc dicit

Ode.xi.Ad Phyllida.

q horatio
e St mihi nouū ſuperantis annum
r
Plenus albani cadus: eſt in horreo
s
Phylli nectendis apium coronis
que bacho conſecrata eſt
Eſt hedere vis.
viridior appares
Multa: qua crines religata fulges
ſplendet religioſis.
Ridet argento domus, ara caſtis
de quibus ſuperius .i. cupit
t
Victa verbenis auet immolato
paragoge
Spargier agno,
multitudo miniſtrorum
v
Cuncta feſtinat manus: huc & illuc
Curſitant mixte, pueris puelle
nigrum x
Sordidum flammę trepidant rotantes
Vertice fumū,
y
Vt tamen noris: quibus aduoceris
celebrande
Gaudijs: idus tibi ſunt agende
quia in mari ipſa orta eſt
z
Qui dies menſem veneris marinę
a diuidit.
Findit aprilem,

q EST mihi nouum. Ad phillidam ſcribit amicam ſuam inuitans eam ſub promiſſione vini albani veteris ad leticiam cōuiuii exhibēdi natali mecoenatis

r ALBANI laus eſt a patria: Elocutio autē eſt albani cadus vt vina bonus que deinde cadis onerarat aceſtes.

s APIVM. Superius oſtenſū eſt fugare ebrietatem. que bacho conſecrata eſt.

t VERBENIS. Verbene ſunt omnes herbe frondeſcq; feſtę ad aras coronādas dicte.q. herbene

v CVNCTA feſtinat manus Ad multitudinem miniſtrorū refertur.

x FLAMME rotātes. Fumū nam in gyrum inuoluunt & inuoluētes extollunt ipſum fumū.

y VT tamen. q.d. non temere eſt quod tantus ſit apparatus cū inſeruiet natali tanti viri.

z MARINE veneris mēſem de aprili multa Macrobius li. i. ſat. inter que ait. verrium flaccū aſſerere in aprili conſtitutum vt matronę veneri ſacrum facerent multa item Varro & naſo libro iiii. faſt.

a FINDIT aprilem. Idus enī vocamus diem qui diuidit mēſem iduare namq; hetruſca lingua diuidere eſt. vñ vidua quaſi valde vidua ideſt valde diuiſa aut vidua. ideſt a viro diuiſa. vt autem idus omnes ioui. ita kalēdas omnes iunoni tributas confirmant vt ſcribit Macrobius libro. i. ſat.

horatio
Iure ſolennis mihi ſanctiorq;

Pene natali proprio. quod ex hac
die crẽſcentes
Luce mecœnas meus affluentes
diſpoſuit toto anno facienda.
Ordinat annos.
p.n.iuuenis b amas
Telephum quem tu petis occupauit
fortune ⁊ conditionis
Non tue ſortis iuuenem puella
d telephum
c
Diues & laſciua, tenetq; grata
amoris vinculo.
Compede vinctum.
ingentes ⁊ illicitas
e
Terret ambuſtus phæton auaras
alatus
Spes: & exemplum graue prebet ales
grauiter ferens
f
Pegaſus terrenum equitem grauatus
p.n.de quo ſuperius li.i.
g
Bellorophontem
poſſibilia ſuadet poeta appetere
Semper vt te digna ſequare & vltra

Quam licet ſperare nefas putando
telephum
h
Diſparem vites: age iam meorum
i
Finis amorum;
.ſ.nullam poſt hanc amabo
Non enim poſt hac alia calebo
k
(diſce inquit carmina ⁊ lyre ſonos; quos ſuaui voce cantes. ne ruſtica videaris.)
Fœmina; condiſce modos amanda
noxie
Voce quos reddas; minuentur atrę
nam tūc voluptas ad mittitur ſi cura pellatur
Carmine curę.

b THELEPHVM quẽ. erat is quẽ phyllis amabat. horatius eum cum ditiore puella eſſe dicit vt eam ad ſe facilius alliciat.

☞ c DIVES. Que dare multa poſſit. vel ſaltẽ ab eo nihil petat.

d LASCIVA. Que multum illum oblectare poſſit.

☞ e TERRET ambuſtus. Nequid auide & ſupra conditionem noſtram appetere conemur pheontis & Bellorophontis proponit exempla. Quamuis autem hęc oda Amatorie ſit conſcripta tamen latenter carpit ambitionem & immoderatam concupiſcentiam ſicut ergo qui ex parte vna coronas regias huius enumeret fulgores et gloriam. & leta inicia ſuperaddat. & altera non dicam ignominioſas ſuorum cedes. tā ſuo iuſſu q̄ hoſtium potētia factas ſed ſolum exitum eius apponat. & iuſto liberet iudicio. vtrū caligini claritas. aut claritate caligo cedat. mea ni fallor ſententia longe plus claritatis nimꝰ obfuſcaſſet caliginis. Quid ergo miſeri. quid ceci ad excelſa tanto cupidinis aſpiramus impetu. quid adeptis ſupbimus. quid caſuris confidimus. poſtq̄ etiā facili nebula fulgores eximios obfuſcari deleriq; diſcernimus. Reprimādus eſt igitur maiorum exemplo admoniti inſaciabilis appetitus. et virtute acerrima cohercendus. vtq; dum minimis cōtenti ſumus humilitate. veram gloriam mereamur conſequi.

f PHAETON. Hic enim cum currum paternum regendum ſuſcepiſſet eſſetq; id negotium ſupra vires ſuas periit.

g BELLOROPHONTEM Nam ait Acron quod bellorophon auſus equitare per aera pegaſum alatum equum decidit.

h DISPAREM. tibi. non enī amori tuo reſpondet vti ego.

☞ i FINIS amorem. Conſtituerat enim poeta poſt hanc nullam ardere.

k ATRE cure. quas ſcilicet ex thelepho concipis.

Argumentum odes. XII.

☞ Irgilio ſcribens Veris tempora explicat: inde illum ad conuiuia exhortatur dicens. Dulce eſſe quandoq; deſipere loco & tempore: Hoc dicit.

Ode.XII. Ad Virgilium De Vere.

l tranquillum reddunt
i Am veris comites que mare temperāt
venti illi ornithie ſeptentrionales m
Impellunt anime lintea thratię;
veris tempore n
Iam nec prata rigent nec fluuij ſtrepunt
hiemali.
Hiberna niue turgidi
o
Nidum ponit ithym flebiliter gemens
in domo enim cecropie. hoc ſcelus factum eſt
Infœlix auis & cecropie domus]
q. efferatas]
p
Eternum opprobrium: quod male barbaras
Regum eſt vltra libidines'
canunt nuper nato
Dicunt in tenero gramine pinguium
paſtores in honorem panos
Cuſtodes ouium carmina fiſtula.
vmbroſi
Delectantq; deum cui pecus & nigri
q
Colles arcadię placent
eſtatem
Adduxere ſitim tempora virgili
bibere vinum
r
Sed preſſum calibus ducere librum'
cupis hic p domeſtico ꝛ amico
Si geſtis iuuenum nobilium cliens
nardino vnguento q. d. ſi vngenta dabis ſ vinum accipies calenum
Nardo vina merebere

l IAM veris comites. Vir. alloquitur iterum autem veris tempus deſcribit.

m TGRACIĘ anime. x. enim kal. Martii venti ſeptentrionales qui vocantur Ornithie per dies xxx. eſſe ſolent. tum & hirundo aduenit ita Columella li. xii. c. ii. ſcribit. de iis igitur ventis poeta intelligit nam ipſe quoq; de hirūdine meminit. Vſitatum autem poetis eſt animas flatus ventorum dicere. dum ad graue vocabulum referunt animas. Virgil. Quantum ignes animęq; valēt.

n IAM nec prata. Ipſo enim tē pore & hiems clauditur & veris amœnitas aperitur quo fauonius ceperit flare.

o NIDVM ponit ithym. prognem ac per hoc hirundinem ſignat que progne fuit pandionis athenienſis regis filia & Therei coniunx quem cum maritus ſororem ſuam philomenam per vim conſtupraſſet & deinde ne rem proferret linguam ſibi abſcidiſſet. Ithim filium communem interemit atq; patri epulandum poſuit ipſa ergo in arundinem maritus in upupā filius in phaſianum auem. philomena in luſciniam mutati ſunt.

p ETERNVM opprobrium quia contra athenienſium mores immanem crudelitatem exercuit filiū inſontem interimens.

q COLLES archadię. Ibi eni precipue colitur. Virgi. Pandeus archadię mecum ſi iudice certet.

r CALIBVS. Campanie populis. vbi calenum vinum optimum.

ſ NARDO vina. Senſus eſt, quod afferendo ſecū Nardi paruum onichem. ideſt vaſculum lucrabitur optima vina.

t ONIX. Lapis in arabie mõtibus & germania naſcitur. potoriis valis inde factis primum deinde pedibus lectorum ſelliſq;. Eo vrcei & amphore magnitudine vſi ſunt. hunc aliqui lapidẽ alabaſtriten vocant quẽ cauant ad vaſa vngentaria quoniã optime ea in corrupta ſeruare dicit̃ hec & plura pli. li. xxxvi. c. viii.

v QVI nunc ſulpiciis. Sulpicia horrea dicebantur vbi nunc galbe illic ordeum condi conſueuerat.

x SPES donare. Optimo enim mero ſpes redit & leticia.

y AD que ſi properas. ideſt pocula non dabuntur tibi niſi et tu ad inuicem mercede ampullam detuleris vngenti.

z NON ego te meis & c. vt gratis paſcam ſicut diuites conſueuerunt diuites enim & optima vina & vngenta conuiuiis preſtant.

t
Nardi paruus onix eliciet cadu
pocllis vinarijs poſuit
v
Qui nunc ſulpicijs accubat horreis
ad donandum liberal' amaritudines
magnas
x
Spes donare nouas largus amaraq;
expellere potens qui largitate
ſua curas expellit;
Curarum eluere efficax
y
At quę ſi properas. gaudia cum tua
cum onyche nardi z
Velox merce veni. non ego te meis
ſine aliquo crimine inebriare
Immunem meditor tinguere poculis
Plena diues vt in domo
de a
Verum pone moras & ſtudium lucri
funeralium
Nigrorumq; memor dum licet ignium
prudentie
b
Miſce ſtulticiam conſilijs breuem
iucundum eſt aliquando a ſeueritate diſcedere
Dulce eſt deſipere in loco.

a STVDIVM lucri. ideſt auariciam. Auaricia autem eſt latentium indagatrix lucrorũ quod ſponte latebat cupiditate querendi ardens coram eduxit. hec quidem perfodere montes. terebrare telluris viſcera. profundũ maris vncis piſcatoriis exarare docuit. alpium ſcopulos ſtrauit. ſiluaſq; aperuit naues in alienum litus euadere. fallere grifes. ſaphire ſerpentes. fraudes nectere. mẽtiri fallas ſignare tabellas oſtendit. In violentias mortales armauit attonita ideſt venena compoſuit. & proditionem etiam amauit. Auari autem mordaci cura torquent̃ ne rodantur a tinea deuorent̃ ab igne. ſurripiãt̃ a fure a furore publico . ſeu a predonib⁹ rapiantur inuidiam multiplicẽ in ſe excitant. inſidias patiunt̃.

b MISCE breuem ſtulticiam nam prudentis eſt in loco deſipere modo breuiter fiat. Non ergo eſt ſtulticia ſed videtur.

Argumentum odes. XIII.

l Icen arguit meretricem, que iam anus amari optabat ac iuuenis. Hoc dicit.

Ode XIII. Ad Lycen.

b AVDIVERE lyce. Mordaciſſime inuehitur in mulierẽ que hactenus quia pulchra eſſet & iuuenis ſuperbiſſime erga amãtes ſe gerebat. Vtitur autem ira ratione vt magis ſuũ effectum exprimat. De ſuperbia huius meretricis conqueſtus eſt etiam poeta in tertio libro cuius initiũ eſt. extremũ thanaim ſi biberes lyce

p. n. meretricis ad quam ſcribit
b
a Vdiuere lyce dij mea vota: dij
qđ votis a dijs petieram
Audiuere lyce ſis anus & tamen
pulchra
Vis formoſa videri
qđ iunioribus conceditur.
Ludiſq; & bibis impudens

c LENTVM ſollicitas. Quia amor tardus eſt atq; piger in vetulas.

d ILLE virentis. Multum decoram vult chiam mulierem videri vel quod virenti etate ſit & docta ſaltare. vel quod genis. i. facie pulchra ſit. & ideo cupidinē excubare in genis eiꝰ induxit.

e ARIDAS quercus. Quaſi per irriſionem quercū voluit anum mulierem intelligi. quas amor dum feſtinat ad iuuenes neceſſe eſt tranſuolare.

f QVIA te rugę. Vt frontem abſcenam rugit arat.

g NEC coę referunt. Coę precioſe a loco; in hac eni inſula melior purpura tingitur nec clari lapides. Significat autem nec veſtimentorum cultu, nec gemmarū preciis ad pulchritudinem reuerti annis iam et ętate conſumptā.

h QVO fugit venus. Amor. cuius ab ea fugam ideo ſeſimulat dolere vt ei moerorem incitet maiorem.

nam ex ſenectute vox intermiſcit

amorem

Et cantu tremulo pota cupidinem

tardum c cupido d

Lentum ſollicitas. ille virentis

canere vnde pſalmus.

Docta pſallere chię

vigilat oculis

Pulchris excubat in genis:

ſ. tibi quia ab illo contemneris e

Importunus enim tranſuolat aridas

anus nigri

Quercus: & refugit te quia luridi

lycen frontis f

Dentes: te quia rugę

fedant ꝑ canicie

Turpant. & capitis niues.

g veſtes precioſe

Nec coę referunt iam tibi purpurę

iuuentutem

Nec clari lapides tempora quę ſemel

Notis condita faſtis

ſepeliuit

Incluſit volucris dies:

h venuſtas

Quo fugit venus heu: q̄ ve color decens

agilitas corporis .i. tueiuuentute tue veneris & gratie

Quo motus: quid habes illius illius

Que ſpirabat amores:

ꝑ ſubripuerat

Que me ſurpuerat mihi

k pulchra poſt primā ętatem.

Fœlix poſt cynaram: notaq; & artium

q. multo & artificioſo culto exornata l tanquam immatura perijt m

Gratarumq; facies. ſed cynare breues

Annos fata dederunt

Seruatura diu parem

cornix enim diu dicitur viuere cui lycen comparat ꝓpter longinquitatem vite

Cornicis vetule temporibus lycen

amore calentes

Poſſent vt iuuenes viſere feruidi

Multo non ſine riſu

lycen intelligis n

Delapſam in cineres facem.

i QVID habes illius. ſ. lycen que olim puella fuit. q. d. nihil omnino. quia tota īmutata alia videris ab illa lyce que i me amores ſpirabat.

k FELIX. pulchra. Eadem ratione qua beatum diuitem dicimus. Nam mulieres in pulchritudine ſummum bonū ponunt vel fortunata in amore. quoniā ad nutum omnia ſuccedebant.

l FACIES. Multarum artiū. Quaſi multo & artificioſo cultu exornata. q. cui plus ſuci quā natiuus decor conferret.

m SED fata & c. Senſus eſt Fata ſeruatura lycen parem temporibus cornicis dederunt breues annos cynarę. Cornicem vero aiunt phiſici centeſimum annum excedere. ſed ne ſibi applaudat lycę ex diurna ętate. addit ea cauſa a fatis illam ſeruatam vt iuuenes qui faſce illius ardebāt videant ipſam facem penitus exuſtam.

n FACEM. ideſt lycen ipſam olim iuuenem & ſplendentē vt fax eſt nunc vero anum & extinctam. i. ſine ſplendore aliquo.

Argumentum odes. XIIII

O Stendit non a ſenatu, non a populo vnq̄ auguſto pro meritis poſſe honores plene reddi: ipſo enim auctore ipſo inquam prebente copias & conſilium ſuoſq; diuos Geloni Brenni Alpini. Cantabri Medi Indi Scythę Aegiptus Britanni Gallia Iberia Sycambri. Romano ī perio parebāt. h. d.

Ode.XIIII. Auguſtum celebrat.

quanta ſenatorum populi.ro.
a ſollicitudo
q Ve cura patrum que ve quiritium.
ſ.poſſit honorare.
Plenis honorum muneribus

Auguſte virtutes in euum
b geſtorū .i.qui ad memoriam reducunt
Per titulos memoreſq; faſtos
eternas reddet
c
Aeternet.o qua ſol habitabiles
regiones
Illuſtrat oras maxime principum
druſum.
d
Quem legis expertes latine
populi illi
Vindelici didicere nuper
in re militari e
Quid marte poſſes. milite nam tuo
populi de quibus ſuperius
Druſus gelonos implacidum genus
f
Brennoſq; veloces & arces

Alpibus impoſitas tremendis
proſtrauit oſtendit duplici clade
affi ciens hoſtes
Deiecit acer plus vice ſimplici
druſus maior ex filijs neronis
g atrox bellum
Maior neronum mox graue prelium
feroces
Commiſit immaneſq; rhetos
q.d.tuis auſpicijs
Auſpicijs pepulit ſecundis
famoſus terribilis bellator,
Spectandus in certamine martio

a QVE cura. Ordo eſt. O Auguſte que cura patrū queue quiritum plenis muneribus honorū per titulos memoreſq; faſtos in euum eternet virtutes tuas. diuerſitate argumenti et ſtili a ſuperiore oda que amatorias nugas contineret eſt hec. que grauiore charactere laudes auguſti cōtinet. cum oſtendat quam anxia vniuerſa ciuitas.

b PER titulos eternet. Qui ad commemorationem bonorum vel rerum geſtarum inuenti ſūt ipſi enim faſti dicuntur indices virtutis. ſiue in quibus memoria temporum continetur. Eternet autem dixit. ideſt eternas reddat tuas virtutes. Sententia eſt. virtutes ſuas eſſe maximas. ſed opus eſſe ea munera in illum cōferre que illarum memoriā eternam conſeruent.

c O MAXIME principum. omnium qui vbiq; ſunt. nā homines alibi eſſe nō poſſunt quā in locis habitabilibus.

d QVEM didicere. Trita elocutio vt dicamus quem vindelici didicere quid poſſis vt ſi dicamus noui te quid feceris.

e MILITE nam tuo. ordo eſt Druſus acer nō ſimplici vice deiecit gelonos. Nō ſic hec dicit. q. ab auguſto ceſare debellati ſint. ſed quod druſus exercitibus auſpiciiſq; auguſti eos debellauerit

f BRENNOSq;. ii ſunt alpini populi teſte Pli. libro. iii. & lucio floro.

g MAIOR neronum. Tyberius poſt druſi mortem rheticū vindelicūq; bellū geſſit. inde pānonicū inde germanicū rhetico atq; videlico gētes alpinas pānonico brēnos et dalmatas ſubegit Auctor eſt Tranquillus Strabo etiam li. vii. ſcribit Tiberium naualibus pugnis vindelicos inuaſiſſe. Euſebius item ſcribit. quod tyberius vinddelicos & eos qui thraciarum cōfines erant romanas prouincias fecit.

h DEVOTA pectora. ſ.rhetorum & vindelicorum. qui vt liberi eſſent morti ſe exponebãt.

☞ i INDOMITAS prope. ordo eſt. Impiger hoſtium vexare turmas et mittere frementum equum medios per ignes. qualis auſter choro pliadum ſcindẽte nubes exercet vndas prope indomitas. Sẽſus Talem ſtragem edidit in hoſtibus qualis eſt in mari. quando auſter in ortu pleiadum ſeuit. pleiades enim ortũ tempeſtuoſum habent.

k PLIADVM choro. Sunt pliades in cauda tauri ſeptẽ ſtelle quas appellauere virgilias vt ſcribit Pli. & Gellius li. xii. Vtq; higinus ait. Exiſtimantur choreã ducere ſtellis.

l SCINDENTEM. nubes. Ita pugnantem druſum ſcindiſſe dicit hoſtium turmas vt ventus nubes vndaſq; conſueuit.

m PER medios ignes. in medium pugne furorem.

n TAVRIFORMIS aufidus Habẽs tauri formam fluuii enĩ cum cornibus pingũtur. & propter aquarum murmur ac impetum. & propter retortas ripas vide etiam. li. iii. ode vltima.

o DILVVIEM meditaẽ agris Inundationẽ fluminis viro forti comparat pro druſi laude.

☞ p PRIMOS & extremos metendo. Sic Vir. proxima queq; metit gladio.

q TE copias te conſilium & c. hoc ideo dicitur quia auſpiciis cęſaris hec egiſſe dicitur. nam tibi quo die ita euenit vt poſt an

ſ. rhetorũ et vindelicorum
h
Deuota mori pectora libere
cedibus
Quantis fatigaret ruinis:
i
Indomitas prope qualis vndas ☜
k quia plures iuuẽ
Exercet auſter pleiadum choro
l
Scindente nubes impiger hoſtium
irritare acies
Vexare turmas & frementem
irrumpendo in hoſtium cuneos
m
Mittere equum medios per ignes.
comparatio p. n. fluuij
n
Sic tauriformis voluitur aufidus
aufidus
Qui regni danni pfluit appuli
Cum ſeuit. horrendamq; cultis
o inundatiõem
Diluuiem minitatur agris
ſicut exercitus
Vt barbarorum claudius agmina
magno
Ferrata faſto diruit impetu:
p a prima acie ad vltimam
Primoſq; & extremos metendo
terre ſuorum militum
Strauit humi ſine clade victor.
oſtendit idcirco laudẽ ad octauianũ ptingere. quoniã. q̃cquid a druſo geſtũ eſt. id omne militibus cõſilijs & fortuna & diuinitate auguſti geſtum ẽ. q
Te copias: te conſilium & tuos
auguſto
Prebente diuos; nam tibi quo die
p alexandria
Portus alexandrea ſupplex
ſine domino. nam. m. antonius iam extinctus erat.
Et vacuam patefecit aulam:
xv. enim anni interfuerunt a victoria alexandrina ad hunc diem
Eortuna luſtro proſpera tertio
proſperos
Belli ſecundos reddidit exitus
r
Laudemq; & optatum peractis
ſ. diuinos honores attribuit
Imperijs decus arrogauit.
de quibus ſupra .i. non ante ceſarem victus
Te cantaber non antę domabilis
de medis ſupra. qui ſine certis ſedibus
ſ t
Meduſq; & indus: te profugus ſcythes
auguſtum vide
Miratur: o tutela preſens
Italię dominęq; romę
v
Te fontium qui celat origines

nos. xv. druſus eo die rhetos vindelicos vinceret. qua die auguſtus alexandream vicerat.

r OPTATVM decus. ſcribit florus. quod auguſtus ob ingẽtia facta dictator perpetuus & pater patrie dictus eſt. Tractatum etiam in ſenatu. an quia cõdidiſſet imperium romulus vocaretur. Sed ſanctus & reuerentius viſum eſt nomen Auguſti. tantundem coleret terraſ ipſo nomine & titulo conſecraretur. preterea ſcribit Suetonius cum Auguſtum ſenatus cum po. ro. cõſalutauit patrem patrie. reſpondit Auguſtus lachrimãs his verbis. ipſe ſicut meſſale oppoſuit compos factus votorum meorum patres cõſcripti quid aliud habeo deos immortales precari quã vt hunc conſenſum veſtrũ ad vltimum vite finem perferre liceat. per hec igitur verba ego intelligo optatũ decus cognomen patris patrie.

ſ INDVS. Scribit Euſebius: quod indi ab auguſto per legatos amiciciam poſtularunt. ſtrabo autem li. xv. ſic ait his ea addi poſſunt que a nicolao damaſceno dicuntur refert enim antiochie. que apud daphnem eſt. indorum legatos vidiſſe ait. ceteri longitudine via magna ex parte parierãt addit etiam epiſtolam grecam fuiſſe in membrana ſcriptam. in qua ſignificaretur porum eſſe qui ſcriberet. & cũ ſexcentis regibus imperaret cęſaris tamen amiciciam multifacere. et paratum ſe quocumq; voluerit aditum exhibere et in quibuſcũq; rectum fuerit opitulari. hec dicit in epiſtola contineri.

t TE profugus ſcythes. Parthi de quibus latius ſupra ſcytharũ exules dicti ſunt.

v TE fontium. ordo eſt. Nilus qui celat origines ſuorum fontium. id eſt de cuius origine nemo nouit.

x NILVS In certis oritur ſō‑ tibus ſecudum quoſdam im‑ menſo longitudinis ſpatio am‑ bulans.demum in locis & latēs & exiens aphricam ab ęthiopia diuidens medios ęthiopes ſecat longo poſtea interuallo in ęgy‑ ptū mare ſe euomit hec et plura pli.li.v.ca.x.
y ISTER. vt Strabo ait li.ix. orit ab extremis germanię parti bus ſuperiores aūt fluminis par tes in fontes verſus vſq; ad preci pites ei9 curſus. quas catarratas nomināt danubium vocāt que maxime per dacorū agrū dela‑ bunt. alias vero inferiores vſq; in pontū per getas iſtrū vocitant
z RAPIDVS tigris. Oritur tigris in regione armenię maio‑

nomina fluuiorum repentinus
x y z
Niluſq; & hiſter: te rapidus tygris
non a ſe ſed a nobis
a
Te beluoſus qui remotis
circumſonat
b
Obſtrepit oceanus brittannis.
auguſtum timentis mortem
c
Te non pauentis funera gallię.
hiſpanię
Dureq; tellus audit iberię
auguſtum
d
Te cede gaudentes ſycambri
pacatis
Compoſitis venerantur armis.

ris fonte conſpicuo in planicie a celeritate aūt tigris dicitur. ita eni appellant medi ſagittā. Auctor Pli.lib.vi.
a BELVOSVS oceanus. In eo enim varie ſunt belue de quo vide Plinium.
b BRITANNIS. Auguſti tē pore vniuerſa fere britannię in‑ ſula romanis propria familiariſq; habita vt docet Strabo li.iiii.
c GALLIE. De gallia et iberia multis in locis ſuperi9 dictū eſt
d SyCAMBRI. auguſtus ger manos vltra albim ſubmouiſſe dicitur ex quibus ſueuos & ſy‑ cambros dedentes ſe traduxit in galliā. atq; i pximis rheno agris collocauit vt Tranquillus ait.

Argumentum odes. xV

a Vguſti ceſaris laudes hęc ode continet vti & precedens. ille enim a parthis craſſo ablata ſigna re ſumpſit. Iamq; etiam templum omni bellorum remoto furore clauſit. Hoc dicit.

Ode. xV. Auguſtum celebrat.

d PHEBVS. Excuſat tenuitatē ingenii que magnitudini rerū ge ſtarū ab octauiano par eſſe non poſſit Ait q; cū pararet illa deſcri bere a phoebo phibitū eē. eſt aūt tale figmentū quale vir. quoq; in bucolicis adhibet. ait eni cū cane rē reges & prelia cinthius aures vellit. & admonuit paſtorē tyti‑ re pingues paſcere oportet oues deductum dicere carmen.
Ordo eſt phoebus icrepuit me lyra volētē loq plia et victa vrbeſ
e PARVA ve. Allegoriā ſi‑

horatium
d
P Hoebus volentem prelia me loqui
familiariter admonuit.
Victas & vrbes increpuit
e f mare
Ne parua tyrrhenum per ęquor
nauigia g
Vela darem: tua ceſar ętas
Fruges & agris retulit vberes
.in.craſſo auguſto
h
Et ſigna noſtro reſtituit ioui
adempta
Direpta parthorum ſuperbis

gnificat magnā materiā nō ſuf‑ ficienti ingenio et humili genere carminis non debere committi.
f TyRRHENVM per. Metha phora. intelligit aūt maxima cę‑ ſaris Auguſti geſta.
g TVA ceſar ętas. Auguſtum laudat a pace qua ſane bona cū‑ cta peruenīt vt fruges & ſimilia.
h SIGNA noſtro reſtituit io‑ ui. Que interfecto craſſo cū exer citu Auguſtus a parthis ſuſce‑ perat. de his videto in fine odes ii. libro. i.

i ET vacuum duellis ianum Significat omnia pacata ſub ceſare tēplo iani clauſo. quod belli tempore ſemper patere cōſueuit Vnde ad ſignificationem future pacis apud Vir. claudentur belli portę.

k ET ordinem rectū & c. Auguſtus enim vt ſupra oſtenſum eſt conuerſus ad pacem primū in omnia mala & luxuriam fluens ſeculum grauibus ſeueriſq; legibus cohercuit. Ordo autem iniecit frena licentie ordinem rectum euagienti.

l VETERES artes. Quattuor virtutes intelligit. prudentiam. Iuſticiam. Temperantiam. fortitudinem. Laudat ergo auguſtū quod vigilātiſſimus pro gubernanda repub. fuerit. et cuſtos populi ſit (quod ſanctiſſimū eſt magis diligi quā timeri) meminiſſe quippe preſidētes debent nō eſſe populos ſeruos ſed conſeruos. Nam vti ex ſudore populorū regis fulget honor. ſic & vigilantia regis populorum ſalus & requies procuranda eſt. qualiter hoc faciūt principes hodierni viderit deus. In tirānidem verſi ſūt regii mores & deſpecta in potētia ſubditorū auro gēmiſq; ſplēdore volūt lōgo ſeruiētiū ordie circūdari. pallacia in excelſū erigere. grege pellicū. & hiſtrionū deformi ſodalitio oblectari. obſcenitatibus aures complere. cōuiuia in longiſſimam noctem deducere ebrietatibus & ignominioſis libidinibꝰ vacare. dies in ſomnos profundiſſimos perdere. populos in ſuam ſalutem vigiles permanere. & bella non iure ſed iniuria ſumere magnificum arbitrātes. conſilia proborum reſpuere. ſibi tantum credere bonos deprimere. improbos extollere. ciuitates vectigalibus onerare. ciues torquere. in exiliū agere trucidari & luti more calce calcare.

m AD ortū ſolis & c. Vt imperiū oceano famā qui terminet aſtris. ab oriente ad occaſū imperium ſignificat perueniſſe romanum vt et qua ſol inter vtrūq; recurrens reſpicit oceanum.

☞ n CVStode rerū & c. Sūma laus in principe. vt nō putet ob ſuum commodū illi datum imperium. ſed vt ſit optimus cu-

bellis

i

Poſtibus: & vacuum duellis

.i. pacem vbiq; fecit

k

Ianum quirini clauſit & ordinem

.i. leges tulit q̄bus mores regerentur

Rectum: & vaganti frena licentię

remouit, eiecit

Iniecit, amouitq; culpas

virtutes

l

Et veteres reuocauit artes.

artes

Per quas latinum nomen. & italie

pro imperij

Creuere vires famaq; & imperi

ſignificat ab oriente ad occaſum. imperiū ro. peruēniſſe m

Porrecta maieſtas ad ortus

.i. occaſu

Solis ab heſperio cubili

n auguſto o

Cuſtode rerum ceſare non furor

violentiam pacem

Ciuilis aut vis eximet ocium

.i. cudendo extendit

Non ira que procudit enſes

tanq̄ bellum facientes

p

Et miſeras inimicat vrbes

Non qui profundum danubium bibunt

q populi

Edicta rumpent iulia. non getę

pernitioſi

r

Non ſeres inſidiq; perſe

ſchitas ſignificat

Non tanaim prope flumen orti

diebus feſtis

s t

Noſq; & profeſtis lucibus & ſacris

leticiam iubentis bachi.

Inter iocoſi munere liberi

Cum prole matroniſq; noſtris

inuocantes

Rite deos prius apprecati

duces inquit optimos parentū pietate venerantur quos auguſtus

v

Virtute functos more patrum duces

x

Lydis remixto carmine tibijs

Troiamq; & anchiſen & almę

iulium gentem

Progeniem veneris canemus.

QV. Horatij Flacci Liber Quarti Carminum Finis.

ſtos & veluti paſtor pabuli. vnde Ianni dixere regē a regendo. non aūt dominos vt nūc corrupti mores appellant.

o NON furor ciuilis. Ita enim adminiſtrabit populum vt nulla belli ſpecies ocium. i. deſt pacē perturbet.

p INIMICAT vrbes. Noue & preter conſuetudinem. Nam inimicari tibi & non inimico te dicimus.

q EDICTA rumpent iulia. Nullis gētibus dicit leges auguſti contemni in iuliam enim gentem fuerat adoptatus auguſtus.

r INVIDIQVE perſę. Craſſum enim ſecurum de pace perſuaſerant.

ſ NOSQVE & c. Oſtenſit ſe die quoq; diis ſacrificaturū cantaturumq; ſtrenuos duces & veneris progeniem. vnde iulia gēs ortum habuit. Nā ex venere ortus eſt ęneas. i. de aſcanius. a quo iulus. cui regni loco apud albā ſacra eſt poteſtas attributa atq; honor cuius familia fuit maxima atq; clariſſima omniū. Auctor eſt Dioniſius li. i. Ex eadem familia iulius cęſar eſt. vnde Maro ait Iulius a magno demiſſū nomen iulo. quod non de aſcanio intelligendū eſt. ſed de iulo aſcanii filio q magnus fuit quātum ad ſacram poteſtatē & honorem vt oſtendimus.

t PROFESTIS lucibus Profeſtum diem dicebant qui feſtus non erat. vt pompeius ait.

☞ v MORE patrū. Valerius li. ii. ſic ait maiores natu in conuiuiis ad tibias egregia ſuperiorum opera carmine comprehēſa pangebant. quo ad ea imitanda iuuenem alacriorem redderent. Cicero item li. i. tuſc. ſcribit eſſe in catonis originibꝰ ſolitos eſſe in epulis canere cōuiuas ad tibicinem de clarorum hominū virtutibus.

x LIDIS tibiis. Tres eni erant modi tibiarum dorius. ſiue ionicus phrigius & lidius. Nam Sacadas argiuus eā quā in muſicis ſtrophen dicūt tribus tonis dorio phrygio. et lydio adiuenit

e Podi dicuntur verſus metro quolibet ſcripti & ſequentes clauſulas habentes particularũ ĩporꝫ verſuum: quales ſunt epodi horatij: in quibus ſingulis verſibus ſingule clauſulę adijciunt. Vt nox erat & celo lucebat luna ſereno: deinde inter minora ſydera & quicunq; ſunt ſimiles. De quibus latius Diomedes. Epodos vero proprie dicitur verſiculus ſequens. tamen & ſuperior & ſequẽs ſimul epodos vocatur per ſynodochen. ſ. vnde & alibi ait Diomedes. Iambicum eſt carmen maledicum pleꝛumq; trimetro verſu & epodo ſequente compoſitum. Epodon carmen ſecundũ Acronẽ dicitur qñ prior verſus maior eſt. ſecũdus minor, ſed cõtinuo tenore primi verſus ſenſus verſu ſequẽti cõcluditur.

Quinti Horatij flacci Carmen Epodon incipit

Argumentum odes. Prime

m Ecœnas vti etiam apianus oſtendit / ſecutus eſt Aguſtum in ſiciliam vſq; cum. M. agrippa cō tra ſex. Pompeium. vbi tandē bello nauali pōpeius ipſe ſuperatus eſt vt late oſtenſum eſt ode vi. li. i. Secutus item Auguſtum mecœnas eſt contra. M. Antonium & cleopatram aput Actium epi ri promontorium. vbi namuchia liburnarum preſertim victus Antonius in ęgiptū vſq; fugit Augu ſto etiam perſequente donec Alexandriam vi cepiſſet ibi Antonius ſibi mortem conſciuit & cleopa tra. Horatius itaq; Mecœnatem alloquitur euntem in naumuchiam cum ip ſo Auguſto paratum oē cęſaris periculum ſuo protegere: hinc ei timens dolet poeta ſe relictum eſſe in vrbe dicens otium ſine mecœnate ſibi non dulce fore: ſed libenter in mecœnatis gratiam militare voluiſſe: non autem lucri cauſa quo fieret ditior: nam minime parare cupit. quod aut auarus vi chremes continuo labore accu mulet: inde abſcondat. aut vti conſumptor & prodigus diſſipet Oñdit ita q; ſe paruo cōtentum illoq; parce fruiturum. Hoc dicit.

Ode Prima Ad Mecoenatem

nauigij genus

i Bis liburnis inter alta nauium

mēte ſolū ferre debemus quoniā corpore non valem⁹. quē. ſ.

Amice propugnacula

.i. opponere te morti p illius ſalute

Paratus omne cęſaris periculum

ptegere tuo periculo

Subire mecœnas tuo

facturus p pūti poſuit

Quid nos: quibus te vita ſi ſuperſtite

.i. nos quoq; in luctu victuri ſumus

Iucunda. ſi contra grauis

Vtrum ne iuſſi perſequemur ocium

Non dulce: ni tecum ſimul

An hunc laborem mente laturi decet

Quem ferre non molles viros

Feremus & te vel per alpium iuga

inhabitabilem

Inhoſpitalem & caucaſum

Vel occidentis vſq; ad vltimum ſinum

Forti perſequemur pectore.

rogare poſſes

Roges tuum laborem quid iuuem meo

.q.d. ſi comes ſum minore metū patiar qui ſi abſentibus eſſet.

Comes minore ſum futurus in metu

Qui ſemper abſentes habet

ſicut incubans

Vt aſſidens in plumibus pullis auis

Serpentium allapſus timet

a IBIS &c. Demonſtrat hac ode quā anxius ſit de ſalute mecœnatis. qui cōtra Ant. bello nauali decertaturum octauianum comitabatᷣ vt patet ex argumēto

b LIBVRNIS. Hic genus nauigii eſt. alibi vero currus a populis liburnis qui iuxta ſinum illyricum ſunt. Vir. Regna liburnorū & fontē ſuperaui timaui.

c AMICE. Non cęſaris exponas. ſed ipſius horatii. ſatyra eni vi. ait ad mecœnatem. ita te quoq; amicum preſertim cautum. & paulo poſt quod te ſortitus amicum.

d PROPVGNACVLA. In maioribus hiburnis propugnacula. turreſq; conſtituebantur. vt tanquam de muro ita de excelſioribus tabulatis facilius vulnerarent vel perimerēt inimicos quod autem ample naues altaq; propugnacula in bello nauali apud actiū fuerint Vir. quoq; li. viii. ita oſtendit alta petunt pelago credas innare reuulſas cycladas aut montes cōcurrere mōtibus altos Tanta moli viri turritis puppibus inſtant.

e QVID nos. Senſus eſt. Nos autem qui rome reſtamus futuri ſumus incolumes & leti te incolume. Si autē contra nos quoq; cōtra in luctu victuri ſumus

f VTRVMNE. Senſus eſt debemus ne ocium ſequi: non dulce niſi tecum ſimul: an patiemur bellicum laborem laturi mente. ideſt quem mēte ſolum ferre debemus quoniam corpore non valemus quē. ſ. laborē decet ferre viros non molles.

g ALPIVM iuga. Alpes mōtes ſunt altiſſimi. qui italiā a germania ſubmouent teſte Pli. lib. iii. horum montium difficultatem legito liuium lib. i. de bello punico ſecundo.

h CAVCASVM. Caucaſus ſcythie mons eſt. dictus. q. grau caſus hoc eſt niue candidus. vt Pli. ait li. vi. & herodotus li. vi.

i PECTORE. Meto inimicos imbecillem enim corpore in ſequenti dicturus erat.

k MINORE metu ea ſi quidē metuam duntaxat que video: abſens vero per diuerſas ſuſpiciones etiam plura timebo quam que accidere poſſunt.

l VT aſſidens. Senſus eſt. vt magis timet relictis pullis auis quia maior metus abſentes habet. Et quamuis adeſſet non tamen plus auxilii preſentibus ferret quam relictis. Sic etiam Horatius magis timet abſenti mecœnati quāuis preſens plus auxilii non ferret.

m IN ſpem tue gratie. ideſt libenter militabo vt tibi rem gratam faciam. Neq̃ tuã beniuolentiam cupio. vt plura a te conſequar munera hoc autem ſic exprimit. Nõ vt aratra illigata plurimis meis iuuencis nitantur. ſ. contra obſtantẽ terrã. ideſt arent ſed lege per hippalogen vt ſit. nõ vt plures iuuenci illigati aratris nitantur. ideſt non vt habeam plura rura.

n PECVSVE calabris. Dicit vt ante calorem pecus mutet lucana paſcua calabris. ſcilicet paſcuis. Lucania enim non multũ calet eſtate. Varro ait. Neq̃ eadẽ loca eſtiua et iberna idonea omnibus ad paſcendum. itaq̃ greges ouium longe abiguntur ex apulia in ſamnium eſtiuatum et a campeſtri eſtate exiguntur in altos montes. lucania autem vt

Quãis pauxilij
Magis relictis: non vt adſit auxili
quam relictis
Latura plus preſentibus.
i. libenter militabo vt tibi rem gratam faciam
Libenter hoc & omne militabitur
m
Bellum in tuę ſpem gratię.

Non vt iuuencis alligata pluribus

Aratra nitantur meis
n ante caniculares dies
Pecuſue calabris ante ſydus feruidum
hoc vult dicere. non vt pecus ante feruidiſſimum
eſtatis tempus ex calabris in lucaniam transfeat.
Lucana mutet paſcua:
alti in ſuperiore poſiti
Nec vt ſuperni villa candens tuſculi
tuſculum intelligendũ. ſenſus aũt eſt nolo continuare
o agros tuſculanos vſq̃ ad circeum
Circea tangit mœnia.
liberalitas
Satis ſuperq̃ me benignitas tua
p acquiſiuero
Ditauit: haud parauero
p. n. in therentio
diuitis & tenacis
Quod aut auarus vt chremes terra premam
diſſolutus. prodigus vel luxurioſus
Diſcinctus aut perdam vt nepos.

Strabo docet libro. vi. Inter tyrrhenum ſiculũq̃ latus iacet quibus ſamnites propinqui accole vero tractum omnem poſt calabros apuliam vocant.

o CIRCEA mœnia. Thelogonus circes filius tuſculũ cõdidit aut circea menia campanię. ideſt nolo continuare agros tuſculanos vſq̃ ad circeum.

p HAVD parauero. Senſus eſt. Quod nõ parabit quod aut auarus vti chremes continuo labore accumulet. inde abſcondat aut vt conſumptor & prodigus diſſipet. per quod oſtẽdit ſe paruo & iam parto cõtentum. illoq̃ parce fruiturum.

Argumentum odes. II.

h Ac ode ruſticę vitę laudes & commoda poeta ſcribit. appellatq̃ ante omnia beatum illũ qui ſuis bobus paterna rura exercet & colit. remotus ab omni fœnere: militũ foro & ciuium faſtu. H. d

Ode.II.ruſtice vite laudes continet

q BEATVS ille Virg. quo ꝑ li.ii.ge. ait. O fortunatos nimiū ſua ſi bona norint Agricolas q bus ipſa procul diſcordibus armis. Fundit humo facilem victum iuſtiſſima tellus. Si nō ingentem foribus domus alta ſuperbis. Mane ſalutantum totis vomit edibus vndam. Nec varios inhiant pulchra teſtudine poſtes. Illuſaſq; auro veſtes epireamq; ęra. Alba neq; aſſirio fuſcatur lana veneno. Nec caſſia liquidi corrumpitur vſus oliui Et ſecuta quies & neſcia vellera vita. Diues opum variarum at latis ocia fundis. Spelunce viui lacus ac frigida tempe, Mugituſq; boū molles ſub arbore ſomni. Non abſunt illic ſaltus & luſtra ferarum. Et patiens operū paruoq; aſſueta iuuentus Sacra deum ſanctiq; patres extrema per illos. Iuſticia excedens terris veſtigia fecit.

r VT priſca gens. Antiquitatē ſignificat. cuius aurea ſecula credita ſunt. quod preter ciuitatum munitiones oēs in agris viuebāt

ſ SOLVTVS o.f. Non enim cura foenerandi afficitur. ſed ſola agricultura contentus eſt.

t NEC exercitatur c. Vite incōmoda quibus ruſtici carent proſequitur. non enim ruſtici auaritię cauſa militiam ſubeunt non nauigandi curam non ſalutandi tedia.

☞ v FORVMQVE vitat. Forū iudicatorum & litium ſedes vt marcellus docet forū eſt negociatoris locus forum eſt in quo iudicia fieri ſolent vt feſtus aſſerit. proſequit̄ aūt nūc quibus incommodis carent ruſtici. Primo enim dixit quod nauigant vt mercatores. qui queſtus cauſa periculoſiſſimas nauigatiōes ſuſcipiunt. Poſuit autē tria quibus homines rem ſuam augere ſtudent. Foenus. militiam. & nauigationem. addit & quartū nam multi patrocinando diteſcunt. Addit & quintam infoelicitatē vitę ciuilis qua ruſticus caret. nā non ſunt ſibi ſalutandi potentiores ciues. quorū patrocinio ipſe cum ambitioſus ſit. magiſtratus querit.

x ERGO aut adulta. Ruſticę vite commoda atq; oblectationes incipit explicare priuſq; de verno tempore.

.i. moleſtijs vrbanę vite

q

b Eatus ille qui procul negocijs

r antiqua

Vt priſca gens mortalium

a patre ſibi relicta colit

Paterna rura bobus exercet ſuis.

liber vſura

ſ

Solutus omni foenore:

t tuba terribili

Nec excitatur claſſico miles truci ☞

timet tempeſtuoſum.

Nec horret iratum mare

v

Forumq; vitat: & ſuperba ciuium

per hec ſalutatorum officia innuit

Potentiorum limina.

x y

Ergo aut adulta vitium propagine

z

Altos maritat populos.

ſecreta

Aut in reducta valle mugientium

paſcentes.

Proſpectat. errantes greges

Inutileſq; falce romos amputans;

fertiles

a

Foeliciores inſerit

emuncta vaſis

b

Aut preſſa puris mella condit amphoris

imbecilles ꝛ molles

Aut tondet infirmas oues:

c d

Vel cum decorum mitibus pomis caput

Autumnus aruis extulit.

ipſe ruſticus

e

Vt gaudet inſitiua decerpens pira

f

Certantem & vuam purpure

vuā

g

Qua munerentur te priape & te pater

cuſtos agri

Siluane tutor finium.

ruſtico placet magna

Libet iacere modo ſub antiqua ilice

eo q terram radicibus ſtringat ꝛ ceſpite

Modo in tenaci gramine:

y VITIVM propagine. Propagationum vero genera ac modos legito columellam li.iii.

z MARITAT populos. hoc ait. quoniam vt ſcribit. li.iii. Columella de arbuſtis. Vitem maxime populus alit deinde vlm⁹ deinde fraxinus.

a FELICIORES inſerit. De inſitione videto Pli. li. xvii.

b PRESSA mella. Preſſa ait quoniam preſſis fauis mella defluunt. vnde Vir. li. iiii. ge. Mella premes. Sunt autem mellis conficiēdi duo tempora ver atq; autumnus. Vernum ſuauius candidius omnino preſtantius autumnali eſt Auctor eſt Areſtotiles, li. ix. de animalibus.

c VEL cum decorum. Autūni commoda narrat.

d DECORVM caput. Poetico more autūni deſcribit. q. corporalem deum pomis coronatum. Feſtus inquit Autumnum dictum quod tunc maxime augeantur hominum opes coactiſ agrorum fructibus.

e VT. Hoc in loco admirantis eſt. poſſet etiam exponi vt quemadmodum.

f CERTANTEM & vuam purpurę. Nigram vuam intelligit mixto rubore quodam. purpura enim piſcis eſt in cōcha degens quę florem illum tinguendis expetitum veſtibus in mediis habet faucibus liquoris hic minimi eſt in candida vena vnde pretioſus ille bibitur nigrantis roſę colore ſublucens reliquū corpus ſterile auctor eſt pli. li. ix.

g QVA munerentur. Pli. lib. xviii. ſcribit quod olim non guſtabant nouas fruges aut vina antequam ſacerdotes primitias libaſſent.

☞ g LIBET iace. Artificioſū carmē. nā maxima laus eſt agriculture cum tantum poſſit mouere homines. vt etiam auariſſimos dū cupiditas pecunię cedit rationi ad ſe amandum alliciat. Inducit igitur alpheum foeneratorem ruſticam rem laudantem.

Labuntur altis interim ripis aque

h a ruſticis

Queruntur in ſiluis aues

circumſonant & obmurmurant ... exeuntibus.

Fonteſq; lymphis obſtrepunt manantibus

perpetuum ſomni epitheton

Somnos quod inuitet leues.

i hyems ipſa. aeris

At cum tonantis annus hibernus iouis

pluuias

Imbres niueſq; comparat.

ſ. ruſticus

Aut trudit acris hinc & inde multa cane

retia

Apros in obſtantes plagas.

k polito

Aut amite leui tendit retia

eſt. enim veraciſſima quis cumſcunq; eſce ... ff

Turdis edacibus dolos

timidum pedica

l

Pauidũq; leporem: & aduenã laqueo gruẽ

ff

Iucunda captat premia:

ſ. rerum vel cupiditatum

m auaritia

Quis non malarum quas amor curas habet

Hec inter obliuiſcitur.

Quid ſi pudica mulier in partem iuuet

Domum atq; liberos

m

exempla pudicitie a mulieribus ruſticis ſumpta

Sabina qualis aut peruſta ſolibus

celeris velocis alij volũt eſſe. p. n.

Pernicis vxor appuli

penatibus enim facet.

Sacrum vetuſtis extruat lignis focum

.i. ante vel circa

Laſſi ſub aduentum viri

n pingue

Claudenſq; textis cratibus letum pecus

plena lactis mulgendo

Diſtenta ſiccet vbera:

huius anni o

Et horna dulci vina promens dolio

p

Dapes inemptas apparet

h QVERVNTVR aues. queruntur ait. quoniam veteres omnium animalium voces preterquam hominis querelam dicebant vt porphirio aſſerit. Virgi. Et cantu querule rumpunt arbuſta cicadę. item & veterem in limo ranę cecinere querelam. Et de bob⁹. atq; omne querelis impleri nemus.

i AT cũ tonantis. Nũc hyemis commoda ad vitam ruſticam explicat. Idem quoq; Virg. ait. Frigorib⁹ parto agricole plerumq; fruuntur. Mutuaq; inter ſe leti hyems curaſq; reſoluit. Ceu preſſe cum iam portum tetigere carine. Puppib⁹ et leti naute impoſuere coronas. Sed tũ & quernas glandes tũc ſtringere tẽpus. Et lauri baccas. oleãq; cruẽta myrta. Tunc gruibus pedicas & rhetia ponere ceruis. Auritoſq; ſequi lepores tũ figere dãmas

k AMITE leui. Amites pertice aucupales vt ſcribit Feſtus porphirio etiam dicit eſſe furculas quibus rhetia in venatione vel aucupio ſuſpenduntur.

l ADVENAM gruem. De longinquo venire grues Pli. lib. x. oſtẽdit ſicuti & ciconie veniũt ſed grues hiemis ciconiãs vero ęſtatis aduenas eſſe dicit.

m QVIS non malarũ. Cõcludit predictis cõmodis & voluptatibus quemq; poſſe obliuiſci auaritię, & omnium cupiditatum.

m SABINA. Nam hos populos & religioſiſſimos fuiſſe ſcribunt. & caſtiſſimas feminas habuiſſe.

n CLAVDENSQVE textis cratibus. Crates a paſtoribus texi conſueuerunt ad mutandas pecudibus manſiones. vt appoſite greges muniãt ab incurſione ferarum. vt cũ fremit ad caulas.

o DOLIO. Dolia vaſa grandia dicuntur quibus vinum reconditur Auctor eſt Nonius.

p DAPES inemptas. Virgil. quoq; de ruſtico ſene. Seraq; reuertens nocte domum dapibus onerabat inemptis.

delectauerint
Non me lucrina iuuerint conchylia
ſ.quam dapes inempte
Magiſue rhomibus aut ſcari.
p intonata ſonora
Si quos heois intonata fluctibus
tempeſtas
Hiems ad hoc vertat mare:
Non aphra auis deſcendat in ventrem meū
ex ionia venit hec auis
r
Non attagen ionicus
ſ.eſt
ſ
Iucundior quā lecta de pinguiſſimis
Oliua ramis arborum
t
Aut herba laphati prata amantis & graui
t ſalutiferes
Malue ſalubres corpori
v
Vel agna feſtis ceſa terminalibus:
Vel hedus eretusp lupo.
quemadmodum
Has inter epulas vt iuuat paſtas oues
Videre properantes domum
Videre feſſos vomerem inuerſum boues
feſſo
Collo trahentes languido
famulos .i.qō ſolent eſſe in domo diuitis
y .i.ad examen infanciū retulis
Poſitoſq; vernas, ditis examen domus
.i.ſplendentes focos
Circum renidentis lares
z
Hec vbi locutus feneraror alphius:
optat fieri ruſticus
Iamiam futurus ruſticus
congregauit illam a debitoribus
a
Omnem redegit idibus pecunia
iterum in fenere collocare.
b
Querit calendis ponere.

q NON lucrina Ordo eſt Non me magis iuuerit. ideſt delectauerint lucrina.

r ATTAGEN ionicus. hanc autem maxime ionicus celebrat vocalis eſt alias. captus vero obmuteſcens. quondam exiſtimatus inter raras aues vt Plinius aſſerit li. x.

ſ IVCVNDIOR. Quam innuit agrorum fructus cetera ſuperare.

t LAPHATI huiꝰ herbe vis Ructus facit. vrinam ciet. caliginem oculorū diſcutit. nec a malua diſſimiles effectus habet. vt ſcribit Pli. li. xx. ſcribit aūt cū th.

t MALVE. Malua dicitur ab emolliendo ventre. vt innuit Pli. lib. xx. oſtendit autem poeta agrū vltra pomorū cōmoda afferre quoq; ſalutiferas herbas.

v TERMINALIBVS. in termino ſacra fiebant. quod in eius tutela fines agrorum eſſe putabant. deniq; numma pompilius ſtatuit eum qui terminum exaraſſet & ipſum & boues ſacros eſſe auctor eſt Feſtus.

x HAS inter epulas, poſt ciborū frugalitatē enarratam alias etiam explicat voluptates.

y POSITOSQVE vernas ordo eſt. Et videre vernas. appoſitio. examen ditis domus poſitos circum renidentis lares. poſitos autē inquit circa lares. ideſt focos quoniam vt etiam oſtendit columella lib. xii. Villicos ruſticos epulari circa larē dominifocum familiarem ſemper conſueſcere debeat. Et idem horatius ſat. vi. li. ii. de vita etiā ruſtica ait. O noctes ceneq; deum quibus ipſi meiq; ante larē propriū veſcor. Vernaſq; procaces paſco libatis dapibus.

z HEC vbi locutus. Oſtendit per hunc quod ſi ab auaritia ſua propter contractum habitū nō poſſet. alphius tamen cognoſcebat quantum voluptatis eſſet in agricultura.

a IDIBVS. Circa dimidiatū menſem. & in kalendis ſequentis menſis.

b PONERE. Apud alios. ſ. foeneris cauſa. per quod oſtendit poeta nō facile quempiam diſcedere poſſe ab auaritia & ſolita foeneris cupiditate.

Argumentum odes. III

h Ac ode Mecoenatem alloquitur Allium deteſtans. Eo ſiquidem eſo offenſus poeta fuerat. Vt dicit illud cicutis viperinoq; ſanguine eſſe nocentius. Hoc dicit.

Ode.III. Mecenatem in Allium

a SENILE guttur. Sunt enim ſenes moroſi & anxii graueſq; omnibus hic luue. ſat.x. inquit Vſq; adeo grauis vxori natiſq; ſibiq;. vt captatori moueat faſtidia Coſſo.

b CICVTIS. Cicuta herba venatiſſima venerem extinguit teſtibus circa pubertatē illita. hec & plura Pli.li.xxv.

c ALLIVM. id eſt aſperi ſaporis. oculos hebetat inflationes facit. ſtomachum ledit copioſius ſumptum. ſitim gignit Auctor Pli.li.xx.

d O DVRA meſſorum. Virgiliū in.b.ait. Theſtilis & rapido feſſis meſſoribus ęſtu. Allia ſerpillūq; herbas contundit olētes.
e CANIDIA. ſub hoc canidię nomine inquit porphirio Gratidiam neopolitanam vngētariā intelligi vult. quam veneficam horatius ſemper inſectatur.
☞ f VT argonautas. ordo eſt Medea vt mirata eſt iaſonē ducem candidū preter omēs argonautas illigaturum tauris ignota iuga perunxit hoc allio. Notā autem hiſtoriam hunc in locum conuertit. q. medea allio perunxerit Iaſonē vt eū muniret aduerſus vim taurorum flammā ſpirantium qui iuſſu regis ſubiiciēdi erant ſi vellet pellem auream recipere.

ſenſus eſt. ſi quis ergo inquit patricidium fecerit comedat allium pro pena

P Arentis olim ſi quis impia manu

a
Senile guttur fregerit.

comedat herbis venatiſſimis
b c
Edat cicutis allium nocentius.

.i.fortia
d
O dura meſſorum ilia

Quid ho veneni ſeuit in precordiis

Num viperinus his cruor

recepit
Incoctus herbis me fefellit, an malas

e p.n.venefice
Canidia tractauit dapes:

poſtq;
f
Vt argonautas preter omnes candidum

g
Medea mirata eſt ducem

h
Ignota tauris illigaturum iuga

alio p.n.ducis
Perunxit hoc iaſonem.

ſ.3 alio
i hoc eſt vnctis
Hoc delibutis vlta donis pellicem

Serpente fugit alite

k eſt
Nec tantus vnquam ſyderum inſedit vapor

ande
Siticuloſe apulie.

g MIRATA eſt ducem. Medea apud Ouidium inquit. Cur mihi pluſ equo flaui placuere capilli. Et decor & lingue gratia ficta tue. Et formoſus eras & me mea fata trahebant Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.

h IGNOTA tauris &c. Medea iaſoni inquit. dixerat interea tibi rex vt dura ferorum inſolito premeres vomere colla boum. Martis erant tauri pluſquā per cornua ſeui. Quorum terribilis ſpiritus ignis erat aere pedes ſolidi pretētaq; naribus era. Nigra p afflatus hęc quoq; facta ſuos.

☞ i HOC delibutis. ordo eſt Vlta pellicē donis delibutis hoc ſcilicet allio. Glaucem autē dixit creontis filiam quā dū reuerſus a colchis iaſon voluit accipere vxorem propter amorem iaſonis medea repudiata dolore obliuionem corone malefica arte compoſite incendit & occiſis filiis medo & merinero dolorem ſuum vlta ipēnatis drocombus fugit vecta & medeam conſtituit ciuitatem. de quo late Ouidius li.vii.meth.

k NEC tantus ſyderum. ideſt nō tanto ardore ſolis ſiccari apuliam dicit quanto ardore alliū comedentium viſcera peruri.

perpetuum herculis epitheton
l
Nec munus humeris efficacis herculis

Inarſit eſtuoſius.
m
At ſi quid vnquam tale concupiueris
iocos gaudens
Iocoſe mecœnas precor
eſt
Manum puella ſuauio apponat tuo
exterioreparte lecti
Extrema & in ſponda cubet.

l NEC munus herculis. Neſſus cẽtaurus vim deianyræ vxori herculis īferre voluerat. At hercules ſagittis ex ſangue hidrino infectis neſſum interfecit. Moriens autem neſſus vltionem parauit. Perſuaſit enim deianiram vt veſtem ſuam illo ſanguine iã infectam ſeruaret affirmans eã illi vim ineſſe vt ſi quando hercules aliam amaret mulierem et ea veſte indueret. ſtatim eo amore ſolueretur. Credidit deianira et cum occupatus eſſet hercules ſiue omphales ſiue ioles amore miſit veſtẽ ignara euentus ignarus et hercules induit. indutuſq; ab ea exuſtus eſt. videto Ouidiũ libro. ix. metha.

m AT ſi quid. Oſtendit tandẽ ridicule hec ſcripta eſſe cũ poſt tantas tragedias huc euadat vt ſi quando mecœnas alium cõmederet puella viroſum anhelitum ſuum effugiẽs opponat manum oſculo.

Argumentum odes. IIII

P Oeta in Menam libertum inuehit. Is. n. pecunia ſupbus erat & in ordine equeſtri receptus. tribunuſq; militũ factus. Acron autem & porphirio ſcribunt Menam Gn. pompeij magni libertũ fuiſſe. Deinde apud ſextũ pompeiũ magni filiũ manſiſſe. q̃ quidem exercente pyraticã ad auguſtũ p̄fectus claſſis relicto ſexto confugit iterum poſtea ad Sextum reuerſus eſt, rurſus illo relicto ad auguſtũ redijt. a q̃ tribun⁹ militũ factus eſt. De quo etiã Suetonius. Hoc dicit.

Ode IIII. i menã libertũ

a i. ex ſortito naturaliter
l Vpis & agnis quanta ſortito obtigit
mihi horatio.
Tecum diſcordia eſt
b ſpẽs pge. c
Ibericis peruſte funibus latus
ferrea
Et crura dura compede:
ſ. tu mena
Licet ſuperbus ambules pecunia
d
Fortuna non mutat genus
e
Vides ne ſacram mentiente te viam
hoc eſt ſex vlnarum toga
Cum bis ter vlnarum toga

a LVPIS & agnis. Senſus eſt Dicit poeta tãtam eſſe diſcordiã inter eum & menam libertum. quanta ſit. lupis & agnis.

b IBERICIS funibus. Oſtendit non ſolum ſeruũ fuiſſe. quod non illius ſed fortune vitium dici poſſet. ſed nequã ſeruũ quod illi & nõ fortune attribuẽdũ eſt.

c PERVSTE. Abſolute dixit vt oculos ſuffuſa nitentes.

d FORTVNA &c. Nam pecunie ignobilem non valent nobilitare.

e VIDES ne ſacram. ordo eſt videſne vt liberrima indignatio vertat huc et huc ora euntium te mentiente ſacram viam.

Vt ora vertat huc & huc euntium
f iuſtiſſima
Liberrima indignatio
ceſus virgis
g h
Sectus flagellis hic triumuiralibus
i
Preconis ad faſtidium.
k
Arat falerni mille fundi iugera:
equis.
l
Et appiam mannis terit;
m
Sedilibuſq; magnus in primis eques
.i. ſpreta othonis lege.
Othone contempto ſedet.
n
Quid attinet tot ora nauium graui
Roſtrata duci pondere
Contra latrones atq; ſeruilem manum
.i. latrone & ſeruo
Hoc hoc tribuno militum.

f LIBERRIMA indignatio. Significat autẽ populum ex indignatione quod ille oblitus cõditionis tã magnificus incedat detorquere ab illo aſpectum. & bene liberrimã indignationem dixit quod libere ac palam hũc videntes in ſeruitutẽ inuehũtur.

g SECTVS flagellis. Orationem a Mena auditores conuertit ex idignatione. Iuuenalis ſat. vi. de mulierum ſeuitia in ſeruos ait. Sic frangit ferulas rubet ille flagellis hic ſcutica &c.

h TRIVMVIRALIBVS innuit menam publice quoq; in maius dedecus fuſtigatũ. Triũuiri enim ſupplicijs preerant.

i PRECONIS ad faſtidium: ideſt tamdiu ceſus donec etiam preconi faſtidio eſſet.

k ARAT falerni mille &c. Sũma indignatio quod ſceleſtus et ſordidus vir tam ſit locuplex.

l APPIAM. Preclariſſime ſũt vie vt Strabo ait li. v.

m SEDILIBVS. in quatuordecim ordinibus. Roſcius enim otho tribunus plebis legem tulit. ne quis ſederet intra quartũdecimũ theatri gradum. niſi cuius auo patriq; genuo quadraginta ſextercia fuiſſent. Ergo contẽpto othone. ideſt lege ab othone lata qua non ſat erat habere quadraginta ſextercia. quia pater eius ingenuus nõ fuerat. imo neq; ipſe.

☞ n QVID attinet. Senſus eſt. fruſtra pugnatum eſſe aduerſus ſeruilem manũ ſpartaci. fruſtra aduerſus piratas. ſi mena qui & ſeruus & pirata fuerit tribunus militum fiat.

Argumentum odes. V

h Ac ode in Canidiam veneficam ſcribitur. ea quippe adamans Varũ a quo ſpernebatur pretextatum puerũ: cum ſagana veia & folia veneficis mulieribus dam ceperat. ſpoliauerat. in foſſam vſq; ad mentum cum incantata aqua immerſerat. quo ex illius fame deficiẽtis medulla & iecore amoris poculum parare poſſet. puer autem ſalutis expes diris imprecationibus illas eſt inſecutus. De eadẽ vero canidia latius epodo. iij. Preterea de Canidia & Sagana late idem horatius ſcripſit in ſatyra octaua primi libri vbi incipit Carmen. Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla Canidiam. &c. H. d.

Ode. V. in Canidiam veneficam.

pueri verba ad deos.
o b
a T o deorum quicquid in celo regis

Terras & humanum genus
cupit mulerum furor

Quid iſte fert tumultus & quid omnium
nam omnes ille venefice ini/mico animo ſpectabant

Vultus in vnum me truces.
c
Per liberos te ſi vocata partubus
legitimis filijs
d e
Lucina veris affuit.
vanum non enim ſibi pſuerat
f
Per hoc inane purpure decus precor
.i. vindicaturum. nam humane victime ioue accepte eſſe non poterant
Per improbaturum hec iouem:
ſicut inſpicis.

Quid vt nouerca me intueris, aut vti
g
Petita ferro belua.

Vt hec trementi queſtus ore conſtitit
hoc eſt pretexta & aurea bulla.
Inſignibus raptis puer
.i. ſine pilis ſcz tale erat
Impube corpus: quale poſſet impia
demulcere h
Mollire thracum pectora
non longis.
i
Canidia breuibus implicata viperis

Crines & incomptum caput
k
Iubet ſepulchris caprificos erutas
luctuoſas
l
Iubet cupreſſos funebres:
m grandis
Et vncta turpis oua rane ſanguine.
que nocturno tempore volant
n
Plumamq; nocturne ſtrigis.
q̃ in ponto eſt intelligitur
o
Herbaſq; quas colchos atq; iberia

Mittit venenorum ferax.

Et oſſa ab ore rapta ieiune canis
quales medea tractauit apud colchos
Flammis aduri colchicis:

a AT o deorum. Canidia fue/rat neapolitana mulier peſſima venefica. huius ergo neocramā/tiam de puero factam ſub nomine canidie vituperat. inducit au/tem puerum ab illis ſurreptum. & ad imolationem paratum ſuas miſerias conqueritur & in canidie ſociarumq; crudelitatē inuehitur. loquitur ergo puer. At expaueſcentis.

b QVICQVID in celo regis. ideſt o omēs dii qui regitiſ terras & humanum genus.

c PER liberos te. Canidiam puer orat iam ſe capientem.

d LVCINA. Hanc grauide inuocabant quoniam ex actis mēſibus lucē naſcentibus iuno prebet vnde appellatur Iuno lucina ab iuuando et luce vt Varro docet. Multa etiam Macrobius li/bro. vii. ſcribit.

e VERIS partubus. ideſt legittimis filiis. vel non fictis partu/bus. per quod innuit eam vel nō peperiſſe. vel ex adulterio con/cepiſſe.

f PVRPVRE decus. Pretextā intelligit patriciis enim bulla aurea cū toga cui purpura pretextebatur vtebantur cordis autem figuram in bulla ante pectus an/nectebant. vt illam inſpicientes ſe homines cogitarent ſi corde preſtarent Togam vero pretextā ferebāt. vt ex purpure rubore ingenuitatis pudore tegerentur vt ſcribit Macro. li. i. ſat.

g PETITA ferro belua. Leo/nem intelligit vulneratus eni mira obſeruationem percuſſorem nouit. & in quantalibet multitudine appetit. Eum vero qui tela miſerit. ſed tamen non vulnera/uerit correptum raptumq; ſter/nit nec vulnerat auct. Pli. li. viii.

h THRACVM pectora. Sūt enī thraces bellicoſiſſimi & crudeles hinc polidorus lib. iii. en. enee ait. heu heu fuge crudeleſ terras. Mela etiam ſcribit thraces feroces eſſe & immites.

i VIPERIS. Vtebatur igitur viperis pro vittis.

k CAPRIFICOS. Eſt capri/ficus e ſilueſtri genere ficus nun/quam matureſcens. eius virtu/tes ſunt plurime. Quarum vna eſt. quod caprificus ferociū tau/rorum collo circumdata in tan/tum rapidam naturam compeſcat. vt immobiles preſtet. Multa etiam Pli. li. xxiii.

l CVPRESSVS funebres. Cupreſſus diri ſacra eſt & ideo fu/nebri ſigno ad domos poſita vt Pli. li. xxiii. ſcribit.

m ET vnctis turpis oua rane & c. Non rane oua. ſed vncta rane ſanguine. Rana enim infernū & venenoſum animal eſt. vt Iuuena. Et ſtygio ranas in gurgite terras. Tales etiam rane vulgo rubete dicuntur & magis vene/noſe ſunt. de quibus Iuue. ait. Ranarum viſcera nunq; inſpexi & idem alibi. Miſcet ſitiente rubetā

n STIRGIS nocturne que nocturno tempore volant. de qui/bus Naſo li. faſt. vi. inter alia ſic ait. Nocte volāt puerosq; petunt nutricis egentes Et vitiant cunis corpora rapta ſuis.

o COLCHOS atq; iberia. He regiones ſibi coniuncte ſunt in ponto prouincia ad ſeptentrio/nem de quibus late ptolo. li. v. in ponto autem eſt prouentus ma/lorum graminū hinc Vir. in b. has herbas atq; hec ponto mihi lecta venena. Ipſe dedit Moeris naſcuntur plurima ponto.

succincta p.n.veneficiis alterius
At expedita ſagana per totam domum
p
Spargens auernales aquas
erectis
Horret capillis vt marinus aſperis
piſcis nomen
r
Echinus, aut currens aper
.i.remota .i.cognitione ſui ipſius cordis
Abacta nulla conſcientia
ſ
Ligonibus duris humum
.i.effodiebat
Exhauriebat ingemens laboribus
loco
t
Quo poſſet infoſſus puer
vt puer magis cruciaretur.
Longo die bis terq; mutare dapis.
ineius mortis.diceret ſpectaculu in mulierū inuidiā
q.que ex illius miſerijs voluptatem caperent.
In emori ſpectaculo
manifeſtaret
v
Cū promineret ore: quantū extant aqua
vſq; ad mentum
Suſpenſa mento corpora
ſiccum pueri ſcz
x y
Exerta vti medulla & aridum iecur
Amoris eſſet poculum
interdicto
z
Interminato cum ſemel vixe cibo
defeciſſent
a
Intabuiſſent pupulle.
.i.vehementis
Non defuiſſe maſcule libidinis
p.n.veneficę
b
Ariminenſem foliam.
ſtudijs dedita.
c
Et ocioſa credidit neapulis
ſ.neapoli
Et omne vicinum oppidum
ſ.meretrix folia magica
d
Que ſydera excantata voce theſſala
extrahit
Lunamq; celo deripit
atro
e
Hic irreſectum ſeua dente liuido
ſ.; teretrati
Canidia rodens pollicem

p AVERNALES aquas. petitos ex auerno lacu. nam efficaciam ad illas herbas habere credebantur. et in auerno defunctorum vaticinia fiebant. Multa Strabo. li. v.

r ESCINVS marinus. Eſt hini piſces e cancrorum genere. in quibus ſpine pro pedibus. .i. ingredi eſt iis in orbem volui ora in medio corpore in terram verſa. Pli. lib. ix. id ſcribit. Eſt etiam terreſtris echinus qui erinacius aliter dicitur.

ſ LIGONIBVS. Ligo ruſticum inſtrumentum eſt. dicitur autem quod propter latitudinē ſub terra facilius legitur vt Varro docet.

t QVO poſſet. Ordo eſt. Quo loco puer infoſſus poſſet emori in longo ſpectaculo dapis mutate bis terq; die. puero enim anteponebantur epule ſepius deinde mutabanī vt ſpectando magis puer affligeretur eſuriens.

v QVANVM extant. Ordo eſt. tantum quantum corpora ſuſpenſa ab aqua extant mento.

x EXTERTA vti. Veneficii cauſam explicat vt. ſ. ex pueri viſceribus amatorium poculum facerent.

y IECVR aridum. Horatius iecur aridum appellat Iuue. Vero ſiccum ſat. i. Quid referā quāta ſiccum iecur ardeat ira. quod quidem propter coleram ait que calida eſt & ſicca. Colera autem ab ipſo epate ad fel tranſmittitur ex qua ira commouetur hinc colerici facilius iraſcuntur propter humoris tenuitatem.

z INTERMINATO. Senſus eſt. quod ex pueri medulla et iecore amoris poculum volebāt efficere. cum ſemel intabuiſſent pupullę fixe cibo interminato. ideſt cum iam moriturus eſſet.

a PVPVLLE. Parue oculorū imagines quas phiſici dicunt ante triduum morituris non apparere. Pli. etiam ait li. vii. in oculorum & narium aſpectu indubitata eſſe mortis ſigna.

b ARMINENSEM foliam Nomine virorum libedine calentem.

c OCIOSA neapolis. Innuit predicta neapoli eſſe facta. Nā cratidia neapolitana fuit. Ocioſa autem neapolis a poeta dicitᵉ quoniam vt Strabo li. v. edocet habebat neapolis calidarū aquarum ſcatebras & apparatiſſima balnea. inde plurimi e roma ſeceſſum faciebant aut quietis aut ocii gratia. preſertim qui eruditioni operam darēt. aut remiſſioris vite deſiderio maxime quos ſenectus affligebat vel aduerſa valitudo &c.

d VOCE theſſala. ideſt carminibus quibus vtentes theſſali lunam e celo auocant. Virgi. Carmina vel celo poſſunt deducere lunam.

e IRREFECTVM. Rodebat enim policis ſuperfluum vnguē quem non ſecurat.

f NOX nam magicis nox colitur. quia noctu ſacra ſua peragebant Vir. Tum ſtigio regi nocturnas inchoat aras.

g DIANA. Nā hec dea princeps his rebus adhibetur Virg. Tergeminam hecatem tria virginis ora dianę.

☞ h NVNC in hoſtiles domos. Invariū eſt iprecatio a quo ipſa ſpernebatur. Vnde orat noctem & dianam efficiant illum ſenem quocꝫ adulterum eſſe & ita cruciari amoris impaciencia vt nocturno tempore. quo etiam fere quieſcunt vnguento perunctus per vrbem vagetur ad viſendum meretrices. canes allatrent & omnes irrideant.

i FORMIDOLOSIS. Ordo eſt. Dum fere dulci ſopore languide latent ſiluis formidoloſis canes ſuburane latrent ſenē nardo perunctum quo ideſt vt omnes arrideant adulterum quale ideſt tali nardo quali &c.

q. d. omnia dixit q. d. nihil tacuit
Quid dixit. aut quid tacuit: o rebus meis
conſcie & teſtes
f
Non infideles arbitrę.
f g pro
Nox & diana que ſilentium tegis
ſecreta
Arcana cum fiunt ſacra
vari
h
Nūc nunc adeſte. nūc in hoſtiles domos
ſ. veſtram veſtrā potentiam
Iram atqꝫ numen vertite
beſtie
i
Formidoloſis dum latent ſiluis ferę
feſſe
Dulci ſopore languidę:
Senem quo omnes irrideant adulterum
ſic dicta a loco.
Latrent ſuburane canes
.i. nardino vnguento p quo
Nardo perunctum quale non perfectius
pro laborauerunt
Mee laborarunt manus
k
Quid accidit. cur dira barbarę minus
Venena medeę valent.
potens
Quibus ſuperba fugit vlta pellicem
Magni creontis filiam
.i. veneno
m ſ. medee
Cum palla tabo munus imbutū nouam
per incendiū creontis filiam ſcꝫ
perdidit
Incendio nuptam abſtulit.
certe
n
At qui nec herba. nec latens in aſperis
alicuius herbe
Radix feſellit me locis.
o
Indormit vnctis omnium cubilibus ☞
meretricum
Obliuione pellicum
dolentis.
Ah ah ſolutus ambulat veneficę

k QVID accidit. Cū iam peractis ſacris ſenex veniret. miratur canidia. cur illa ſacra que eadem ſunt quibus vſa eſt medea cum regiam creontis excuſſit nō poſſint peruertere mentem ſenis cū illud maius fuerit.

l VLTA pellicē. Expulſa medea iaſon glaucam creontis regis corynthi filiam duxit vxorē qua propter irata medea per filios dona quedam venenis illita ſponſę miſit que cum illa corpori applicuiſſet incidit in morbū paterqꝫ filie auxilium ferens cū corpori illius heſiſſet illico expirauit. Auctor eſt Diodorus li. v.

m PALLA. Erat palla honeſte mulieris veſtimētum. hoc eſt tunice palliū vt marcellus aſſerit

n ATQVI. ASSErit ſe nihil omiſiſſe de illis que medea egerat. miratur igitur cur voti compos non fuerit.

o INDORMIT vnctis. Ordo eſt. Indormit varus cubilibus vnctis obliuione omnium pelicum. putat enim aliam veneficam id egiſſe. Vt varus. ſ. amore liber omnium ſit oblitus meretricum &c.

p NON vſitatis. Ordo eſt. O Vare appoſitio caput fleturum recurres ad me potionibus non vſitatis, nec mens tua redibit ad me vocata vocibus marſis. q. d. adhibeo potiones efficaciſſimas & aliis incognitas quibus coactus ita ad me recurres. vt tua mēs iam a me inſana affecta nō poſſit redire. ſ. ad ſanum. quamuis reuocetur vocibus marſis. ideſt potentiſſimis carminibus qualia marſi ſiciunt. nā hos populos conſtat a marſia Circes filio origenem traxiſſe. & a Circe que ſuis veneficiis homines in omnia monſtra vertere poterat illa didicerant.

q MAIVS parabo. Quoniā hoc nihil proficio quod erit tante efficatie quod prius celum ſidet. ideſt reſidet inferius mari terra porrecta ſuper ideſt ex parte ſuperiore quoniā tu nō ita amore vtaris vt bitumen vtitur ignibus quos atros appellat quoniā ex multum vnctuoſa ignes nigreſcunt propter nimium vaporem qui illis admiſcetur.

☞ r BITVMEN. Liquidū quod naphatham vocāt igni ad modum corripit ignis. & ſi corpus eo illitum igni admoueris deflagrat. nec aqua vllo pacto extingui poteſt. ſed magis ardet niſi valde multam ſuperinfuderis, nigrum bitumen babilonii. in lucernis pro oleo vrebant. hec ex Strabonis li. xvi.

r MISIT thyeſteas preces. ideſt talia illis imprecatus eſt. qualia tragici inducūt thyeſtem aduerſus fratrem imprecari. Optime autem thyeſteas preces. quoniam eius filii perierant. vt hic puer nunc perit.

Scientioris carmine

veneficiis meis

Non viſitatis vare potionibus

rauceſ aduerſum quem aggredi vehementiora diſponat. ita vt alienus mente voluntati eius neſcius reperiatur.

O multa fleturum caput

Ad me recurres: nec vocata mens tua

efficaciſſimis.

Marſis redibit vocibus.

ſ. veneficium

Maius parabo. maius infundam tibi

vt etiam, vis poculi carminibus adderetur

Faſtidienti poculum.

ante inquit ipſis elementis rerū natura mutabitur quā non ita varus amore meō ardeat vt igni bitumen appoſitum.

Priuſq; celum ſydet inferius mari

Tellure porrecta ſuper.

Quam non amore ſic meo flagres vti

Bitumen atris ignibus.

.i. dum hec agerentur — blandis

Sub hec puer non iam vt ante mollibus

p lenibat — veneficas

Lenire verbis impias

Sed dubites vnde rumperet ſilentium

.i. diras imprecationes

Miſit thyeſteas preces.

q. d. quātuis venena multa poſſunt. non tamen valent merita in contrarium vertere

Venena magnū fas nefaſq; nō valēt ☞

Conuertere humanam vicem

execratōnibus

Diris agam vos dira deteſtatio

nullo ſacrificio expiari. i. purgari poteſt.

Nulla expiatur victima.

inſuper

Quin tibi perire iuſſus expirauero

pmitte ſe in eos ſeuiturum poſt mortem

Nocturnus occurram furor,

Petamq; vultus vmbra curuis vnguibus

.i. furiarum ergo multo magis timendum.

Que vis deorum eſt inanium

Et inquietis aſſidens precordijs

Pauore ſummos auferam.

ſ VENENA magnum. Ordo eſt. Venena non valent conuertere humanam vicem appoſitio magnum fas & nefas. ideſt meritum & poenam cuiuſq;. Eſt enim ſenſus quod venena licet multum poſſint efficere attamen nullo pacto conuertent cuiuſq; merita. nā vel premiis vel penis afficientur oino merentes.

t NOCTVRNVS occurrā furor. Indignatio & ira. Ouidius item ait in ibin. Tum quoq; cū fuero vacuas dilapſus in auras Exanimis manes oderit vmbra tuos. Quicquid ero ſtigiis erumpere nitar ab vndis. Et tendam gelidas vltor in ora manus. Me vigilans cernes tacitis ego conditus vmbris. Excutiam ſomnos viſus adeſſe tuos. Deniq; quicquid ages ante os oculoſq; volabo. & querar & nulla parte quietus eris.

v INQVIETIS precordiis. Hinc iuuenalis ſat. xiii. ait de periuris et ſceleſtis. Cur tamen hos tu euaſiſſe putes. quos diri conſcia facti. Mens habet attonitos. & ſurdo verbere cedit. Occultū quaciente animo tortore flagellum. Philoſophus ait. Stultos malorum memoria torqueri.

R

x VOS turba. Ordo eſt. Turba hominum. ſ. vicatim hinc et hinc ſaxis petens contundet vos appoſitio obſcenas anus. huius autē furoris ipſe cauſa erit. vt populus. ſ. eas ſaxis opprimat ſcelerum cauſa.

y EXQVILINE alites: idest que exquilias vnum ex ſeptē romanis collibus habitabāt. dicte autem ſunt exquilie vel ab excu

f ſ. hoim g vicos
Vos turba vicatim hinc & hinc ſaxis petens
diminuet
Contundet obſcenas anus:
addit penas quas luent in vita ignominiā quam poſt mortem ſubibunt
Poſt inſepulta membra different lupi

y
Et exquiline alites.

z
Nec hoc parentes heu mihi ſuperſtites

Effugerit ſpectaculum.

biis quas reges antea quam locus ille moenibus cinctꝰ eſſet. illi agi iubebant. ſeu ab eo quod excultę ab rege Tullo eſſent vt Varro docet.

z HEV mihi & c. Dolentis interiectio dolet enim parentū. dolet item ſe harum ſcelere ſuperſtitem parentibus ſuis eſſe nō poſſe. aut equum eſt euntibus ordine fatis.

Argumentum odes. VI.

h Ac ode in maledicum ſcribitur. qui in externos & infimos quietoſq; potius quam in ciues & fortes timenda voce latrabat, hortatur eum horatius vt in ſe ſi poteſt vertat inanes minas. nam emorſurus eſt non enim vt puer flebit. ſi quis eum atro dente petierit. Hoc dicit:

Ode. VI. in Maledicum

a QVID immerentes. Eſt autem ordo. tu canis ignauus aduerſus lupos quid vexas immerentes hoſpites.
b LVPOS. fortes viros. et qui remordere poſſunt.
c NAM qualis. Ordo eſt. Nā talis qualis aut moloſſus canis aut fuluus lacon. appoſitio vis amica paſtoribus ſublata aure per altas niues agam. ſ. ferā quecumq; fera precedet. per id autē oſtendit ſe ſagacem eſſe nec vnquam precedentem feram dimiſſurum. hoc eſt ibi nocentem aliquem relicturum quin vicē reddiderint. cōparat ſe demū opti

a peregrinos fatigas
q Vid immerentes hoſpites vexas canis
b
Ignauus aduerſum lupos
potius
Quin huc inanis ſi potes verte minas
Et me remorſurum pete.
c d canis ex laconia
Nam qualis aut moloſſus. aut fuluus lacon
e ff
Amica vis paſtoribus
de ſe poeta hoc dicit. ſignificans non defuturam ſibi lingue amaritudinem ſi prouocetur alicuius improbitate
Agam per altas aure ſublata niues
Quecunq; precedet fera.

mis canibus illum vero ignauis & clamoſis tantummodo.
d MOLOSSVS aut lacon. Nam in epyro & laconia erant optimi canes. legitur apud Plinium canem moloſſum percuſſorem domini laniatu & latratu indicaſſe.

e AMICA VIS paſtoribus. Ephexegeſis eſt ſuperiorum. per appoſitionem igitur leges dicit enim moloſſum canem & laconem eſſe vires amicas paſtoribus per eos namq; et ab lupis, et a furibus tuei redduntur.

f PROIECTVM odoraris cibum: Methaphora eſt per id enim ignauũ eſſe innuit. verbis namq; magna oſtendit deinde re minima acquieſcit. vt canes ignaui ſolẽt obiecto cibo. quod moloſſus aut lacon non facerẽt vbi latrat⁹ emiſerint fera aliqua precedente.

g TOLLO cornua. Mutat tranſlationem. & dicit ſe ſimilẽ tauro qui cornua tollat in eos q ſibi maledicunt.

h QVALIS lycambe. Datiui caſus, archilochũ ſignificat qui

Tu cum timenda voce compleſti nemus
f
Proiectum odoraris cibum
Caue, caue namq; in malos aſperrimus
g
Parata tollo cornua.
h
Qualis lycambe ſpretus infido gener
i
Aut acer hoſtis bubalo
maledico horati ũ.
An ſi quis atro dente me petiuerit,
Inultus vt flebo puer.

lycamben ꝓbroſis carminibus vſq; eo inſectatus eſt. vt ille mortem ſibi conſciſceret. hoc autem eo fecit quod ille filiam in matrimonium promiſſam mox denegaſſet.

i ACER hoſtis babulo. Hipponactem ſignificat qui babuli filiam nuptum peiit & pro deformitate eſt contemptus illud tamen verius volunt babulum fuiſſe pictorem hic hipponactẽ quendam poetam deformẽ pro riſu pinxit quo ille furore cõmotus tali eum carmine percullit vt ſe laqueo ſuſpenderet.

Argumentum odes. VII.

h Ac ode Romanos arguit ciuile bellum inſtaurantes de quo tamen intellexerit nõ facile dignaſci poteſt. De bello quidem Actiaco contra Antonium & cleopatram intelligere magis placet Id enim finis armorum ciuilium fuit. De quo etiam primo epodo horatius meminit. Hoc dicit.

Ode. VII. deteſtatur ciuile bellum.

k QVOQVO ſceleſti. Eleganter in tumultu ab exclamatione incipit. ad eos autem dicit qui furioſa mente inſtaurare bellum ciuile conantur.

l ENSES conditi. Poſt caſſii & Bruti & Sexti pompeii interitum qui erant bella ciuilia itaq; omnis romanorum vis atq; poteſtas ad duos tandem Antoniũ

ſine conſilio quidem
k vestris
q Voquo ſceleſti ruitis. aut cur dextris
ſ. ictum .ſ. vaginis incluſi.
l
Aptantur enſes conditi:
terris mari
Paruum me campis atq; neptuno ſuper
romani
Fuſum eſt latini ſanguinis
ideo capta ſenſes dextris
m
Non vt ſuperbas inuide carthaginis
ſ. ... er.
Rhomanus arces vreret

ſcilicet & Auguſtum ceſarem peruenerat vt apianus libro. vii. meminit.

m NON vt ſuperbas. Nã eſſet laudandũ bellũ aduerſus ſuperbos hoſtes ſumptum. vt contra vituperandum eſt. ſi geratur cõtra ciues.

☞ n BRITANNVS Ptolomeus li.ii.ſcribit in inſulis britannię nec montes neq; paludes neq; fluuiorum fontes eſſe.

o SACRA via. nã via ſacra perducebat a porta triumphali ad capitolium per quam procedebat triumphus.

p SECVNDVM vota parthorum. Qui occiſo Craſſo metuebant romanos, niſi bellum ciuile emerſiſſet.

☞ q NEq; hic lupis. Senſus Fere non faciunt quod vos o romani. ſanguinem inuicem petẽtes. nam fere que ſunt eiuſdẽ generis habent inter ſe pacem, diſpares ſe inſectantur.

ante inuictus
n
Intactus vt brittannus vt deſcenderet
ſic enim ducebantur reges captiui in triumpho
o
Sacra catheniatus via.
deſideria
p inimicorum
Sed vt ſecundum vota parthorum ſua ☜
roma
Vrbs hec periret dextera:
q ſ. vt ſeipſi perſequerentur
Neq; hic lupis mos nec fuit leonibus
hoc eſt in diuerſam naturam.
Vnquam niſi in diſpar feris
ineptus ira .i. fatalis neceſſitas,
Furor ne cecus. an rapit vis acrior
r
An culpa reſponſum date
palloris epitheton
ſ
Tacent & albus ora pallor inficit
conſcientie
Menteſq; perculſe ſtupent
t t eorum ire perſequuntur
Sic eſt. acerba fata romanos agunt ☜
hoc eſt romuli
v
Sceluſq; fraterne necis
poſtq̃ innocentis
Vt immerentis fluxit in terram remi
execrabilis poſteris
x
Sacer nepotibus cruor:

☞ r AN culpa. Velut interroget cauſam furoris:

ſ TACENT. Fingit nõ reſpõdere interrogatos. quod penitentie pudoriſq; ſignum ſit.

t SIC eſt. Concludit a fato ſuiſſe bellum & culpam contractũ a romulo. qui fratrem Remum dominandi cauſa interemit.

v SCELVS fraterne necis. De romulo & remo vide Liuium de quo etiã Lucan⁹ fraterno primi maduerunt ſanguine muri.

x SACER nepotibus. id eſt execrandus & horrendus. nã ſuo cruore id erant expiaturi.

Argumentum odes. VIII.

h Ac ode anum arguit eum interrogantem cur ad venerem tardus eſſet. Cum ipſa deformis & euo putrida cauſam preberet Itaq; eius vitia exprimit. Satis tñ obſcena ſunt q̃ hac ode dicunt.

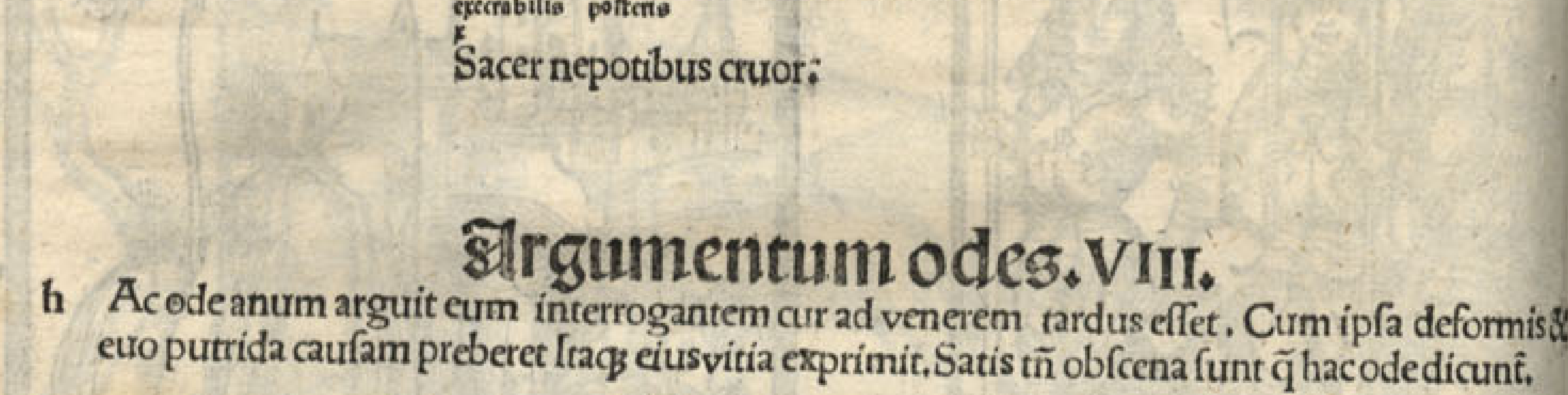

Ode .VIII. in anum impudicam.

corruptam
a   longa etate
R Ogare longo putidam te ſeculo
.i.que res
debilitet
Vires quid eneruet meas:
niger
b   c
Cum ſit tibi dens ater:& rugis vetus
ſ.tuam   deſignet
Frontem ſenectus exaret.
dehiſcat
Hietq; turpis inter aridas nates
dure
d   e
Podex velut crude bouis.
relaxate
f   horum   g
Sed incitat me pectus & mamme putres
tales
Equina quales vbera
rugoſus   inflatis
h   i
Venterq; mollis & femur tumentibus
gracile
Exile furis additum
diues
k
Eſto beata: funus atq; imagines
precedant
Ducant triumphales tuum
ſponſo aliqua
ſ.vlla
Nec ſit marita que rotundioribus
gemmis
Honuſta baccis ambulet.
l
Quid quod libelli ſtoici inter ſericos
ceruicalia
Iacere puluillos amant
dureſcunt
Illiterati num minus nerui rigent
priapus ipſe.
Minuſue languet faſcinum
faſtidienti
Quod vt ſuperbo prouoces ab inguine
aut lingua aut blandimentis
Ore allaborandum eſt tibi.

a ROGARE longo. adde nō pudet. Eſt eni figura Apoſiopeſis. ideſt interruptio ſiue poti⁹ Synechdoche fit enim cum ſubtractum verbum aliquod ſatis ex ceteris intelligitur. in apoſiopeſi vero quid taceat incertū eſt. Fit autem interceptum ſilentiū cum quis iraſcitur aut perturbatur. his eni affectibus tantum ſermonis defectio congruit.

b DENS ater. Naſo lib.iii. de arte inquit. Quid ſi precipiā ne fuſcet inertia dentes oraq; ſuſcepta mane lauentur aqua.

c RVGIS exaret. Idem naſo li.iii. ait. Quam cito me miſerum laxantur corpora rugis. Et perit in niueo qui fuit ore color.

d PODEX. Pudēda pars corporis. vt Iuue. Et podice leui.

e CRVDE. ideſt fluxum ventris propter cruditatem patientis tunc enim magis hiare videtur.

f SED incitat. Pulcherrima ironia eſt in qua ſententia verbis contraria eſt.

g PVTRES non turgentes et ſtantes vt puellis.

h VENTERQVE. alium dicimus. quo ſordes decidūt. hinc purgare alium vterum vbi foetus qua propter in ſola foemina eſt. Ventrem tumorem qui illis partibus turgeſcat. Iuue. Montani quoq; venter adeſt abdomie tardus. Et vniuerſū illud quod illibus pube & lateribus terminatur ventrem appellamus.

i FEMVR. Femenq; a vertebro ad genua pertingunt externe interneq; Sed femen infra gena vſq; ad iuncturam pedis videtur extēdi plautus in aſinaria Quibus obtrite ad foemina erāt vngule. diciq; femen a flectēdo

k ESTO beata. Sis inquit poeta & diues & nobilis & gemmis ornata precioſiſſimis non tamen effugies quin anus ſis & deformis. Erat autem conſuetudo priſca. vt gentilium ſtatuę funera eorum qui eiuſdē eſſent gētis in pompa ſequerentur.

l QVID quod libelli ſtoici. Eſt autem ſenſus quid eſt vel quid ſignificat vel quid dicam. quod ſtoicos libros in puluillis habeſ An propterea minus dureſcunt nerui illiterati vel minus languet faſcinum. ideſt ipſe priapus. Illiterati autē nerui videbantur eſſe ſine illorum librorum preſentia ipſa autem vt docta videretur illud agebat quo magis inde amaretur. Sed quoniam anus erat et turpis nihil iuuabat ad neruorum tentiginem. Nerui enim litteras neſciunt nec litterarum ſtudium habent aut appetunt. itaq; ore potius illi erat laborandum

Argumentum odes.ix

m Arcus Antonius poſt parthos cleopatre amore ductus. quaſi bene geſtis rebus in regio ſe ſinu reficiebat. Aegiptia mulier ab ebrio imperato re precium libidinum Romanum imperiū petijt. Promiſit Antonius: veluti hec omnia latius ſcribuntur ab. L. Floro. Itaq; in patriam pugnaces nauis quingentes naues duxit auctore Plutarcho: peditum milia centum. Equitum milia. xxij Antonio igitur circa actium epiri promontoriū nauis habente ceſar Auguſtus illuc duxit nauis pugnaces. ccl. Peditum. lxxx. milia Equitum ferme Antonio numerū inter pugnandū autem naues. lx. Cleopatre: que poſt magnas naues collocauerant velis ſublatis per medios pugnantes fugam arripuerunt. Antonius poſt habitis omnibus in quinqueremē ꝓſiluit. & cleopatram inſecutus eſt: itaq; ad tenerum appulerunt. Antoniana claſſis egre decima hora ſuperata eſt. Mortui non fuere ſupra quinquaginta milia. Capte autem naues trecente Exercitus item omnis victori ſe dedit. Poſt hec ceſar ab Actio profectus athenas ijt. Hac igitur letus victoria horatius mecœnatem alloquitur ſuum vt vna optimo vino quam primū gaudeant. ſicut etiam paulo ante victo Sexto pompeio fecerant. Arguit inde Antonium quod muliebri imperio ſe ſubdiderit cum liber eſſet & alter orbis imperator: puerū tandem hortatur optima vina miſceat Iuuat enim mero dulciſſimo curam & metū rerū ceſaris ſoluere. Penultima etiam ode li. i. de Antonij & cleopatre clade plurima idem horatius meminit. Hoc dicit.

Ode. ix. Ad Mecenatē De auguſti victoria in Antoniū et cleopatram

a QVANDO repoſtum (Ordo eſt. O beate) mecœnas letus ego victore ceſare. quando ſub alta domo ſic ioui gratum tecū bibam tecubum repoſtum ad feſtas dapes.

b CECVBVM (Sinui caietano contiguum erat cecubū oppidum. Verum cecubum & fundanum. & ſetinum ſicuti phalernum & albanum inter nobilia numerantur Auctor eſt Strabo vide etiam li. i. ode. xx.

.i. ſeruatum vinum.
q Vādo repoſtū cecubū ad feſtas dapes
.ſ. auguſto
Victore letus ceſare
.i. in alta domo
Tecum ſub alta ſic ioui gratum domo
Beate mecœnas bibam
quod eſt artificis miſcere lyre tybiarum ſonitus
Sonante mixtū tibijs carmen lyra

c SVB alta domo. Intelligit enī mecœnatis turrim. ex qua Nero incendium vrbis proſpectauit.

d SIC. Vt ceſaris victoria gaudeamus.

e IOVI gratum. Eius enī numine vicerat Auguſtus.

f HAC dorium. Dorus dorienſes parnaſo affines habitatores conſtituit ſibiq; ſuperſtites a ſe vocatos reliquit. quod Stra. li.viii. Et Pli.li.vi.ca.ii. Tris tantum gentes grecas iure dici doricam. Ionicam. Eolicam. ceteras barbarorum eſſe.

g DVX neptunius. Sex pompeius intelligitur quem appellat ducem marinum. quoniam predonibus mari dominabatur.

h FVGIT vſtis nauibus. Nauium quippe pompeii octo ſupra .xx. merſe ſunt. relique aut cōbuſte. aut redacte in poteſtatem ſeptem & decem dumtaxat fuga dapſis. quibus e maſſana in pontum ad Antonium ſe contulit. Sed mileti a Titio Antonii prefecto interemptus eſt.

i MINATVS vrbi vincula. duplici nota afficit pompeium. & quod bellum patrie inferet. et quod ſeruos in epiro & alibi cōuocaret. vt eos contra patriam amaret.

k ROMANVS. Ordo eſt. romanus miles emācipat⁹ fert vallum & arma fœmine. & poteſt ſeruire rugoſis ſpadonib⁹ eheu poſteri negabitis. Redit autem ad Antoniū & eius milites. qui emancipati. ideſt liberi poſſint ſe in libertatem vindicare valeant.

l POSTERI negabitis. Sunt adeo fœda & indigna hec vt. ſ. romanus miles fœmine & ſpadonibus ſeruiret. vt vix credi ab vllo poſſunt aut debeant.

m VALLVM. ipſa munitio dicitur. Nā valli ſunt fuſtes. quibus vallū munitur ſeu per vallū & arma fœmine intelligit aureū ſceptrum et diadema regine. que omnia antonius gerebat. cum purpurea veſte ingentibus gemmis aſtricta. vt ſcribit florus.

n CONOPEIVM. id velum erat qua in egypto ad arcendos culices vtebantur vt ſcribit herodotus & porphirio.

o HOSTILIVM nauiū puppes. Sexaginta cleopatrę naues intelligit que quidem dum naua

doricum grecū — phrigium
f
Hac dorium illis barbarum
oppreſſus in freto ſiculo ab agrippa
Vt nuper actus cum freto neptunius
g h
Dux fugit vſtis nauibus.
romane
i
Minatus vrbi vincula que detraxerat
Seruis amicus perfidis
k l
Romanus (eheu poſteri negabitis)
ſui iuris
Emancipatus feminę
.i. gerit curam bellici apparatus cleopatre
m
Fert vallum & arma miles & ſpadonib⁹
longeuis
Seruire rugoſis poteſt.
Interq; ſigna turpe militaria
n
Sol aſpicit conopeum
.i. aduerſus romanū militem, vic3. m. antonium.
Ad hunc frementes vertere bis mille eq̄s
qui erant in exercitu ceſariano
laudantes
Galli canentes ceſarem
in tuto loco
o
Hoſtiliumq; nauium portu latent
ſ. ad alexandriam
veloces
Pupes ſiniſtrorſum citę.
expectas
p
Io triumphe tu moraris aureos
integras
Currus & intactas boues
in quo de iugurtha triumphauit marius q
Io triumphe nec iugurthino parem
r
Bello reportaſti ducem.
ſ quam de carthagine triumphauit
Neq; africanum cui ſuper chartaginem
Virtus ſepulchrum condidit
t
Terra mariq; victus hoſtis punico
v
Lugubre mutauit ſagum
ſic vir. centum digeſta per vrbes.
x
Aut ille centum nobilem cretam vibibus
non pſperis
Ventis iturus non ſuis
y
Exercitatas aut petit ſyrtes noto

le certamen haberetur erant in tuto loco nihil agentes vt ſcribit plutarchus.

p IO triumphe. Io vox eſt ouātis Naſo li.ii. de arte. Dicite io pean & io bis dicite pean. decidit in caſſes preda petita meos.

q PAREM reportaſti ducem Non tanta inquit gloria C. marius. de iugurta triumphauit.

r BELLO iugurthino. Bellū po.ro. cum iugurta rege numidarum geſſit. quod magnū fuit & atrox de quo plutarchus & Saluſtius.

ſ NEQVE africanū & c. Deuicta enim carthagine virtute ſcipionis africani. cū afri aduerſum romanos denuo rebellarent cōſulto oraculo reſponſum eſt. vt ſepulchrū ſcipioni fieret. quod carthaginem reſpiceret. tunc leuati cineres eius ſunt & piramide in vaticano conſtituta et humata in ſepulchro eius in portu carthaginem reſpiciente.

t TERRA mariq; victus. Iā ad antonium poeta redit. quem dicit terra mariq; victum accepiſſe pullatum ſagum. in variaſq; fugiſſe loca. vt auguſti victoriam oſtēdit. dixerat enim victore letus ceſare.

v LVGVBRE mutauit ſagū hoc eſt depoſuit coccineam clamidem antonius qua ſcilicet imperator vtebatur & accepit lugubrem. ideſt nigram. & vtrū ob luctum victarum partium hoc facit. an vt in fuga lateat.

x AVT ille & c. Antoniū denotat qui fugiendo varia loco adiit. petit cretam iturus ventis nō ſuis. hoc ait poeta quoniam Antonius fugiens quinqueremi vt cleopatram aſſequeretur. ab illa in ſua naui receptus eſt. ſicq; ad tenarum appulit. vt docet plutarchus.

y SIRTES. De ſyrtibus ſuperius dictum eſt. multa etiā Strabo meminit li.iiii. multaq; Lucanus libro. ix.

z INCERTO mari. Pro ipſe incertus. vel per incertum mare cuius nomen ignorabat adeo remotum erat.

a CAPACIORES affer. Poſtquam Antonii fugam victore ceſare patefecit. leticię gratia vina optima iubet afferri.

z
Aut fertur incerto mari.
a maiores
Capaciores affer huc puer ſcyphos
b optima vina
Et chia vina aut leſbia
c comprimat
Vel quod fluentem nauſeam coerceat
vinum optimū
Metire nobis cecubum
ſollicitudinem auguſti
Curam metumq; cęſaris iuuat
vino
Dulci lyeo ſoluere.

b CHIA vina. aut leſbia chia vina aruiſia intelligit. Eſt enim aruiſium promontorium chii ex quo vinum quod aruiſium vocant vt ſcribit Pli. lib. xiiii. c. x.

c NAVSEAM coerceat. nauſea proprie vomitus dicitur. tradunt autem optimo vino nauſeam comprimi.

Argumentum odes. x

m Oeuius poetarū peſſimus, tum Virgilij tum Horatij & æmulus. vt & bauius erat. Hinc mœuio nauigaturo tempeſtatem poeta hac ode imprecatur. Hoc dicit.

Ode. x. Imprecatur tempeſtatem in Meuium.

d MALA ſoluta. Ominatur mala nauigaturo Mœuio. Mala. quia in fœminino genere pro malo augurio poniť vt ait acrō.

e OLENTEM. Putidum. vt allia ſerpilliumq; herbas contūdit olentes de quo & Virgi. Qui

p malo auſpicio
d
m Ala ſoluta nauis exit alite
male ꝛ refertur ad famam
e
Ferens olentem mœuium
f tempeſtuoſis
Vt horridis vtrumq; verberes latus
nomen venti
Auſter memento fluctibus
nomen venti
Niger rudentes eurus inuerſo mari
ſpargat
Fractoſq; remos differat.
ventus ſeptentrionalis
Inſurgat aquilo quantus altis montibus

bauium non odit amet tua carmina meui.

f VT horridis vtrumq; auſter & c. lucūde. q. vento preſenti precipiat. & vtrumq; latus nauis vtiq; intelligendum eſt.

g TRISTIS orion. Tēpeſtuoſus in occaſu eni ipſius ſigni maxime tempeſtates emergunt. vt nymboſus orion.

h QVAM graia manus. Talē nauigationis exoptat errorem. qualem poſt troie excidium laborem greci victores pertulerūt aut naufragiū reuerētes in mōte caphareo. Cū pallas vſto vertit iram ab ilio minerua enim ſacerdote ſua ab Aiace viciata irā verterat a Troianis i grecos Vir. Pallas ne exurere claſſem argiuum atq; ipſos potuit ſubmergere ponto. Vnius ob noxam et furias aiacis oilei.

i NON virilis & c. Non eiulabis vt femina pre timore naufragii neq; virilem grauitatem obſeruabis.

commotas arbores illas
Frangit trementes ilices.
obſcura
Nec ſydus atra nocte amicum appareat
.ſ. nocte nimboſus occidit
g
Qua triſtis orion cadit.
ſ. ineuectus mori
Quietiore nec feratur equore
h greca multitudo vel ſocietas.
Quam graia victorum manus
combuſto
Cum pallas vſto vertit iram ab ilio
huius ducis.
nauim
In impiam aiacis ratem.

O quantus inſtat nautis ſudor tuis
mulio violaceus ⁊ croceus
Tibiq; pallor luteus
i planctus rōnis expers.
Et illa non virilis eiulatio
non audientem ⁊ iratum,
Preces & auerſum ad iouem
adriaticus
aquoſo.
Ionius vdo cum remugiens ſinus
nauem ſoluerit tempeſtate
Noto carinam ruperit
pinguis ſ. cadauer tuum ad litus reiectum.
k
Opima quod ſi preda curuo littore
extenta tales aues
l
Porrecta mergos iuuerit:
m ſacrificabitur
Libidinoſus immolabitur caper
quoniam ille cauſa mortis fuerat.
Et agna tempeſtatibus.

k OPIMA preda. Corpus meum intelligamus ex quo appareret pinguem fuiſſe.

l MERGOS iuuerit. Quia te paſcentur mergi aues aquaticę ſunt a facilitate mergendi noiati

m LIDINOSVS cape. Similitudini impudici & petulanti poetę animal comparat immo landum. ſi mortis eius voti compos extiterit.

LIVRARIA DA UNIVERSIDADE

Argumentum odes. XI.

a Mico pectio ſcribens Horatius ait verſus componere non iuuare ſe vt olim eſt graui amore perculſus lyciſti pueri. Hoc dicit uſq; ad finem.

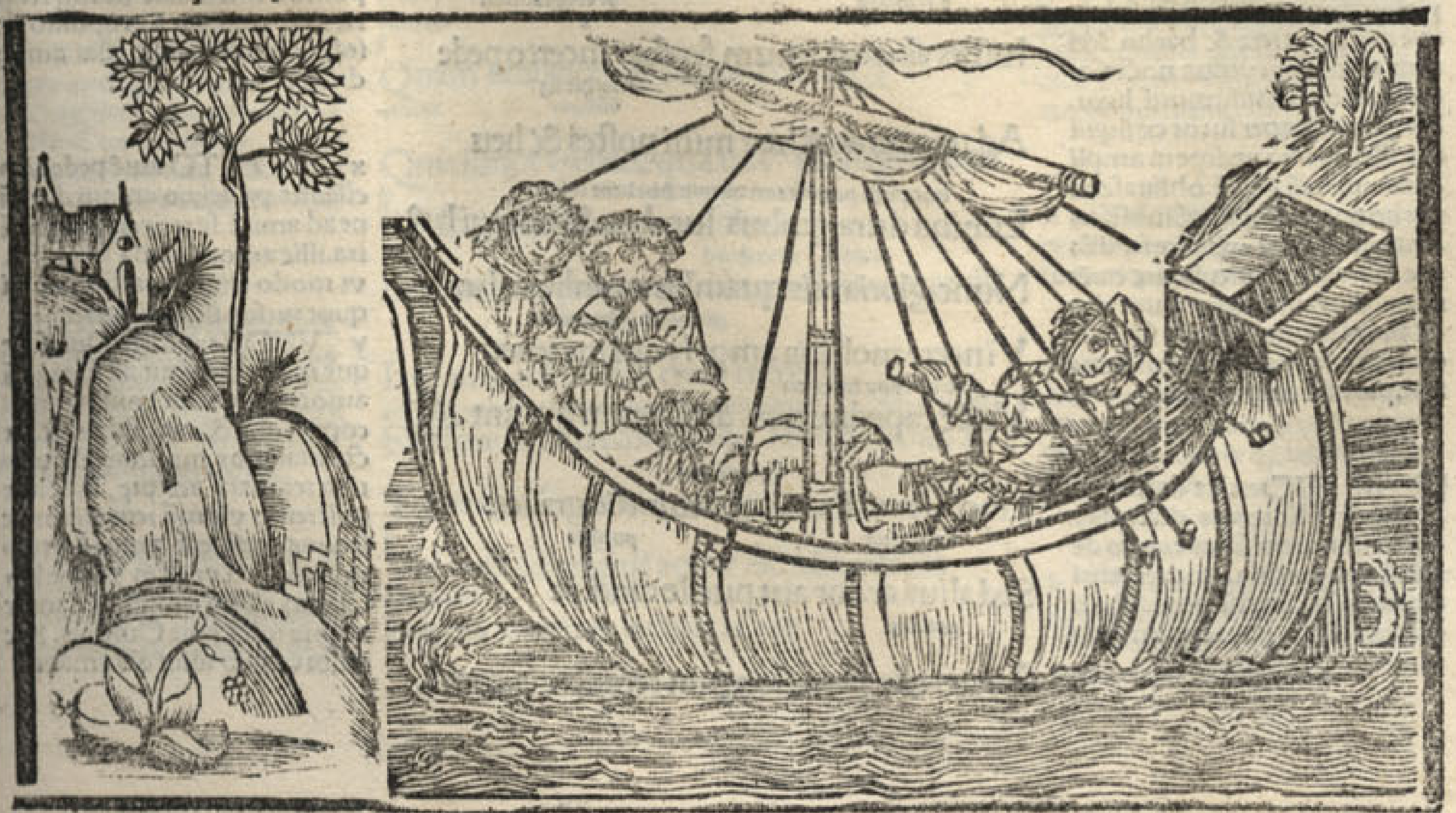

Ode.xi. Ad Pectium.

p.n.illius ad quem ſcribit — delectat
n
p Ecti nihil me ſicut antea iuuat
Scribere verſiculos amore percuſſum graui
exequitur
Amore qui me preter omnes expetit
obſcena ſunt.
Mollibus in pueris atq; in puellis vrere: ☜
o — tertius annus
Hic tertius december ex quo deſtiti
p.n.amice
Inachia furere. ſiluis honorem decutit.
p — oſtendit amatorum miſerias
Heu me per vrbem: nã pudet tãti mali ☜
ego horatius
Fabula quanta fui conuiuiorum & penitet
p quibus — animi egritudo
In quis amantem languor & ſilentium
indicat — ſuſpirium vult deſignare
Arguit & latere petitus imo ſpiritus
q
Contraq; lucrum nil valere candidum ☜
Pauperis ingeniu; querebat applorans tibi
poſtq; — amantis — r
Simul calentis vt inuerecundus deus
vino — ſ — ſecreta
Feruidiore mero arcana promorat loco:
feruet
Quod ſi meis ineſtuet precordijs
.i.diſperdat et a me dimoueat
t — ira
Libera bilis vt hec ingrata ventis diuidat
querimonias intelligit — hoc eſt amorem
Fomenta vulnus nil malum alleuantia
emulis.ſ.qui largiri multa poſſunt cũ ego non poſſum — ſublatus
Deſinet imparibus certare ſubmotus pudor
grauis contineo
v — coram te pectio
Vbi hec ſeuerus te palam laudaueram.
o tu pectio — vt ebrij faciunt.
x
Iuſſus abire domum ferebar incerto pede
inachie ſcz
Ad non amicos heu mihi poſtes & heu
que mihi pernoctanti durum pbebant cubile.
Limina dura quibus lumbos & infregi latꝰ
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
horatium
Vincere mollicia amor lyciſti me tenet:
pulcherrima ſententia
y
Vnde expedire non amicorum queant ☜
iniurie
Libera conſilia: nec contumelie graues:
ſ.expediet — pulchre
Sed alius ardor aut puelle candide
gracilis
Aut teretis pueri longam renidentis comã.

n PECTI nihil me. Querela de amore ad pectium familiarem ſuum. quo in loco amorem abominãdo oẽs ab illo deterrere conatur. dicit enim ſe amore ita detentum ad faciendũ verſus nec delectationẽ habere nec animũ. Vigilandum eſt igitur & robore plurimo nobis armanda ſũt corda. non eni inuitis incumbet obſtandum eſt ergo principiis frenandi ſunt oculi ne videant vanitates. obſtruende ſunt aures. laboribus aſſiduis eſt premenda laſciuia. blandus quippe incautis ſeſe offert et placiduſ intuitu primo. et ſi recipiatur ſpe leta primo delectat ingreſſu. ſua det ornatus corporũ. mores cõpoſitos. facecias vrbicas. choreas. cantus & carmina. ludos & cõmeſſationes atq; ſimilia. poſtq̃ vero a probatione ſtolida totum occupauerit hominẽ. & libertate ſubacta. mentibus cathenis iniectis & vinculis. differentibus preter ſpem votis ſuſpiria excitat. premit inertes ingenia. nullũ diſcrimen faciẽs inter virtutes & vicia dumodo cõſequatur optatũ. innumero ponẽs hoſtium quecunq; obſtantia. hinc exurentibus flammis infelicium pectora. itur rediturq; & ambitu indefeſſo. res amata perquirit & exiterato ſepius viſu ſemper noua cõtrahunt incendia. & cũ non ſit penitentie locus. itur in lachrimas dictant preces. mellitis delinite blandiciis. inſtruunt lene pmittuntur munera. donant proicit. & nonnunq̃ falluntur cuſtodes. & ſepta vigiliis capiũtur corda. et in concubitos qñq; deuenit amplexus. tũc pudoris hoſtis & ſceleris ſuaſor rubore & honeſtate fugatis parato volutabro porcis & grunnientes fugit illecebras coitus. Tũc ſobrietate reiecta. cerere & bacho ferues aduocatur venus. noctesq; tore ſpurcido conſumunt luxu. Nec ob id ſemper furor extinguitur iſte qui imo perſepe in ampliorem inſaniã auget. obliuaſcantur honores. effundant ſubſtancie. armenẽ odia. & vite ſepiſſime ſubeantur pericula. nec caret iſta doloribus. interueniunt rixe & paces tenues rurſum ſuſpiciones & zelus animorum conſumptor & corporum.

☞ o HIC tertius december Ordo eſt. Hic tertius december decuit honorem ſiluis ex quo deſtiti furere inachia. in decembri autem folia cunctis pene arboribus excidunt. pauce enim excipiuntur.

☞ p HEV me. ordo eſt. Heu me quanta fabula fui per vrbem nam pudet tanti mali. & penitet conuiuiorum.

q CONTRA q; lucrum. quer ebatur quod lucrum nihil valeret contra ingenium candidũ. Sententia eſt. quod non proſit ſibi quod ceteris prodeſſe ſolet. nã qui pauperes ſunt. quoniam cura rerum neceſſariarum aſſiduo premũtur. ſolent aut nõ incidere in amorẽ aut pleraſi facile inde liberari. Amor enim ex ocio & laſciuiori vita naſcitur. Negociis autem & labore facile pellitur. Ouidius. ocia ſi tollas periere cupidinis arcus.

r INVERECVNDVS deus Vel bachus vel cupido. ii. enim reddunt inuerecundos.

ſ ARCANA promorat. Latius ſuperius multis in locis de vini effectu patuit eſt aũt ſenſus quod vbi vino incaluerat ſecreta ſua pectio manifeſtabat conquerens quod eius ingenium cãdidum nil valeret apud auaram meretricem. hinc & Ouidius li. ii. de arte. Ipſe licet venias muſis comitatus homere. Si nihil attuleris ibis homere foras.

t LIBERA BILIS i. deſt ira libera quidem ab amore.
v VBI hec. Oſtendit quod ſepeira parciti amatores magnifice aduerſus amorem loquuntur Sed paulopoſt iterum reſurgit amor a quo victi rurſus illi cedimus & in eius ditionem redimus. Ergo & poeta cũ hoc propoſito a mecœnate domũ rediret inter eundem a propoſito deiectus a via ſua ad edes amice deflectebat.

x INCERTO autẽ pede. Vacilantia principio animo domũ ne ad amicã ſe reciperet hinc eni ira. illic amor diuerſa ſuadebat. vt modo aliquot paſſus huc. aliquot rurſus illuc dirigeret.
y VNDE expedire. Duo ſunt que multum valent ad fugandũ amores. aut recta conſilia amicorum qui & rationibus & auctoritate nos moueant. & iniurie a reamata accepte. Additur poſtremo vltimũ remedium. vt ſi non poteſt tolli amor fiat permutatio. nã vt eſt in prouerbio Clauus clauo truditur ſic amor amore tollit. hinc Ouidius. Succeſſore nouo tollit ois amans.

Argumentum odes.xii.

IN mulierem & deformem & olentem hic inuehitur. que quidem ſepe horatio tum munera tũ litteras mittere ſolebat veneris gratia. Hoc dicit.

Ode.xii. in mulierem libidinoſam.

a QVIS tibi &c. Satis obſcena que hac ode dicuntur.

b BARRHIS. ideſt elephantis quorum quidem coitus auerſus eſt. vt et leonum lyncum camelorum tigrium Auctor eſt Solinus. Dicit autem illã elephãtis dignam quoniam auerſi coeuntes eius deformitatem videre non poſſunt.

c TABELLAS. Pugillares triplices intelligit, a tribus. ſ. folíis qui quidem rebus amatoriis & leuioribus ſeruiebant. Tunc triplices noſtros non vilia dona putabis cum ſe venturam ſcribet amica tibi.

d NEQVE naris obeſe. ideſt. craſſe. nam interdũ in naribus caruncule quedam ſimiles muliebribus mãmis naſcuntur eęq; imis partibus que carnoſe ſunt inherent. Auctor eſt celſus.

e POLIBVS an grauis. Dicit ſe nec putorem narium nec hircorum ferre. quo illa laborabat ab hircorum enim fetore dicti

Quid tibi vis mľr nigris digniſſĩa barrhis
horatio litteras
Munera cur mihi quid ve tabellas
qui poſſit ſufficere libidini tue clauſe
Mittis / nec firmo iuueni: neq; naris obeſe
ego ſolus
Namq; ſagacius vnus odoror
taceat
Polybus an grauis hirſutis cubes hirc⁹ i alis
odoretur
Quam canis acer vbi lateat ſus.
qualis rugoſis
Quis ſudor vietis: ꝛ quã mal⁹ vndiq; mẽbris
virili ſemine omiſſo
Creſcat odor cum pene ſoluto
libidinem ſatiare
Indomitam properat rabiem ſedare. nec illi
ob coitus ſudorem
Iam manet humida creta colorq;
ad conſeruandam cutem vel candorẽ faciendum ſubagitando
Stercore fucatus cocodrilli. iamq; ſubando
n. mio motu
Tenta cubilia tectaq; rumpit:
Vel mea cum ſeuit agitat faſtidia verbis
p.n. puelle .i. quam
Inachia langues minus ac me

ſunt & olentis titili polybus autẽ caruncula eſt modo alba modo ſubrubra que narium oſſi inheret. Auctor eſt celſus li. vi.

f. QVAM canis acer. Sagacitatem ſuam inueniẽdo muliebriũ membrorum putorem cani cõparauit feras querenti.

g VIETIS membris. ideſt languidis ſ. nevi & naturalibus priuatis viribus quod feſtus edocet. Theren. vietus veternoſus colore muſtelino &c.

h CRESCAT odor &c. Penem tam mulieris quam viri poſuit coitu finito.

i HVMIDA creta. in medicaminibus & chia terra candicãs vſus ad mulierum maxime cutem lactei coloris eſt hec. auctor Plinius li. xxxv.

k VEL me cum. Ordo eſt. vel q̃ malus odor vndiq; creſcat vietis membris cum ſeuis verbis agitat mea faſtidia;

I INACHIA lãgues. verba ſunt anus ad horatium. Nec te moueant iſta verba anus candidiſſime lector & alia obſcena que hac ode dicuntur. nam in lectionibus poetarum apes imitari decebit Vt enim ex floribus ceteri nihil ſumunt preter odorẽ & colorem. Apes vero etiã mella inde excerpere ſciunt. Nec inſuper apes oẽs flores pariter adeũt nec ſi quos adeunt. eos totos abſoluunt. ſed eo ablato quod operi ſuo aptum ſit reliquum omne valere ſinunt. Audi baſilium ſctiſſim atq; peritiſſimũ virum Nos inquit laudamuſ poetas cũ non iurgiam referunt. neq; cum ſcurras. aut amantes. aut ebrioſos. aut dicaces imitantur. neq; cum diuite menſa cantuq; diſſoluto foelicitatem diffiniunt. Minime vero cum de diis aliquid dicunt. & maxime cum de illis ita narrant q̃ ſi plures ſint atq; diſcordes & paulo plus hec eadem dicenda ſunt ait de ceteris ſcriptoribus. et tunc maxime cũ ad voluptatem leguntur.

.ſ.ſtuprare
l
Inachiam ter nocte potes mihi ſp ad vnũ
ſ.eo coitum
m
Mollis opus pereat male que te
mihi
n
Leſbia querẽti thaurũ monſtrauit inertẽ.
p.n.amari.
Cum mihi cous adeſſet amyntas
obſcena ſunt
Cui⁹ i indomito cõſtãtior inguine neru⁹
Quam noua collibus arbor inheret
o
Muricibus tyrijs iterate vellera lane
.ſ. cuius gracia. q. d. tibi ſũ immerenti
& in re venerea impotenti
Cui properebantur tibi nempe
Ne foret equalis inter cõuiua magis quẽ
horatiũ.
Diligeret mulier ſua quam te;
.ſ. infelix
ſicut
O ego nõ felix quã tu fugis: vt pauet ac
Agna lupos capreq; leones.

m PEREAT male. Ordo eſt Male pereat leſbia que querenti mihi taurum monſtrauit inertẽ.

n TAVRVM. ideſt virum venereum ac fortem vt taurus eſt.

o MVRICIBVS. Purpura Virgilius. Tirioq; ardebat murice lene.

Argumentum odes. XIII.

h Ac oda ſodales hortatur ad letiorem vitam. Cum enim nunc plueret / nũc ningeret / & in mari & ſiluis tẽpeſtas eẽt. occaſionẽ ad voluptatẽ rapiẽdã eſſe docz. eo nãq; tpe aliud agi ñ poterat. h. d;

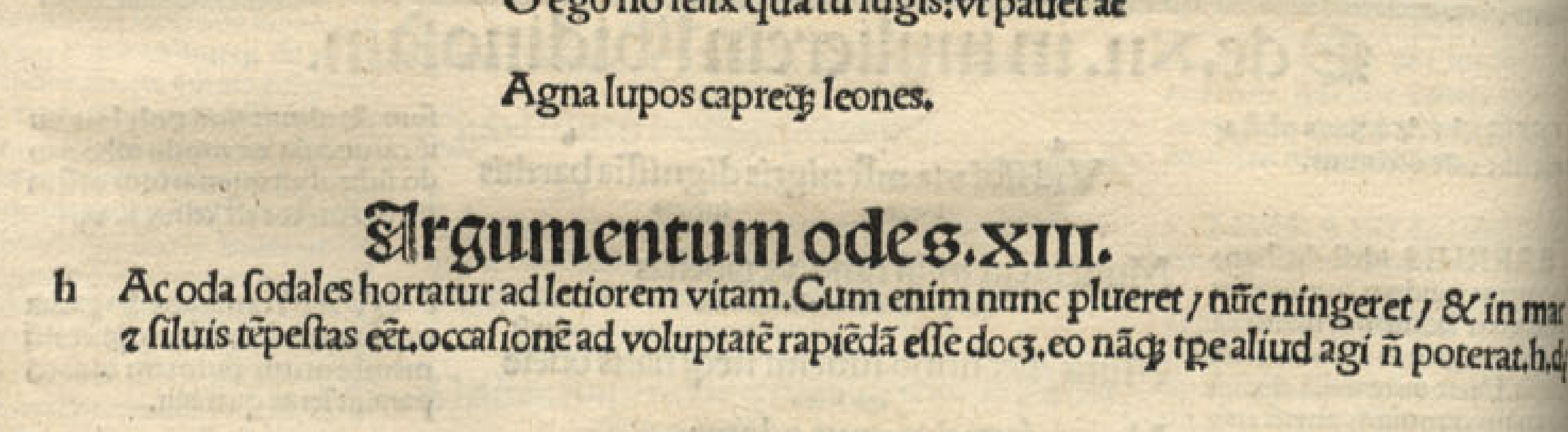

Ode.XIII. Ad Sodales.

.i.nubes.aer enim nubes contrahũt.

a b
h Orrida tẽpeſtas celũ contraxit & imbres.
aerem
c
Niueſq; deducũt iouẽ, nunc mare nũc ſilue
traceſi
o
Threicio aquilone ſonant, rapiamus amici
bibendi .i.tempore ipſo ſ.noſtra
d
Occaſionem de die dumq; virent genua:
dum rugata
Et decet obducta ſoluatur fronte ſenectus:
quia ſub hoc conſule natus eſt
e
Tu vina torquato moue conſule pſſa meo.
nam ſapientis eſt preſtare q̃ in ſe ſunt. in reliquis amoto
f metu diuinũ expectare conſilium
Cetera mitte loq; deus hec fortaſſe benigna
reſtituet dum pluit perſico
g
Reducet in ſedem vice: nuncq; achęmenio
lyra
h
Perfundi nardo iuuat: & fide cyllenia
recreare
Leuare duris pectora ſollicitudinibus:
ſicut chiro achilli quẽ
i nutriebat.
Nobilis vt cecinit grandi centaurus alumno
Inuicte mortalis dea nate puer thetide
expectat in, quo ſepeliendus erat
k
Te manet aſſarici tellus quam frigida parui
p labuntur
l p.n.fluuij
Fidunt ſcamãdri flumina lubricus et ſimois
ex troia dec fatales
Vnde tibi reditum certo ſub tegmine parce
ſ.tu od thetis marine
Rupere: nec mater domũ cerula te reuehet,
m
Illic omne malum vino cantuq; leuato
ab effectu triſticie verbis
Deformis egrimonię dulcibus alloquijs.

a HORRIDA tẽpeſtas. Eã dem ſententiã ſepius repetit. hortatur enim amicos ne velint aſſidua cura marceſcere. Sed cum dantur tempora quedam. veluti feriata indulgeant genio Et quãuis autem oda hec videatur epicuream. ſectam redolere, tamen monet nos poeta quam labile tẽpus ſit. Et profecto calamitoſa mortalium conditio es. nunc regnas. nunc ſeruis. nunc ſummo ſplendore prefulges. nunc turpi ſqualore tabeſcis. nunc ſuperba iubes. nunc humilia obſequeris et precaris. Quid celſorum locorum auida es. cum tam crebras aſſidue ruinas proſpectes. quid humilia non reſpicis in quibus ſolis ſtabilitas poſita. quid tibi miſeranda non proſpicis. quid oculos in tuã ſalutem nõ acuis.

b ET imbres & c. Suauiter. q. cum imbribus Iupiter deſcẽdat Ordo autem eſt. Et imbres et niues deducunt iouem. ideſt deorſum ducut aerem.

c SILVE. Metri cauſa triſſillabum fecit.

d OCCASIONEM. Dicitur occaſio oportunitas tẽporis caſu proueniens vt feſtus ait.

e CONSVLE meo. Horatius enim ſub manlio torquato cõſule natus eſt quod etiam ſuperius ſcripſit.

f CETERA. Senſus eſt. Vacãdũ eſt conuiuijs tãtum cetera vero omittenda vt ſunt minus lęta. nam deus in melius forſitã reducet.

g ACHEMENIO. ideſt perſico achemenes enim teſte herodoto li.iiii. Fuit primus perſarũ rex a quo poſtea reges omnes vſq; ad darium deſcenderunt.

h FIDE cyllenia. ideſt lyra. mercurius enim lyrã inuenit et phoebus cytharam de quibus late ſuperius in odis.

i NOBILIS. Senſus eſt. quod centaurus chiron achilli alũno predicens mortem apud troiam monuit omne malum vino & cantu leuandum. eodẽ itaq; modo & ipſe agit.

k ASSARICI tellus Troiam intelligit. Nam dardanus ioue natus genuit erichdoniũ is troẽ. Tros aſſaricũ ex quo capis natus eſt ide anchiſes hinc eneas & c.

l SCAMANDRI. ex ida phrigie monte Scamander et ſimois fluuij deſcendunt in troadem vt Mela ſcribit.

m ILLIC omne. Ordo eſt. illic vino cantu & dulcibus alloquijs leuato omne malũ deformis egrimonię.

S

Argumentum odes.XIIII.

e xcuſat q᷑ amore impeditus iambos pmiſſos nõ abſoluat: tutatq; ſe exẽplo Anacreõtis poete. h. d.

Ode.xiiii. Ad Mecenatem.

m MOLLIS inertia. Ordo eſt Candide mecœnas occidis ſepe rogando cur mollis inertia diffuderit tantam obliuionem.

n VELVTI arenti. ideſt ſicien te fauce traxerim. q. auidiſſime biberim pocula lethea .i. aquas letheas inducentia ſomnos. ideſt obliuionem.

o FAVCE. raro in ſingulare numero legitur.

p DEVS deus. Congeminatō maiorem aſſeuerationem habet ergo vetor deo. i. fatis vel cū deū dicit amorem intelligit. & tunc lege diſtinctim vt dicat deus ve tat. deus inꝗ tanquā inferat nō eſſe dubitandum pollentem deū eſſe cupidinem.

q AD vmbilicum. ideſt ad finem. nam in fine libri vmbelici ornamēti genus ſolent poni. vnde Martialis finem tertii libri clauſit. ohe iam ſatis eſt. ohe libelle iam peruenimus vſq; ad vmbelicum & alibi idem quoq; ait nunquam grandia vel moleſtia poſcit. que cedro decorata purpuraq; nigris pagina creuit vmbilicis.

effeminata   infuderit   internis
m   amor
m Ollis inertia cur tanta diffuderit imis
ſ. meis
Obliuionem ſenſibus
obliuioſos   ſicut
n
Pocula letheos veluti ducentia ſomnos
ſitienti   ſ. mea
o
Arente fauce traxerim
cructas
Candide mecœnas occidis ſepe rogando
cupido ſ.   ꝓhibet
Deus deus nam ue vetat.
ſ. tibi
Inceptos olim, ꝓmiſſum carmen iambos
q   ad finem
Ad vmbilicum adducere.
.i. ſimili modo   r   amaſſe
Non aliter ſamio dicunt arſiſſe bathillo
poetam lyricum
Anacreonta teium
anacreon   lyra   ſ. ciatilli
Qui perſepe caua teſtudine fleuit amorem
ꝓductum   ſ. finem.
ſ
Non elaboratum ad pedem
tu mecenas   ꝓ quia
t   .i. amor.
Vreris ipſe miſer qđ ſi non pulchrior ignis
ad helenam hoc refferre   troiam
Accendit obſeſſam ilion
ſic vir. vtere ſorte tua   horatium   viro
v
Gaude ſorte tua. me libertina nec vno ☞
p. n. meretricis
languere facit
Contenta phirne macerat.

r SAMIO bathillo. Anacreon lyricus poeta is patria teius. qui bathillum puerū ſamiū adamauit. Teos autem ionium ciuitas eſt. in peninſula ſita hinc eſt anacreon lyricus vt Srabo ait li. xiiii

ſ NON elaboratum ad pedē: Id autem propter amoris curā eueniebat.

t VRERIS ipſe. Hoc mecœnati dicit. quia & ipſe Therentiam dilexit. Senſus autem eſt. tu mecœnas vreris & ignis qui incendit ilion non eſt pulchrior tuo igne. ergo ea qua vreris pulchrior helena.

☞ v NEC vno cōtēta. Vt ſit iuuenalis ſentētia vera. ocius illud extorquebis vt hec oculo contēta ſit vno.

Argumentum odes.xV.

i N neeram ſcribitur ode.arguitur enim illa periurij a poeta.nam cum iuraſſet ſe perpetuam fore illius.alteri poſtea heſerat.Hoc dicit.

Ode.xv.in Neeram.

a NOX erat.Cōqueriẽ quod periurio fidem fregerit.Minaturq̨ deos ſcelus vlturos.
b MAGNORVM deorum.ſcelus auget.

c DVM pecori lupus.Huic ſimile eſt.In freta dum fluuii currẽt dum montibus vmbre luſtrabunt conuexa polus dum ſydera paſcet.

ſpleudebat
a
n Ox erat & celo fulgebat luna ſereno
Inter minora ſydera:
o neera ꝑpter periurium
b
Cum tu magnorum numen leſura deorum
quia ego dictabam tibi ſacramentum
In verba iurabas mea.
ſtrictius magna arbor illa
Arctius atq̨ hedera procera aſtringitur ilex
amplexu brachiorum cum hec iurares
ſ.meis
Lentis adherens brachijs.
ſ.infeſtus tẽpeſtuoſus ſignū illō ſceleſte
c
Dum pecori lupus:& nautis infeſtus orion
Turbarit hibernum mare.
Intonſoſq̨ agitarit appollinis aura capillos
inter te et me
Fore hunc amorem mutuum.
d quia ſi iratus fuero contemnā te ꝛ incipies dolere
O dolitura mea multum virtute neera
.i.ſi quid habet in ſe virile horatius
Nam ſi quid in flacco viri eſt
e
frequentes .i.riuali qui potior eſt apud te
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes
.i.mutuo amantem puellam
Et queret iratus parem

☞d O DOLITVRA &c. Nā conſtans ero ex animi robore & manebo in ſentẽtia vt nō amem eam que me non amat.

e NOCTES aſſiduas. Durū enim eſſe poteſt vt alium admittas. ſed duriſſimum vt aſſiduo admittas.

.i.quam tu affecisti piurio
f
Nec ſemel offenſe cedet conſtantia forme

Si certus intrarit dolor:
ad riualem hoc dicit.
me apud neeram
Et tu quicunq; es felicior atq; meo nunc
.i.tibi placens ac glorioſus
Superbus incedis malo.
ſ.tu riualis magno terra
Sis pecore & multa diues tellure licebit
g fluuius ille .i.abundes auro
Tibiq; pactolus fluat.
riualem h ſecreta.
Nec te pythagore fallant arcana renati
.i.pulchrior ſis nirea
Formaq; vincas nerea.
dolebis.
Eheu tranſlatos alio merebis amores
horatius
Aſt ego viciſſim riſero.

f NEC ſeme'. Tunc conſtantia amatoris cedit forme mulieris quando leſus non audet abſcedere. hoc eſt quod dicit ſi offẽſus fuero non cedam forme tue idest non tibi ſeruiam non perſeuerabo iniuriam paſſus.

g TIBIQVE pactolus. Fluuius lydie aurum ferre dicit̃ de quo Solinus. Senſus autem eſt. licet igitur diues ſis & adeo doctus vt etiam pythagorica omnia arcana noris. Sis deniq; pulchrior nirea. quandoq; illa tedeſeret & vt rides me. ſic ego nunc te ridebo.

h PYTHAGORE REnati. Quia ſe in multis corporibus fuiſſe dicebat vt ſuperius oſtenſum eſt.

Argumentum odes. XVI.

i N romanos bella ciuilia repetentes hec ode ſcribit. Conſulit aũt eis relinquere penitus patriam confugereq; ad diuites inſulas prope oceanum manentes que loca pijs tantumodo conſtituit iupiter. ibi enim nullo marte vexabuntur. vti in vrbe roma continue eueniebat. Hoc dicit.

Ode. XVI. In Romanos bella ciuilia repetentes.

a alterum ſeculum
a Ltera iam teritur bellis ciuilibus etas
hoc eſt quod liuius ait. magnitudine laboret ſua
Suis & ipſa roma viribus ruit
b iſti populi.
Quam neq; finitimi valuerũt perdere marſi

a ALTERA iam teritur. acerrima inuectiua in ciuile bellum quod inceptum a ceſare atq; põpeio in homines ſequenti etatis Octauianum & Brutum perductum eſt.

b MARSI. Hoc dicit propter bellum ſociale cuius marſi et peligni in primis auctores fuerunt

Minacis aut hetruſca porſene manus
b inuida c
Aemula nec virtus capue: non ſparthac⁹ acer
hoc ad tempus illud refertur quo catiline facto coiurauit ꝛ pene legati allogrobū illi conſenſerant.
f
Nouiſq; rebus infidelis allobrox.
quorū oculi cerulei ſunt
g
Nec fera cerulea domuit germania pube
ꝓpter crudelitatē ꝛ pfidiam.
Parentibus abhominatus hannibal
h nos .i.execrabilis ꝛ deteſtandi
Impia perdemus deuoti ſanguinis etas
i iterum ſ.roma
Feriſq; rurſus occupabitur ſolum
voti compos
k
Barbarus heu cineres inſiſtet victor. & vrbē
.i.equus ipſe hominem portans
Eques ſonante verberabit vngula.
l romuli
Queq; carent ventis & ſolibus oſſa quirini
ff .i.audax
Neſas videri diſſipabit inſolens.
ſ.vobis agere
Forte quid expediat cōiter aut melior pars
bellicos motus
Malis carere queritis laboribus
melior ꝓ phocenſium
Nulla ſit hac potior ſententia phoceorum;
Velut ꝓfugit execrata ciuitas
domos templa
Agros atq; lares patrios habitandaq; fana
Apris reliquit & rapacibus lupis
Ire pedes quocunq; ferent' / q̄cunq; ꝑ vndas
talis ventus
Notus vocabit aut proteruus africus
per interrogatōem hec leguntur
Sic placet: an melius quis habet ſuadere ſcd'a
auſpicio
Ratem occupare quid moramur alite:
verba vt ſequuntur
p
Sed iuremus in hec: ſimul imis ſaxa renarit
Vadis leuata: ne redire ſit neſas:
Neu cōuerſa domum pigeat dare lintea q̄n
matini montis apulie quod nunquam erit
q
Padus matina lauerit cacumina:
.i.promontorium fec.
r
In mare ſeu celſos procurrerit a poeminus

c PORSONE. Hic cluſii i ethuria rex fuit. & Tarquinū roma eiectum in in regno ſuo exercitu reſtituere conatus eſt.

d AEMVLA virt⁹ capue. Florus ſcribit campanie caput fuiſſe capuam que quodam inter tres maximas romā. carthaginemq; Numantiam pro qua vrbe ppl's ro. ſamnitas inuaſit.

e SPARTHACVS acer. Is belli ſeruilis auctor fuit vt ſuperius oſtenſum eſt.

f INFIDELIS allobrox. Allobroges gallie populi ſūt iuxta Rhodanum quorum metropolis eſt Vienna. Auctor eſt Strabo li.iiii. quorum legati Ciceroni catilinariam coniurationem patefeceruunt. Sed et ipſi ſepe deficiendo non paruum negociū po.ro. exhibuerunt.

g CERVLEA pube. Germanis oibus truces & cerulei oculi rutile comę. magna corpa & c. Auctor eſt Tacitus.

h IMPIA perdem⁹. Ordo eſt perdemus nos impia etas ſanguinis deuoti & c.

i FERISQVE rurſus. Nam vt ante vrbem conditam a feris habitabatur ſic poſt ipſam dirutam rurſus ab illis habitabitur.

k BARBARVS victor. Barbari enim plures & Auguſto et M. antonio auxiliati ſunt.

l QVEq; carent. Ordo eſt. & inſolēs eques diſſipabit oſſa quirini. que carent ventis & ſolibus appoſitio neſas videri.

m NVLLA ſit hac potior: Ordo eſt. Nulla ſententia ſit hac potior. ſ. ire quocumq; ferent pedes quocumq; per vundas vocabit notus. a ut proteruus aphricus velut phoceorum & c. Conſulit autē vt potius patriā ipſam relinquant alio tendentes quam velint ciuili furore concurrere.

n PHOCEORVM. Phocenſes a patrio ſolo diſcedētes in galliam venerunt & maſſiliam vrbem nobiliſſimam condiderūt Auctor eſt Strabo li.ix.

o SIC placet. eſt autē ordo: ſic placet an quis habet melius ſuadere. nam tanquam nomen poſuit infinitum.

p SED iurem⁹ in hec. ſ. verba deinde ponit verba vt nō antea reuertant̄ quā ſaxa ex imo aquarum in ſummo natent. Simul imis ſaxa. ordo eſt. ſimul ſaxa leuata ab imis vadis renarint. id eſt iterū ſurſum natauerint. quod quidē erit nūquā, nā ſaxa ſemper erunt in vadis imis. nec vnquā poterunt enatare.

q PADVS. is fluuius eſt qui ab imis radicibus veſuli montis exortus paruis ſe primū fontibus colligit. & aliquatenus ex ilis ac macer mox aliis amnibus augeſcit adeo vt per ſeptem ſe hoſtia effundat. de quo ad plenum Mela ſcribit.

r APENINVS. is mons eſt qui ab alpibus illis inchoās que citeriorem galliam ab vlteriori ſeperant ſeptentrionem verſus in ſiculum vſq; protenditur fretū italiam per mediū ſecans quod Dionſius ſcribit.

r MIRVS amor. Poeta ex ſub iectis oſtendit quam mirum.

t ADVLTERETVR & co lumba. Iocunde adulteret. quia dicitur columba nulli alii ſuccū bere quam cui ſe ſemel iunxit. vel ad id retulit quod aduerſum animal ſit miluius a columba.

v AMEVQVE hircus & c. innatet vti piſcis & ibi degat.

x HEC & que & c. ordo eſt. hec execrata ideſt execratione. id eſt iureiurando interpoſito. & ex figurata locutio eamus ciuitas vt pars in fruſtra ſecant. dulces autē reditus nō de his dicit quip pe cum adhorreant eos ſed qui alioquin dulces ſolent eſſe.

y AVT pars indocili & c. aut omnis ciuitas eamus inquit aut maior pars remaneant que mol lis animi & ſine ſpe eſt experſq;

admirabilia
Nouaq; monſtra iunxerit libidine.
ſuccumbere / ſcꝫ / r
Mirus amor iuuet vt tigres ſubſidere ceruis
t
Adulteretur & columba miluio.
vt credant ſe leonibus / greges
Credula nec flauos timeant armenta leones
vt ſit abſq; pilis / v
Ametq; ſalſa leuis hircus ęquora
x
Hec & q̄ poterūt reditūs abſcindere dulces
qui ſumus in ciuitate execrata
Eamus om̄nes execrata ciuitas.
ſ. meliores / y
Aut p̄s īdocili melior grege mollis & exſpes
infelicia / z
Inominata perprimat cubilia:
Vos quibus eſt virtus muliebrē tollite luctū.
mare tyrrhenum
Hetruſca preter & volare littora:
mare / a
Nos manet oceanus circūuagus aura beata.
fortunatas
Petamus arua diuites & inſulas.
fruges / non culta / ſingulis annis
Reddit vbi cererem tellus inarata quotannis
ſemper
Et imputata floret vſq; vinea.
b
Germinat & nunq; fallentis termes oliue
non inſitam / c
Suamq; pulla ficus ornat arborem.
fluunt / de
Mella caua manant ex ilice mōtibus altis
d / aqua
Leuis crepante lympha deſilit pede:
Illic iniuſſe veniunt ad mulctra capellę.
diſtenſa plena
Refertq; tenta grex amicus vbera.
circumuagatur / e
Nec veſpertinus circumgemit vrſus ouile.
Nec intumeſcit alta viperis humus
ſ. predicto
Pluraq; fœlices mirabimur vt neq; largis

virtutis. fere autem imperatorū ac deteriorū maior modus eſt. hoc eſt in melioribus victor.

z INNOMINATA. Infoeli cia. q. nullo omine nulla religiōe condita.

a OCEANVS. apud quem ſuut inſule fortunate de quibus Latius ſuperius.

b TERMES. Proprie dicitur termes caulis olearū vt porphi rio ſcribit. Acron vero ait quod termes dicitur extremus ramus oliue ſicut vitium palmes.

c SVAMQVE pulla. oſtēdit ſine arte oīa naſci. Cōtra autem il lud eſt. Miraturq; nouas frō des & non ſua poma.

d CREPANTE pede. Tan quam animali poetice dat pedes aque.

e HEC veſpertinus vrſus. Si mile Virgilii. Nec magnos me tuent armenta leones.

f AQVOSVS eurus. Senſus eſt. vt neq; pluuiis neq; ſiccitate laboret terra.

☞ g NON hic argo. Eſt aũt ſenſus quod illuc non auari vt Iaſon & phœnices. non impii vt medea & vlixes ierunt. Iupiter enim ſolis piis loca illa conſtituit poteſt & eſſe ſenſus talis. quod argonaute non perierunt loca illa. nec cadmi ſocii querentes europã. nec vlixis cohors per multa vagata. nam ſi petiſſent nunq̃ ſe contuliſſent alio.

h SyDONII. Phœnices qui ſocii cadmi ad inquirendam europam fuerunt. Iupiter idcirco a

venti nomen

f Aquoſus eurus arua radat imbribus.

Pinguia nec ſiccis vrantur ſemina glebis:

imbres & eſtus .i. qui p aere capitur

Vtrumq; rege temperante celitum.

g Non hic argeo contendit remigie pinus.

medea

Neq; impudica colchis intulit pedem.

eadẽ in ſocios intelligit. .ſ. antenoriorum

h Non huc ſydonij to rſerunt cornua naute

vt ſupra dixit. nec curſus duplices g mare viſſa

Laborioſa nec co hors vlyſſei.

i Nulla nocent contagia nullius aſtri

vis

Gregem ęſtuoſa torret impotentia.

q.d. ad hoc ſecreuit. vt pia gente habitarentur

k Iuppiter illa pie ſecreuit littora genti

fedauit

Vt inquinauit erę tempus aureum

l Aere de hinc ferro durauit ſecula quórum

ſuaderur

Pijs ſecunda vate me datur fuga.

nullis nauigãtibus petita eſt hec regio. quia iupiter illa piis ſolũ hominibus habitãdum ab aliis gentibus ſecreuit.

i NVLLA nocent &c. Sic Virgi. Nec mala vicini pecoris contagia ledent.

k IVPITER illa &c. Idcirco a nullis nauigantibus petita eſt hec regio. quia Iupiter illam piis ſolum hominibus habitandã ab aliis gentibus ſecreuit.

l QVORVM. ſeculorum .ſ. ęrei ac ferrei fuga vobis datur a me vate. ideſt dabitur vobis cõſilio meo vt effugatis peſſima ſecula.

Argumentum odes. XVII.

P Er Ironiam fatetur Horatius ſe canidie veneficijs credere petitq; ab illa veniam dicens ſe ardere quam maxime & vexari dementia agentibus veneficijs. Hoc dicit.

Ode.XVII. De canidie veneficiis.

perfecte tanquam victus
l m f. veneficiorũ canidie

i Am iam efficaci do manus ſcientię
n o

Supplex. & oro regna per proſerpine
reueranda ne iraſcantur.

Per & dyane non mouenda numina:
ſcz canidie

Per atq; libros carminum valentium

Defixa celo deuocare ſydera:
tuis carminibus execrandis
o

Canidia parce vocibus tandem ſacris.
quo ſcz eius mentem ligauerat
p

Citumq; retro ſolue ſolue turbinem.
flexit achillem
q r s

Mouit nepotem telephus nereium:
telephum.
f. achilles

In quem ſuperbus ordinarat agmina

Miſorum. & in quem tela acuta torſerat:
traditum damnatum

Luxere matres ilię addictum feris.
fortem

Alitibus atq; canibus homicidam hectorem
priamus
geniculatus eſt

Poſtq; relictis mœnibus rex pcidit
importuni immobilis
v

Heu perficacis ad pedes achillei:
x

Setoſa duris exurere pellibus
p vlixis
y

Laborioſi remiges vliſſei
z

Volente circe membra: tum mens: & ſonus
.i. humana facies qua nulla alia honorũ eſt

Relapſus: atq; notus inuultus honor.
.i. ſolui penas canidie

Dedi ſatis ſuperq; penarum tibi
mercatoribus.
a

Amata nautis multum & inſtitoribus.
rubens
b

Fugit iuuentas. & verecundus color
p cute ſqualida
circundata

Reliquit oſſa pelle amicta lurida:
canus veneficiis
c

Tuis capillus albus eſt odoribus.
quia me ſemper vrgent tua veneficia
d

Nullum a labore me reclinat ocium

l IMIAM efficaci. In eandẽ Canidiam inuehitur. in quã & hactenus inuectus fuerat. ſed illam ibi aperte veneficii dãnat hic vero Ironice idem exequitur. ironia autem ſi ſuo loco adhibeť grauitatem orationi & indignationem affert.

m DO manus. Fateor me victum. Tranſlatio a milite qui ſe hoſti veluti victum dedens manus ligandas porrigit.

n PROSERPINE hanc inuocant veneficę. orat autem per numina magice artis.

o SACRIS. Ambigue dictũ vt ſolent qui ironice loquuntur Nam poteſt intelligi ſacris conſecratis. iam dictis numinibus vel ſacris. i. ſua diritate execrãdis

TVRBINEM. Quo in magica arte mentem meam obligaſti Nam turbine qui grece rhombus dicitur. vtebanť in magicis.

q MOVIT nepotẽ. Per aliorum exempla docet eã precibus flectendam.

r NEPOTEM nereium. ideſt achillem nerei nepotem ex thetide natum.

ſ TELEPHVS. Rex miſorũ huic greci ad troiam euntes putantes eos troianos eſſe bellum intulerunt. Telephus reſtitit & ſingulari certamine cum achille cõflixit a quo & vulneratus eſt. hi cũ poſtea errore cognito in amicitiam rediiſſent ab achille herbis curatus eſt quarum ſcientiã habebat chirone docente de quo etiam herodotus li. v.

t POSTQVAM relictis &c. Quomodo autem priamus duce Mercurio petierit achillẽ pro hectoris cadauere redimendo late in odis dictum eſt. li. i.

v PERFICACIS achillei. perficaces dicuntur qui in cotentione vſq; ad peruincendum perſeuerant vt porphirio ſcribit.

x SETOSA. Duris. Senſus ẽ Remiges vliſſei exuerunt ſetoſa membra duris pellibus. ideſt depoſuere ferinum & ſetis veſtitũ corpus in quod illos circes conuerterat. volente. ideſt concedente cyrce iam ab vlixe placata. Ergo & Achilles a priamo. & circe ab vlixe placari potuit.

y REMIGES vliſſei. Quo pacto. ii. conuerſi fuerunt in apros & alias feras a circe legito li. xiiii. meth. apud Naſonem.

z TVM mens &c. Nam cũ illa ſocios vlixis in priſtina corpora reſtituiſſet reſtituta eſt etiã priſtina ratio & oratio.

a AMATA nautis &c. Vrbaniſſima coutumelia vt ſub illa laude. quod adeo pulchra ſit a multis ametur.

b FVGIT iuuentas. Sibi dicit horatius hoc fugiſſe per cruciatum quem de carminibus illius patiatur.

c TVIS odoribus. nam vngita veneficiis delibuta que illum ſenem redderent miſiſſe conqueritur Et loquitur ironice.

d NVLLVM a labore. Vult intelligi quaſi quibuſdam tormentis animi per veneficia illius crucietur.

e SABELLA carmina. marſos intelligit ſamnitibus vicinos qui valebant carminibus vt ſuperius patuit.

f O MARE &c. oportune iterpoſita exclamatio ad ſcel9 canidie & miſerias ſuas agendas de Neſſi autem cruore & de ardente hercule dictum eſt in ſuperioribus ode .iii. huius libri. dictum eſt etiam de gigantibus ſub etna ardentibus.

g NEC ſiccana. Ordo eſt. nec quantum ardet feruida flamma vrens in etna ſicana.

h TV donec cinis. Ordo eſt. tu. ſ. canidia tanquã officina cales venenis colchicis. ideſt veneſiſſimis herbis. quales apud colchos eſſe dicuntur. donec ferar aridus cinis vẽtis iniurioſis.

i VENENIS officina colchicis. ideſt vehementiſſimis vt in colchis. Inuidioſe autem illã nõ veneficiorum artificem ſed officinam nominat.

k QVE finis. Quis terminus iſtis malis ideſt quo ad me cruciabis.

l STIPENDIVM. Appellat ſtipendium quaſi vectigal penas quas ab illo ipſa exegit quas etiã ſi pecuniarias eſſe velit pollicẽ ſe daturum centum iuuencoſ. vt tanquam numen tali ſacrificio que hecatoe appellaẽ. illã placet.

m SIVE mendaci lyra. Dat cithare quod eſt hominis. Nam iam ironia remota aperte inuehitur deinde demonſtrat que falſo dicturus ſit.

ergo nec noctu neq; inter diu reſpirare licet
Vrget diem nox & dies noctem: neq; eſt
oſtendit crebra ſuſpiria & anhelitus exuberantiam quibus rebus amantes vexari ſolent.
Leuare tenta ſpiritu precordia.
amori. ſ. alicuius.
Ego negatum vincor vt credam miſer
effringere cruciare
e
Sabella pectus increpare carmina.
turbari incantatõe
Caputq; marſa diſſilire nenia:
ſ. tu canidia exclamatio
f
Quid amplius viſ: o mare & terra ardeo
venenoſo
punctus
Quantum neq; atro delibutus hercules
ſuperius, dictũ eſt ode tertia huius libri.
g ſicilienſi
Neſſi cruore. nec ſicana feruida
monte etali ſ. canidia
h
Vrens in etna flamma: tu donec cinis
exuſtus ego horatius
Iniurioſis aridus ventis ferar.
.i. veneſiſſimis herbis
i
Cales venenis officina colchicis
k horatiũ. tributum
Que finis. aut quod me manet ſtipendium
dic
Effare: iuſſas cum fide pœnas luam
purgare
Paratus expiare: ſeu popoſceris
m falſis & fictis laudibus
Centum iuuencos. ſiue mendaci lyra
canidia
Voles ſonari: tu pudica tu proba
.i. inter ſydera eris relata n
Perambulabis aſtra ſydus aureum.
oſtendit exemplũ in q̃ nõ parua auctoritas ſit debet illam
o flecti. ſi palinodiã de illa cecinerit. cũ caſtorẽ ac pollucem ſteſichorus placuerit
Infamis helene caſtor offenſus vice
Frater q; magni caſtoris victi prece
ſteſichoro oculos
Adempta vati reddidere lumina.
p canidia horatium
Et tu potes nam ſolue me dementia
q r inquinata
O nec paternis obſoleta ſordibus
ſ. q. artifex veneficij;
Neq; in ſepulchris pauperum prudens an9
ſ
Nouendiales diſſipare pulueres
benignum placidum a ſcelere
Tibi hoſpitale pectus. & pure manus]
t
Tuuſq; venter pactomeius: & tuo
cacephaton in ſenſu
Cruore rubros obſtetrix pannos lauit
quotienſcunq; .i. vincea
v
Vt cunq; fortis exilis puerpera.

n SIDVS aureum. Ordo eſt. tu perãbulabis aſtra ſydus aureũ. ideſt inter ſydera eris relata.

o INFAMIS helene Steſichorus lyricus poeta ſiculus vituperationem helene ſcribens cecatus eſt caſtoris & pollucis indignatione. poſtea vero reſponſo apollinis eiuſdem laudes deſcripſit. quare oculorũ aſpectũ recepit placatis et caſtore et polluce.

p ET tu. Ordo eſt. & tu canidia ſolue me dementia nã potes.
q O NEC paternis. Senſus eſt. dicit enim quod canidia non ſit inquinata vilibus partibus. hec autẽ omnia per ironiam dicũẽ.

r OBSOLETA. q. marceſcẽs proprie obſoleta res dicitur que vetuſtate attrita ex vſu remota ſit. neq; eſt a ſoleo. ſed ab oleo vt ait priſcianus. puto quia res vetuſtate attrite ſuũ odorem iam amiſerint.

ſ NOVENDIALES pulueres. Reliquiarum cineres intelligit. Nouendiale enim ſacrificiũ dicitur quod nono die mortuo fit ex quo ſepultus eſt.

t PACTOMEVS. q̃ filiũ illi ex pacto dederat nã exiſtimabaẽ Canidia ſuppoſuiſſe ſibi filium periſſe et quia non concipiebat cum ventre quodamodo pepegiſſe videbatur. vt ſupponeret. Nam filium habere fecunditatis ſimulatione cupiebat.

v VT cumq; fortis. ordo eſt tu exilis puerpera. ideſt quando paris. vt cumq; fortis. ideſt quomodocumq; & maxime fortis es. laudat enim eam quod quãuis exilis eſſet attamen in puerperio fortis erat.

Argumentum odes.xVIII.

h Ac o de Canidia inducitur reſpondere ſuperiori. ait itaq; nullo pacto velle Horatium ſoluere. dementia cum ipſe eius arcana manifeſtauerit vrbemq; totam eius nomine impleuerit. H.d.

Ode.xVIII. De Canidie reſponſo

a QVID obſeratis Negat ca nidia quam loquentem inducit ſe poete recōciliari poſſe vllis precibus.quoniam ſua venefica diuulgauerit.

b NEPTVNVS hiberinus. idſt mare tēpeſtuoſum vt hiems pro tempeſtate ponatur.

c INVLTVS vt te riſeris . Interrogātis eſt.q.d. patiar ne.vt tu in multus riſeris ideſt impunitus riſeris.

d COCyTIA.ideſt magica que cocyto.i.inferno ſacra ſunt nam cocytus fluuius eſt inferni hec autem cocytia ſūt ſacra liberis cupidinis.ideſt quo humane mentes in amorem ducūtur qui deus nullus ſeruit. omnes autē dii illi ſeruiunt.

obſtructis
q a Vid obſeratis auribus fundis preces
metaphora a nautis]
Non ſaxa nudis ſurdiora nauitis
b .i.mare tempeſtuoſum
Neptunus alto tundit hibernus ſalo.
c .i.deriſeris d
Inultus vt tu riſeris cocytia
.ſ.a te.i. riſeris quod vulgaueris
Vulgata ſacra liberi cupidinis.
tanq̄ ꝓ veneficq
e f
Et exquilini pontifex venefici
ſ.patior ſ.diuulganda hec ſacra
Impune vt vrbem nomine impleris meo
ſ.horati g
Quid proderit ditaſſe pelignas anus.
.i.quod te velocius [perimat ne
h veneficijs meis diutius cruciaris]
Velociuſue miſcuiſſe toxicum:
tu enim perire velles nec potes
Si tardiora fata te votis monent.
Ingrata miſero vita ducenda eſt in hoc
i opitulens
Nouis vt vſq; ſuppetas laboribus.
ꝓbat exemplis requiē fruſtra petere
k l
Optat quietem pelopis infidi pater ☞
Egens benigne tantalus ſemper dapis
Optat prometheus obligatus aliti
Optat ſuperno collocare ſiſyphus.

e EXQVILINI.ideſt extra exquilinam portā vbi multa erāt ſepulchra hic fiebant veneficia.

f PONTIFEX.iudex cenſor ſacrorum.pontifices eni ſacrorū curam habebant.

g PELIGNAS anus. vt te de hac dementia liberarent qua quidem meis veneficiis cruciaris

h VELOCIVS.ideſt quod te velocius perimat vt tormenta vite carminibus meis irrogata effugeres.

i NOVIS. Hoceſt vt ſuppedites &c.q.miniſter eris cruciatib'

☞ k OPTAT quidē.Exemplis iſtorum quorū fabule narrate ſunt oſtēdit quot fruſtra requiem morte cupiet. nam neq; ex alto te precipitare poteris neq; ferro pectus transfodere.neq; laqueo guttur frangere.

l PELOPIS pater. De pelope tantalo. prometheo & ſiſypho vide to in odis ſuperius.

m FASTIDIOSA. Ordo eſt. Tunc ego triſtis faſtidioſa agrimonia vectabor eques inimicis humeris .ſ. tuis.

n VECTABOR. Summam ſuperbiā ſuo artificio freta oſtendit. Quid eſt humeris vectabor niſi forte ſubaudiendum extrinſecus iactantibus aut quid tale. ſic enim iactare humeris ſolent qui gloriantes incedunt quod ſi ita eſt. inimicis eques eſt iungendum erit vt ſi diceret equitas ſuper inimicos meos. aut nūquid humeris inimicis. quid ſi ita eſt inimicis vectabor intelligamus

ꝓhibēt
In monte ſaxum: ſed vetant leges iouis
de
Voles modo altis deſilere turribus.
.i. cupis teipſum interimere
ſpecies ꝑ genere
Modo enſe pectus norico recludere.
conaris teipſum ſuſpendere
Fruſtraq; vincla gutture innectes tuo.
m infirmitate
Faſtidioſa triſtis egrimonia
n ſ. tuis
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques
importunitati
Meęq; terra cedet inſolentie.
o
An que mouere cereas imagines
q.d. non fingo q̄ tu noſti celo
Vt ipſe noſtri curioſus & polo
incantatōibꝫ.
Diripere lunam vocibus poſſim meis
Poſſim crematos excitare mortuos
ꝑ deſiderij hoc eſt conficere potionem amoris
Deſideriq; temptare poculum
p ego canidia
Plorem artis in te nihil agentis exitum.

q. ſuper inimicorum meorū humeros ero. ac ſic vectabor atq; equitabo.

o AN que mouere. A maiori locus. vt que imagines cereas tāquam viuas impellat. & celo lunam auocet. et iam cremata corpora vitam reuocent & amores pellat ſiue inducat. multo magis ſua arte illum vexare poſſit.

p PLOREM artis. Sēſus eſt cum tot & tanta vt dixi efficere valeam. plorabo ne in te meam artem nil poſſe. q.d. minime ſed te maxime cruciabo quocūq; modo.

Sequitur Carmen Seculare.

a Auguſtus ludos ſeculares inſtituit: in quibus nobiles pueri appollinis nobiles virgines dyane hymnos canebant: Carmen autem ſeculare inter lyrica carmina referri poteſt. Nulla enim re ab illis differt. Sed idcirco ſeculare appellat qm̄ vt diebus ſecularibus caneretur a poeta inſtitutuꝫ eſt. Huius aūt hymni duplex deuotio erat. Nam apollinares ludi aliquando ꝑ ſedanda peſte: & auertendo bello fiebant. eorūq; tempus incertum erat cū ex aduentu iſtorum malorū penderet Aliquando celebrabantur certo numero annorū. i. centeno decimo anno. Dicebantur autem ſeculares a ſeculo quod centum ānorū ſpaciū apud latinos cōtinebāt. Sacrificabāt aūt apollini bouē albū Diane vero capras albas Neq; imerito tēpora numeraturi apollinē & Dyanē. i. ſolē & lunā inuocāt quorū curſu tpa conſtant.

Horatij flacci Carmen Seculare.

apollo

a

P Hœbe ſiluarumq; potens dyana

venerandi

ff b

Lucidum celi decus o colendi

quoniā dij eſtis ſecul[illegible] ſit petitio

Semper & culti date: que precamur

dieb[illegible] ſecularibus veſtro numine; conſecratis.

Tempore ſacro.

ſ. tempus ſacrum

Quod ſibyllini monuere verſus

c

Virgines lectas pueroſq; caſtos

i. q̄bus roma placuit. q̄ in ſeptē collibus cōſtituta eſt.

c

Dijs quibus ſeptem placuere colles

date

Dicere carmen.

ab alendo nam in quadrigis celum obire fingitur.

d

Alme ſol curru nitido diem qui

tuo ortu occaſu

e

Promis & celas, aliuſq; & idem

Naſceris: poſſis nihil vrbe roma

ſ. p̄cemur

Viſere maius.

q. d. facilis ac p̄pitia edificare

g aperiendis p̄tibus ſis

Rite maturos aperire partus

p̄picia deſende

h

Lenis ilithia tuere matres

Siue tu lucina probas vocari

i

Seu genitalis.

Diua producas ſobolem patrumq;

nuptiales leges intelligit matrimonio coniungendis

k

Proſperes dereta ſuper iugandis

fecunda

Fœminis proliſq; noue feraci

ſ. iulia

Lege marita.

centum et decem

l

Certus vndenos decies per annos

Orbis vt cantus referatq; ludos

vt ſit ter in ternis diebus

Ter die claro totienſq; grata

Nocte frequentes.

a PHEBE ſiluarū. Ordo eſt O phœbe et diana ſiluarum potens. appoſitio lucidū celi decus.

b O COLENDI & culti. hactenus exordium fuit in quo beniuolentiam a perſona ipſorum deorum captauit. ideſt dum maieſtatem numinis amplificat & a perſona ciuium romanorum quos & fuiſſe & futuros in deos religioſos oſtendit.

c DIIS quibus ſeptem. Romā ſignificat ſeptem collibus Virg. ſcilicet & rerū facta eſt pulcherrima roma. Septemq; vna ſibi muro circūdedit arces. Septem autem colles vt tarpeius qui & capitolinus dicitur et olim ſaturnius item auentinus. palatinus. celius exquilinus. Viminalis & quirinalis.

d ALME ſol. Econtrario perpetuum ſolis lumen oſtendit dādo ei & preteritum & futurum tempus dum idem alius renaſcitur. Sicut eni ortu ſuo diem, ita diſceſſu noctem facit.

e ALIVS. Nam & orientalē & occidentalem dicimus ſolem.

f POSSIS. Optantis eſt, neq; precatur vt minuatur ſua vis. ex eo quod nihil poſſit videre maius roma. ſed cupit augeri & tantum fieri. vt nihil in hoc inferiori mundo maius ſit, hec ergo peticio eſt.

g RITE maturos &c. Ordo eſt. O ilithia lenis rite aperire maturos partus. tuere matres. poſtea vero talis erit ordo. o diua ſiue tu probas vocari lucina ſeu genitalis producas ſobolē &c.

h ILITHIA. ipſam lucinam lunam & dianam oſtendit. qua myſtico nomine ſicut in ſacris dicebatur ilithiā nominauit ſic eam homerus vocauit ipſa eni partubus mulierū p̄eſſe putabat. Et naſo li. ix. me. introducit alcmenam iole hili ita loquentem. Faue aut tibi numina ſaltē corripiantq; moras. tunc quum matura vocabis prepoſitam timidis parientibus ilithiam.

i SEV genitalis. Solis & lune natura ad omnium generationem plurimum confert. Sol eni igneus ac ſpiritalis exiſtit luna vero humida ac frigida. Ac vtriq; cōmunis ab eis itaq; generari atq; nutriri corpora omnia rerumq; naturam ſingularē a ſole & luna perfici dicunt Auctor in iis Diodorus li. i.

k SVPERQVE iugādis. Ordo eſt. ſuperiugandis fœminis & ſuper marita lege feraci noue prolis de lege autem iulia hic intelligitur de qua iuuenalis. Vbi nunc lex iulia dormis:

l CERTVS vndenos. Ordo eſt. vt certus orbis per annos decies vndenos ter die claro & totiens grata nocte referebat cantus et ludos frequentes. Orbem autem nunc circulum temporis in ſe, ſ. redeuntium accipe. certū autem pro pleno atq; perfecto. Senſus autem eſt. ludos referebat por eo quod eſt hominis certi temporis orbis vt perfectus orbis annorum centum & decem cantus & perfectos referat ludos.

m VOSq; veraces. ordo eſt Et vos parce veraces cecinisſe iũgite bona fata iam peractis. & terminus rerum ſtabilis ſeruet quod ſemel dictum eſt. Dixit autem veraces nam que a fato ſũt neceſſario ſunt ergo veraces vt ſtabilis terminus rerum ſeruet.

n FERTILIS frugũ &c. Laudat italiam & optat frugũ vbertatem & proſperam pecorum fœturam. Vnde et coronas offerri ceteri pro meſſium fertilitate promittit.

o AQVE ſalubres. Dulces ſerenę. vt tamẽ tenues dare rurſus aquas & paſcere rurſus.

p ET iouis aurę. Serenus aer. vt ſolis ad occaſum. cum frugibus aera veſpere temperat.

q CONDITO mitis &c mitem & placidum dicit apollinẽ qui eſt ſagittis armatus. Sic enĩ ratus hęc cernens arcum intendebat apollo. Solis triplex eſt poteſtas ſecundum porphirium et ſol apud ſuperos. Liber pater in terris. Et apollo apud inferos. inde eius ſimulachrum habet tria inſignia. Lyram ad ſimilitudinẽ celeſtis harmonię. nam ex contẽperato eius calore omnia proueniunt. Item ſagittas quibus noxius indicatur. nam ex nimio calore peſtẽ inducit. Propterea homerus illum & medicine ſimul & peſtilentie deum inducit. Habet et groſphum quod aliud terrenum eſt ergo optat poeta vt recondat ſagittas. ideſt ne veniat noxius ſed ſaluber.

r SIDERVM regina. Poeticũ eſt dicere lunam ſiderum reginã quod clarior inter aſtra videat.

m
Voſq; veraces cecinisſe parce
perpetuus
Quod ſemel dictum eſt ſtabiliſq; rerum
preteritis
Terminus ſeruet. bona iam peractis
que nihil ad uerſitatis hñt
Iungite fata
n
Fertilis frugum pecoriſq; tellus
Spicea donet cererem corona
o dulces ſerenę
Nutriant fœtus. & aque ſalubres
p
Et iouis aurę.
q mitis
Condito mitis placiduſq; telo;
Supplices audi pueros apollo;
poetice dictum duo enim cornua lune ſunt.
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
r
Roma ſi veſtrum eſt opus ilięq;
t
Littus hetruſcum tenuere turmę
domos
Iuſſa pars mutare lares & vrbes
Soſpite curſu.
ſ. parte troianorum
v
Cui per ardentem ſine fraude troiam
religioſus
Caſtus ęneas patrie ſuperſtes
Liberum muniuit iter daturus
x
Plura relictis:
optime iuuentuti bonos mores rogat
Dij probos mores docili iuuente
Dij ſenectuti placide quietem
ꝑ romulee imperium
y
Romulę genti date rem prolemq;
omnia ad maieſtatem populi augendã pertinent
Et decus omne.
gens romana
z
Queq; vos bobus veneratur albis
genus
a ff
Carus anchiſe veneriſq; ſanguis

r ROMA ſi VEſtrum eſt opus quare. Romã opus apollinis & dianę dicat nondm video niſi forte ex lectione Virgiliana hoc cepit vbi dicit frequenter apollinis oraculis inſtructũ ęneam italiam petiiſſe. ad quem intellectum & ipſe nos adduxit poeta inferendo. Iuſſa pars mutare lares & vrbes.

t IVSSA pars. Pars iuſſa autẽ ad illud refertur quod non omnes ilionenſes cum ęnea fuerint. ſed pars eorum alibi.

v CVI per ardentem. Eſt autẽ ordo. Cui caſtus ęneas patrie ſuperſtes daturus plura relictis muniuit iter liberũ per troiam ardentẽ ſine fraude. ſ. ipſius ęnee. Dicendo autem ſine fraude oſtendit ęneam non fuiſſe proditorem. vt aliqui ſcripſerant & hoc in auguſti laudem.

x PLVRA relictis. Plura illis que apud troiam reliquerat.

y REM proleq; & decus omne. Imperiũ decoremq; optat & populum. vt & populo imperium. & populus romano imperio preſtetur.

z BOBVS albis. Nam eo colore hoſtias parabat.

a CLARVS anchiſe. Hoc ad cęſarem auguſtum pertinet. nã ex anchiſa & venere eneas auctor romane ſtirpis.

T